

Julkaisu
Publications

B

Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2008

Risto Suikkanen
Aira Saloniemi
Aino Holma

Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2008

**Risto Suikkanen
Aira Saloniemi
Aino Holma**

**Tampereen yliopisto
Tiedotusopin laitos
Julkaisuja/ Publications
Sarja/Series B 51/2008**

SARJA		SERIES
Tutkimuksia	A	Studies
Raportteja	B	Reports
Keskusteluja ja katsauksia	C	Discussion and reviews
Opetusmonisteita	D	Textbook materials
Bibliografioita ja luetteloita	E	Bibliographies and catalogues

Myynti
 Tiedekirjakauppa TAJU
 PL 617
 33014 Tampereen yliopisto
 puh (03) 3551 6055
 fax (03) 3551 7685
 taju@uta.fi
<http://granum.uta.fi>
www.uta.fi/taju

Taitto ja kansi
 Mikko Keinonen / Clinus Design

Kopia Niini Finland Oy
 Tampere 2008

ISBN 978-951-44-7549-8

ISSN 0358-4151

ISBN 978-951-44-7550-4

Teoksen verkkoversio:
<http://tampub.uta.fi/tiedotusoppi/978-951-44-7550-4.pdf>

Tiivistelmä

Risto Suikkanen, Aira Saloniemi ja Aino Holma: Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2008. Journalismin tutkimusyksikkö. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitos, julkaisuja B 51/ 2008.

Uutismedian vuosiseuranta 2008 on systemaattiseen sisällön erittelyyn perustuva kuvaus suomalaisten sanomalehtien etusivujen sekä TV:n ja radion pääuutisten sisällöistä. Tutkimuksen kohteena oli 19 uutisvälinettä, joista kaikista analysoitiin 14 päivän aineisto lokakuun 2007 ja maaliskuun 2008 väliltä. Sanomalehtien osuus aineistosta oli 38 prosenttia, radio- ja TV-uutisten 21 prosenttia ja edellä mainittujen viestimien internetsivustojen 41 prosenttia. Kaikkiaan aineistoon kuului 3008 juttua tai jutturyvästä.

Tulosten perusteella etusivuilla ja pääuutislähetyksissä käsiteltiin eniten vapaa-aikaan ja perhe-elämään liittyviä aiheita (urheilua, viihdettä ja kulttuuria, ihmissuhteita ja harrasteita). Muita suuria aihepiirejä olivat politiikka, talous ja turvallisuus (ennen muuta rikos- ja onnettomuus uutiset). Kun tuloksia verrataan vuonna 2006 toteutettuun vastaavaan uutis seurantaan, talouteen liittyvien asioiden käsittely oli lisääntynyt politiikan kustannuksella. Myös onnettomuus- ja rikosuutisten määrä oli kasvanut, ja niitä oli erityisen runsaasti tutkituilla internetsivuilla.

Juttujen päätahoina ja keskeisinä puhujina olivat eniten esillä valtiolliset toimijat, vaikka niiden osuus oli laskenut vuodesta 2006. Myös vietteiden (urheilun, viihteen, kulttuurin) ja talouden toimijoilla oli näkyvä asema. Suhteessa muihin valtion ja julkishallinnon toimijat pääsivät todennäköisimmin juttujen puhujiksi.

Tutkittu uutisvälineiden etusivujen ja muita pääuutisia koskeva aineisto oli murskaavan miesvoittoinen. Kaikista päätahoina tai keskeisinä puhujina yksilöidyistä toimijoista yli puolet (53 %) oli miehiä, alle viidennes (18 %) naisia. Yli 90 prosenttia tutkittujen uutisten toimijoista ja puhujista oli työikäisiä. Niin lapsia tai nuoria kuin eläkeläisiäkin oli aineistosta kirjatuihin toimijoista vain pari prosenttia kumpiakkin.

Väkivaltaa koskevan tai sitä esittävän aineiston osuus oli kymmenkunta prosenttia. Eniten väkivaltaa esittävää aineistoa oli iltapäivälehdissä ja tutkituilla internetsivuilla, mutta iltapäivälehdissä tällaisen aineiston osuus oli selvästi vähentynyt. Seksuaalisuutta koskevaa tai eroottiseksi miellettyä materiaalia sisältyi kaikkiaan kolmeen prosenttiin koko aineistosta. Se on puolet vuoden 2006 vastaavan tutkimuksen määrästä. Jutut löytyivät lähes poikkeuksetta iltapäivälehdistä, niiden internetsivuilta sekä MTV3:n internetsivustolta.

Saatteeksi

Tämä raportti on jatkoa toukokuussa 2007 ilmestyneelle uutismedian vuosiseurannan pilottitutkimukselle¹. Hankkeen tarkoituksena oli ja on luoda uutismedian sisällön säännöllinen seurantajärjestelmä, joka tuottaa systemaattista tietopohjaa uutistyön arvoista, tavoitteista ja toimintatavoista käytävälle keskustelulle.

Uutisvalinnoillaan ja niiden painotuksilla viestimet luovat käsityksiä esimerkiksi siitä, mitkä ovat tärkeitä asioita ja ketkä ovat yhteiskunnan keskeisiä toimijoita, millaisia rooleja eri sukupuolilla on ja kuinka väkivaltaiselta tai seksuaaliselta yhteiskunta vaikuttaa.

Uutismedian vuosiseuranta luo tutkittua tietoa median sisällöistä. Aikaa myöten sen tuloksista syntyy tietopankki, jonka avulla on mahdollista tehdä johtopäätöksiä uutisvälityksen kehityskuluista ja pohtia yhteiskunnan ilmapiiriä yleisemminkin.

Hankkeen pilottivaiheen ja tämän tutkimuksen rahoittajana on ollut Helsingin Sanomain Säätiö ja toteuttajana Tampereen yliopiston Journalismin tutkimusyksikkö. Tutkijoina ovat olleet Aira Saloniemi, Risto Suikkanen ja Aino Holma. Projektin johtamisesta on vastannut Pentti Raittila, ja hän osallistui myös raportin viime vaiheen muokkaamiseen ja kirjoittamiseen. Esa Reunanen oli vastaavana pilottivaiheen tutkimuksessa, jolloin tutkimuksessa käytetty koodaus pääosin kehiteltiin.

Kaikki tutkijat ovat osallistuneet aineiston koodaamiseen sekä tilastolliseen analyysiin ja tämän loppuraportin kirjoittamiseen. Saloniemen vastuulla ovat olleet erityisesti luvut 1, 2 ja 4. Suikkanen on vastannut luvuista 3, 5 ja 7 sekä menetelmää kuvaavasta liitteestä 2. Holma on kirjoittanut internetiä koskevan 6. luvun ja aineistoa kuvaavan liitteen 1 sekä huolehtinut aineistojen kokoamisesta ja tallentamisesta. Jokainen tutkimusryhmän jäsen on osallistunut myös muiden lukujen hiomiseen. Lisäksi käsikirjoitusta tai sen osia eri vaiheissa ovat kommentoineet Paula Haara, Timo Lilja ja Sinikka Torkkola.

Tampereella 3. marraskuuta 2008

Pentti Raittila
Risto Suikkanen
Aira Saloniemi
Aino Holma

¹ Saloniemi Aira, Suikkanen Risto: *Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta. Pilottitutkimus 2006*. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen julkaisuja B 46/2007. Tässä raportissa pilottitutkimus on aineiston perusteella nimetty vuoden 2006 tutkimukseksi, vaikka sen raportti ilmestyi vuonna 2007.

Sisällysluettelo

1. Tutkimuksen kuvaus	8
Aineisto	8
Juttujen valintaperusteet ja havaintoyksikkö	10
Tämän raportin sisältö	11
2. Aiheet ja aihepiirit:	
 uutisten kärjessä viihde, politiikka ja talous	12
2.1. Aihepiirit vaihtelevat välineittäin	15
2.2. Vertailua vuodesta 2006 vuoteen 2008: politiikka laski, talous nousi	18
2.3. Aiheluokissa runsaasti nousijoita ja laskijoita	21
2.4. Maantieteelliset alueet	22
3. Toimijaryhmien esille pääsy	25
3.1. Ketkä täyttävät julkisuustilan	25
3.2. Esiintyjät välineryhmittäin	28
3.3. Puhumattomien ja puhuvien toimijoiden vertailua	31
3.4 Ajallista vertailua vuosien 2006 ja 2008 välillä: siirtymää valtiosta talouteen	35
3.5. Yhteenvetoa toimijoiden esille pääsystä	38
4. Uutisten sukupuoli ja ikäryhmät:	
 miehet ja työikäiset hallitsevat	39
4.1. Naisia etenkin yksityishenkilöinä, kansalaistoiminnassa tai julkishallinnossa	40
4.2. Vertailua vuosien 2006 ja 2008 välillä: miesten ylivoima ei juuri tasoittunut	44
4.3. Valokuvissakin miehillä ylivoima	45
4.4. Miesten ja naisten esittäminen	47
4.4.1. Eroja enemmän ilman rikosuutisia	48
4.5. Ikäryhmät	50
5. Väkivallan ja seksuaalisuutta koskevan aineiston osuus	54
5.1. Väkivallan osuus ei ole kasvanut	54
5.2. Iltapäivälehdissä väkivaltaa aiempaa vähemmän	56
5.3. Seksuaalisuutta koskevan aineiston osuus ei ole kasvanut	58
5.4. Yhteenvetoa väkivaltaa ja erotiikkaa koskevista uutisista	59
6. Uutisaineisto internetsivuilla	61
6.1. Internet uutisvälineenä	61
6.2. Verkkosivut tutkimusaineistona	62
6.3. Verkkosivujen vertailua perinteiseen mediaan ja toisiinsa	63
6.4. Verkkosivut, lehdet ja TV-uutiset: välineiden vertailua mediayhtiökohtaisesti	67
6.5. Yhteenvetoa Internet-luvun tuloksista ja pohdintaa verkkosivujen roolista	85
7. Yhteenveto	87
Kirjallisuus	91

Liitteet	92
Liite1: Tutkimusaineisto	92
Liite 2: Tutkimusmenetelmä	99
Liite 3: Koodausrunko ja siihen liittyvät ohjeet	102
Liite 4: Taulukoita lukuihin 2–4	117

1. Tutkimuksen kuvaus

Tässä vuosiseurannassa tarkasteltiin laajasti etenkin kahta uutisten sisältöön liittyvää kokonaisuutta: uutisjuttujen aihepiirejä ja jutuissa esiintyviä tahoja. Aiheet kartoitettiin noin satakohtaisen luokittelun avulla ja kimpuutettiin lopulta kahdeksaan laajaan aihepiiriin. Niiden avulla kuvataan talvikauden 2007–2008 uutisointia ja verrataan sitä vuosiseurannan pilottihankkeen 2006 aineistoon. Uutisissa esiintyvistä tahoista selvitetään juttukärjen keskiössä olevien päätahojen sekä keskeisten ja muiden puhujien yhteiskunnallinen ryhmä, ikä, sukupuoli ja hierarkkinen asema. Myös valokuvista kartoitettiin keskeisten henkilöiden ikäryhmä ja sukupuoli. Näiden ohella selvitetään mm. miten sukupuolia esitetään, kuinka paljon uutiset käsittelevät väkivaltaa tai seksuaalisuutta ja mistä maantieteellisestä näkökulmasta ne katsovat todellisuutta.

Media-aineisto analysoitiin määrällisen sisällönanalyysin avulla. Käytetty koodausrunko kokonaisuudessaan esitetään liitteessä 3. Menetelmää kuvataan tarkemmin liitteessä 2, jossa myös selvitetään koodausrunkoon tehdyt muutokset vuoden 2006 pilottitutkimukseen verrattuna.

8 Aineisto

Tässä hankkeessa tutkittu aineisto käsittää yhteensä 3008 juttua tai juttukokonaisuutta. Otopäiviä on yhteensä 14 ja ne kattavat jakson 5.10.2007–4.3.2008. Ne jakautuvat tasaisesti siten, että kummaltakin kalenterivuodelta mukana ovat kaikki seitsemän viikonpäivää.

Aineisto kuvataan seuraavassa lyhyesti; yksityiskohtaisempi aineiston kuvaus on liitteessä 1.

Tätä raporttia varten tutkitut 19 uutisvälinettä sisältävät neljän aamulehden, molempien iltapäivälehtien, yhden ilmaisjakelulehden, kahden radiokanavan, kahden tv-kanavan sekä samojen viestimien 8 verkkosivuston keskeisen uutisaineiston. Sähköisten ja verkkoviestinten aineisto on poimittu tutkimuspäivien illansuussa ja illalla, ja painetun median uutiset ovat seuraavalta aamulta, joten molempien osalta kyse on suurelta osin samojen uutistapahtumien kuvaamisesta.

Aineisto jakautuu eri viestinyhmiin ja viestimiin oheisten taulukoiden esittämällä tavalla. Verkkosivustojen uutiset ovat suurin joukko, jos viestimiä katsotaan viestinyhmittäin (taulukko 1.1). Yksittäisten viestinten näkökulmasta aineistot jakautuvat kohtalaisen tasaisesti (taulukko 1.2.).

Aineistomäärä on noin 2,5 kertaa niin suuri kuin vuosina 2006–2007 toteutetussa pilottitutkimuksessa, jolloin aineistossa oli 1199 juttua tai juttukokonaisuutta. Juttumäärää nostivat kaksinkertaistettu otospäivien lukumäärä ja uutena aineistona tarkastelun kohteeksi otetut uutisviestimien verkkosivustot, joiden osuus aineistosta on noin 40 prosenttia.

Taulukko 1.1: Aineisto viestinryhmittäin vuonna 2008

Välineryhmä	Juttujen ja juttukokonaisuuksien lukumäärä	%
Aamulehdet	772	26
Iltapäivälehdet	280	9
Ilmaissjakelulehti	103	3
Radio	300	10
Televisio	316	11
Internet	1237	41
Yhteensä	3008	100

Taulukko 1.2: Aineiston jakautuminen viestimien kesken vuonna 2008

Aineisto 2008	Juttujen ja juttukokonaisuuksien lukumäärä	%
Helsingin Sanomat	236	8
HS.fi	144	5
Ilkka	176	6
Ilkka.fi	157	5
Kainuun Sanomat	185	6
Kainuunsanomat.fi	153	5
Turun Sanomat	175	6
Turunsanomat.fi	142	5
Iltalehti	143	5
Iltalehti.fi	139	5
Ilta-Sanomat	137	5
Iltasanomat.fi	168	6
Ilmaislehti Metro	103	3
Ylen Päivän peili	165	6
Radio Novan uutiset	135	5
Ylen TV-uutiset	156	5
Yle.fi	168	6
MTV3:n uutiset	160	5
MTV3.fi	166	6
Yhteensä	3008	100

Yhteisiä aineistoja nyt suoritetulle vuosiseurannalle ja edeltäneelle vuoden 2006 pilottikierrokselle ovat kolme painettua aamulehteä (Helsingin Sanomat, Ilkka ja Turun Sanomat), molemmat iltapäivälehdet, ilmaislehti Metro

sekä molemmat radio- ja tv-kanavat (Ylen radio- ja tv-uutiset, MTV3:n uutiset ja radio Novan uutiset). Ne muodostavat aineiston, joilla vuosia 2006 ja 2008 verrataan toisiinsa. Vertailuaineistojen koot ovat 726 juttua tai juttukokonaisuutta vuonna 2006 ja vastaavasti 1586 juttua tai juttukokonaisuutta vuonna 2008. Vertailuaineistot esitellään liitteessä 1 liitetaulukossa 2.

Juttujen valintaperusteet ja havaintoyksikkö

Painettujen aamulehtien sekä ilmaislehti Metron osalta analysoitu materiaali koostuu etusivun jutuista tai juttuvinkeistä sekä sisäsivun jutuista, joihin etusivulta viitataan. Iltalehdestä ja Ilta-Sanomista poimittiin tutkimukseen etusivun juttujen lisäksi kolme ensimmäistä sisäsivujen uutista. Jos näiden joukossa ei ollut yhtään ulkomaanuutista, kolmannen jutun sijasta poimittiin ensimmäinen lehdessä esiintyvä ulkomaanuutinen. Lisäksi urheilu- ja viihdeosastoista poimittiin kaksi ensimmäistä uutista, mikäli ne eivät olleet etusivuilla esillä. Näin pyrittiin pienentämään eroa iltapäivälehtien ja aamulehtien välillä, sillä iltapäivälehtien etusivun palstatila on vain puolet aamulehtien palstatilasta.

Havaintoyksikkö suoritettussa sisällönanalyysissä ei lehtien osalta ole yksittäinen juttu, vaan etusivun jutun tai juttuvinkin ja siihen liittyvien sisäsivun juttujen muodostama kokonaisuus.

Sähköisissä välineissä on analysoitu yksittäiset uutisjutut. Mahdollinen radio- tai tv-uutisten otsikkojuttu ja siihen liittyvä uutisjuttu muodostavat yhden juttukokonaisuuden. Verkkosivuilta aineistoon on koottu etusivun uutispalstalta tai uutisetusivulta enimmillään 12 ensimmäistä uutista. Internetaineistossa jutun kärki ja linkistä avautuva juttu muodostavat yhden juttukokonaisuuden.

Sähköisissä välineissä on analysoitu yksittäiset uutisjutut. Mahdollinen radio- tai tv-uutisten otsikkojuttu ja siihen liittyvä uutisjuttu muodostavat yhden juttukokonaisuuden. Internetaineistossa jutun kärki ja linkistä avautuva juttu muodostavat yhden juttukokonaisuuden.

Juttukokonaisuuteen sisältyvät valokuvat on tutkittu lehdistä ja verkkosivuilta. Internetin osalta on koodattu, liittyykö juttuun liikkuvaa kuvamateriaalia. Television kuvallista aineistoa ei ole analysoitu.

Tämän raportin sisältö

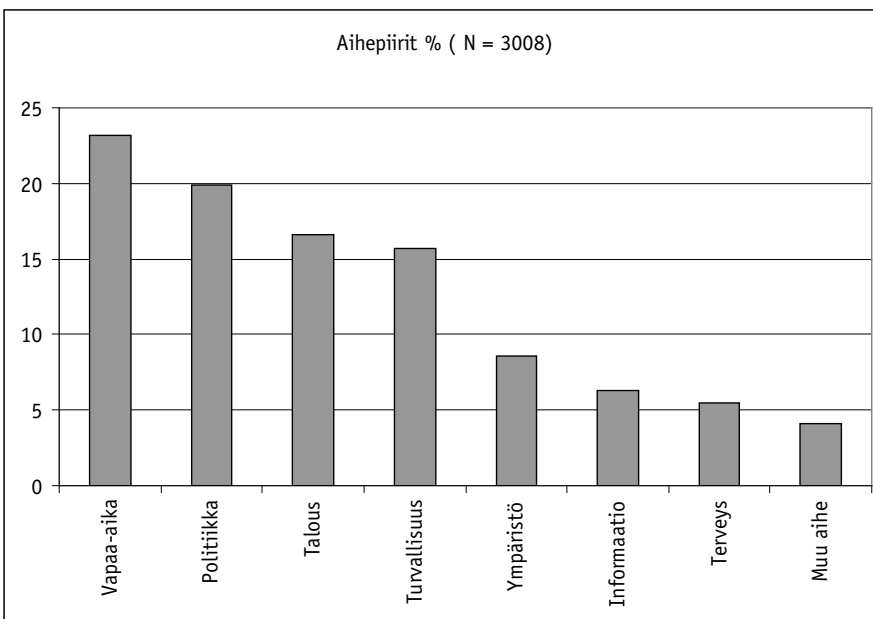
Raportti esittelee lyhyesti sisällönanalyysin keskeiset tulokset vuoden 2008 osalta ja vertailee niitä vuoden 2006 pilottitutkimuksen tuloksiin. Aluksi luvussa 2 esitetään uutisten jakautuminen eri aiheisiin ja niiden maantieteellinen näkökulma. Luvussa 3 tarkastellaan eri yhteiskunnallisten tahojen esiintymistä aineistossa ja luvussa 4 kuvataan sukupuolten ja ikäryhmien esillepääsy. Viides luku esittelee väkivallan ja seksuaalisuuden osuutta uutistarjonnassa. Kuudes luku käsittelee tutkittujen viestinten verkkosivustojen uutistarjontaa. Seitsemäs luku on omistettu yhteenvedolle ja pohdinnalle.

Tutkimuksessa käytetty määrällinen analyysi perustuu juttujen laadullisen sisällön muuttamiseen koodaamalla numeeriseen muotoon. Luvuissa 2–6 esitettyjen tulosten hahmottaminen on helpompaa, jos ensin tutustuu liitteissä 1–3 oleviin aineiston, analyysimenetelmän ja koodauksen esittelyihin.

2. Aiheet ja aihepiirit: uutisten kärjessä viihde, politiikka ja talous

Eri asioiden päätymistä talvikauden 2007 – 2008 uutisiin selvitettiin koodaamalla kukin juttu tai juttukokonaisuus sen kärjen perusteella yhteen juttuaiheeseen. Koodauksessa käytettiin kaikkiaan 31 *aiheluokkaa*, jotka analyysivaiheessa ryhmiteltiin kahdeksaan varsin yleiseen *aihepiiriin*. Koodausvaiheessa aiheuokat oli vielä jaettu *aihealaluokkiin* (107 kpl), jotka joissakin tapauksissa auttoivat tulkintojen tekemisessä (ks. koodausrunko, liite 3). Tämän raportin taulukoissa ja kuvioissa informaatio on kuitenkin pelkistetty alaluokkia yhdistäviin aiheuokkiin ja aihepiireihin (ks. taulukko 2.1).

Kuvio 1: Juttujen aihepiirit vuoden 2008 aineistossa (N = 3008)

Aihepiiriajaottelu on vuoden 2008 tutkimuksessa pääosin sama kuin vuoden 2006 pilottitutkimuksessa, ja siinä näkyy osin journalismin oma tapa järjestää sisältötarjontaa ja osin yhteiskunnan yleisempi jakautuminen eri sektoreihin.

Suurimmassa *vapaa-ajan* aihepiirissä ovat ennen kaikkea urheilua ja viihdetä, mutta myös kulttuurin, perheen, ihmissuhteiden, kotitalouden ja kuluttamisen sekä vapaa-ajan ja harrasteiden teemoja käsittelevät jutut.

Politiikka kattaa vieraiden valtioiden asiat, kansainvälisen politiikan, Suomen sisäpolitiikan, kunnallispolitiikan ja ulkopoliitiikan.

Kolmanneksi suurin aihepiiri *talous* sisältää yritystaloutta, elinkeinoelämää, työmarkkinoita ja työelämää sekä maa- ja metsätaloutta koskevat jutut.

Turvallisuus sisältää rikos- ja oikeustoimijutut, onnettomuuksien ja pelastustoimen uutiset sekä maanpuolustuksen.

Ympäristö kattaa nimensä mukaisesti ympäristökysymykset, liikenteen ja energia-alan uutiset ja asumisen aiheet².

Informaatio sisältää joukkoviestinnän, tieteen ja tutkimuksen uutisia sekä historiaa, koulutusta, uskontoa ja elämäkatsomusta koskevia aiheita.

Terveys-aihepiirissä ovat terveyttä ja sairautta, sosiaaliturvaa, alkoholia ja huumeita käsittelevät jutut.

Muissa aiheissa ovat kaiken edellä luetellun ulkopuolelle jääneet aiheet.

Aineiston jakautuminen aihepiireihin ja aiheiluokkiin viestinryhmittäin esitetään taulukossa 2.1. Yksittäisten viestimien aihepiirien jakaumat esitetään liitetaulukossa 7 ja aiheiluokkien jakaumat liitetaulukossa 6. Internet-sivujen aiheita käsitellään tarkemmin luvussa 6.

² Tältä osin luokittelu hiukan poikkeaa vuoden 2006 pilottitutkimuksesta, jossa asuminen kuului luokkaan ”muut aiheet”.

Taulukko 2.1: Aihepiirit ja aiheuokat 2008 aineistossa viestintäryhmittäin (taulukossa puolilihavalla merkityt kahdeksan aihepiirin %-osuudet ovat niiden alla olevien aiheuokkien %-osuuksien summia)

%	Koko aineisto	Aamul.	Al. int.	Ilta-päiväl.	Ip.int.	Ilmais-lehdet	Radio	Tv	Yle int.	MTV3 int.	N
N	3008	772	596	280	307	103	300	316	168	166	3008
1 Vapaa-aika	23	27	25	43	26	58	5	10	4	19	699
Urheilu	10	10	16	18	9	24	1	1	0	8	292
Viihde, kulttuuri	8	11	7	10	8	26	2	6	2	7	247
Perhe, suhteet	2	1	0	11	4	1	2	1	0	1	59
Kotitalous, kuluttaminen	2	3	1	3	4	5	0	1	1	1	62
Harrasteet	1	2	1	1	2	2	0	1	0	1	39
2 Poliitiikka	19	18	18	6	11	5	34	28	36	24	565
Ulkomaat	8	7	8	1	4	3	11	10	17	11	233
Kv-politiikka	4	3	4	1	3	2	8	7	10	7	131
Sisäpolitiikka	4	3	3	3	3	0	10	6	7	4	124
Kunnallis-politiikka	2	4	2	0	0	0	1	1	1	0	46
Ulkopolitiikka	1	1	1	0	0	0	3	1	2	1	31
3 Talous	17	17	14	6	9	8	27	25	26	16	533
Yritystalous	9	10	9	2	6	5	14	16	11	5	273
Työmarkkinat	6	5	4	4	4	3	12	9	13	10	191
Maatalous	1	2	1	0	0	0	1	1	3	1	36
Talous-politiikka	1	1	1	1	1	0	2	3	1	0	33
4 Turvallisuus	16	8	16	22	35	10	12	13	8	26	473
Rikokset	10	5	9	15	24	6	8	7	4	18	296
Onnettomuudet	5	2	6	7	11	4	3	4	3	7	151
Maanpuolustus	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	26
5 Ympäristö	9	11	10	4	4	3	8	10	13	9	260
Ympäristö	4	5	4	1	1	1	4	7	10	4	126
Liikenne	3	3	3	2	2	2	3	2	2	3	78
Energia	1	1	2	0	1	0	1	1	1	2	32
Asuminen	1	2	1	1	0	0	1	0	0	1	24
6 Informaatio	6	7	8	4	6	5	7	7	8	3	191
Joukko- viestintä	2	1	3	2	3	2	2	2	4	1	66
Tutkimus	2	1	3	0	1	2	3	3	3	1	56
Historia	1	2	1	1	2	0	0	0	1	0	28
Koulutus	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	26
Uskonto	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	15
7 Terveys	6	8	5	5	4	6	6	5	5	2	165
Terveys	4	5	4	5	1	5	4	4	4	1	121
Sosiaaliturva	1	2	1	0	0	0	1	0	1	1	25
Alkoholi	1	0	1	1	2	1	0	0	1	1	19
8 Muu aihe	4	4	4	10	6	6	2	2	1	1	122
Muu aihe	4	4	4	10	6	6	2	2	1	1	118
Vähemmistöt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
Aihepiirit yhteensä %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

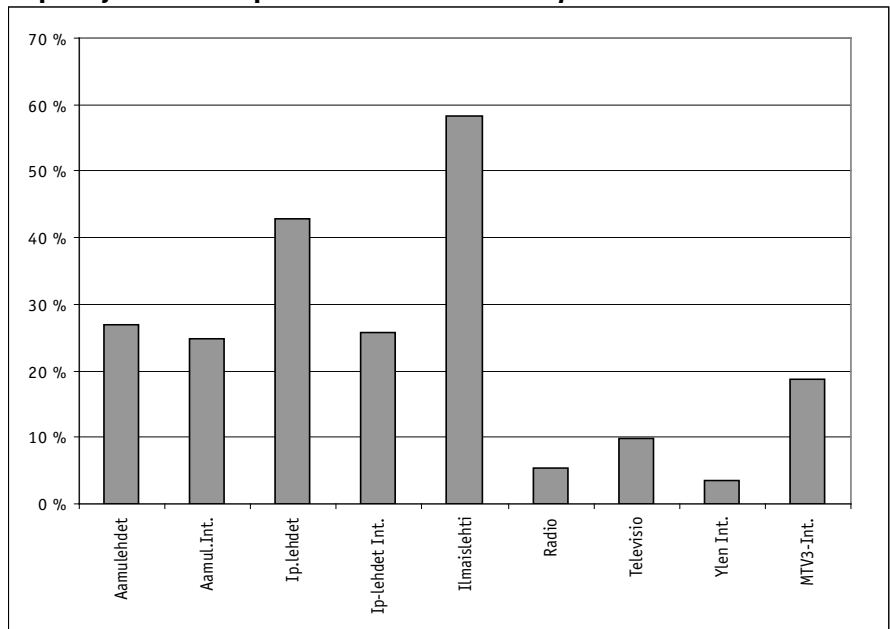
Neljään suurimpaan aihepiiriin keskittyi valtaosa eli kolme neljänestä tutkituista jutuista ja juttukokonaisuuksista. Isojen aihepiirien osuuksissa eri viestinyhmissä oli kuitenkin valtaisia eroja, suurimmillaan havaintoja saattoi olla kymmenkertaisesti pienimpään nähden. Seuraavassa tarkastellaan lähemmin aineiston jakautumista viestinyhmittäin havaintomääriltään isoimmista aihepiireistä.

2.1. Aihepiirit vaihtelevat välineittäin

Seuraavat neljä kuviota havainnollistavat sen, että suurimmat erot viestinyhmien välillä olivat *vapaa-ajan* aiheiden – siis ennen muuta urheilun ja viihteen – osuudessa. Ylen verkkosivuilla, radiokanavilla ja tv-uutisissa viihdettä ei juuri ollut, kun taas ilmaislehti Metrossa sitä oli kymmenkertaisesti radioon verrattuna (kuvio 2.1).

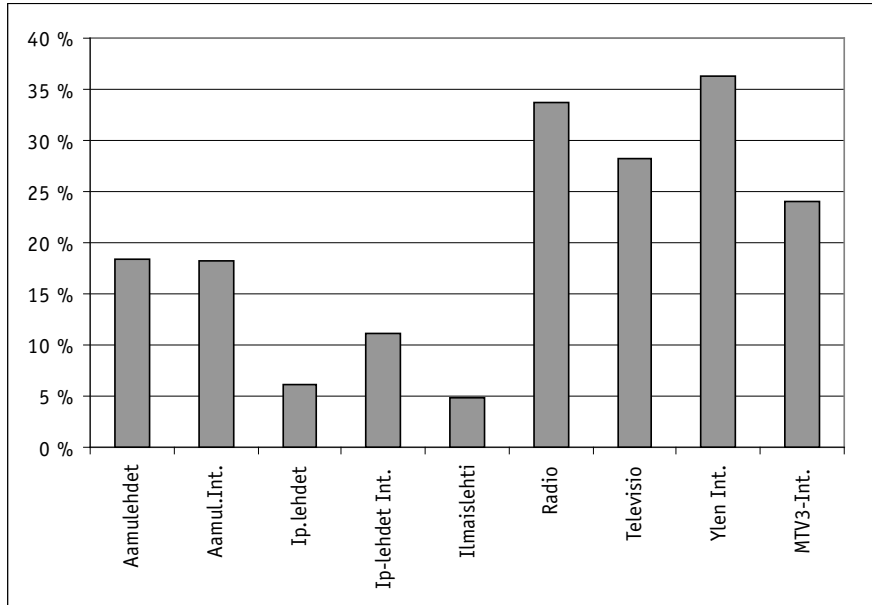
Myös iltapäivälehtien paperiversiot nostivat urheilu- ja viihdesisältönsä näkyvästi esille. Sen sijaan iltapäivälehtien verkkosivuja hallitsivat turvallisuusaiheet samalla kun muuta uutisointia, myös vapaa-ajan aiheita, oli suhteessa vähemmän kuin painetussa lehdessä. Myös MTV3:n kohdalla eroa oli viestimen eri versioissa: verkkosivuilla vapaa-aika sai selvästi suuremman osuuden kuin tv-uutisten puolella. Havainto viittaa siihen, että verkkoversio olisi suunnattu eri yleisölle kuin television uutislähetys.

Kuvio 2.1:
Vapaa-ajan aiheiden prosentiosuudet viestinyhmittäin (N = 3008)

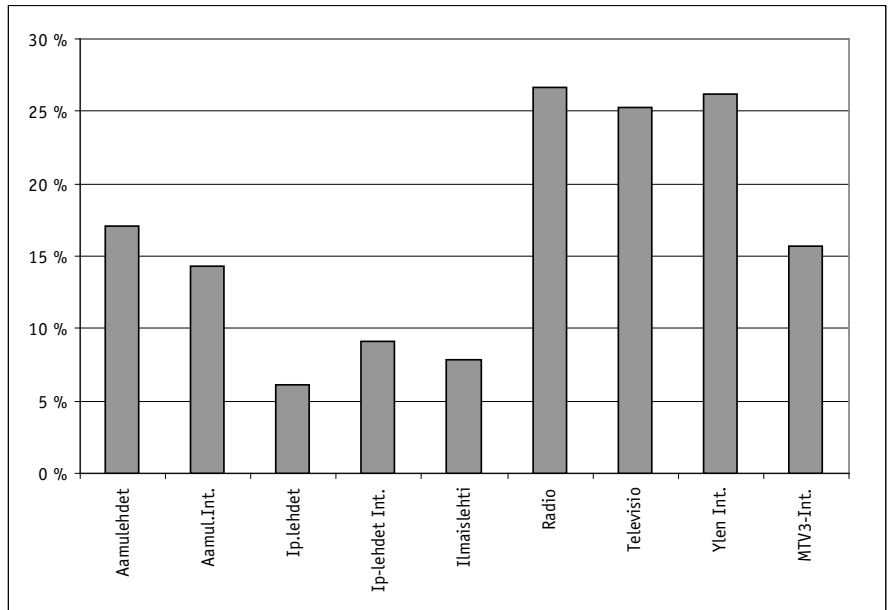

Vapaa-ajan ohella myös *politiikan* ja *talouden* aiheet erottivat viestimiä toisistaan (kuviot 2.2 ja 2.3). Radion ja television uutiset painottivat niitä, samoin Ylen internetsivut. Iltaapäivälehtien verkkosivut ja iltaapäivälehdet antoivat politiikalle ja taloudelle mitättömän pienen osan. Tässä kohtaa Ylen ja MTV3:n verkkosivut poikkesivat toisistaan, Ylen sivuilla politiikkaa ja taloutta käsiteltiin selvästi useammin kuin kilpailijan sivuilla. Aamulehti- en painetut ja verkkoversiot olivat lähellä toisiaan sekä vapaa-ajan että politiikan ja talouden aiheissa.

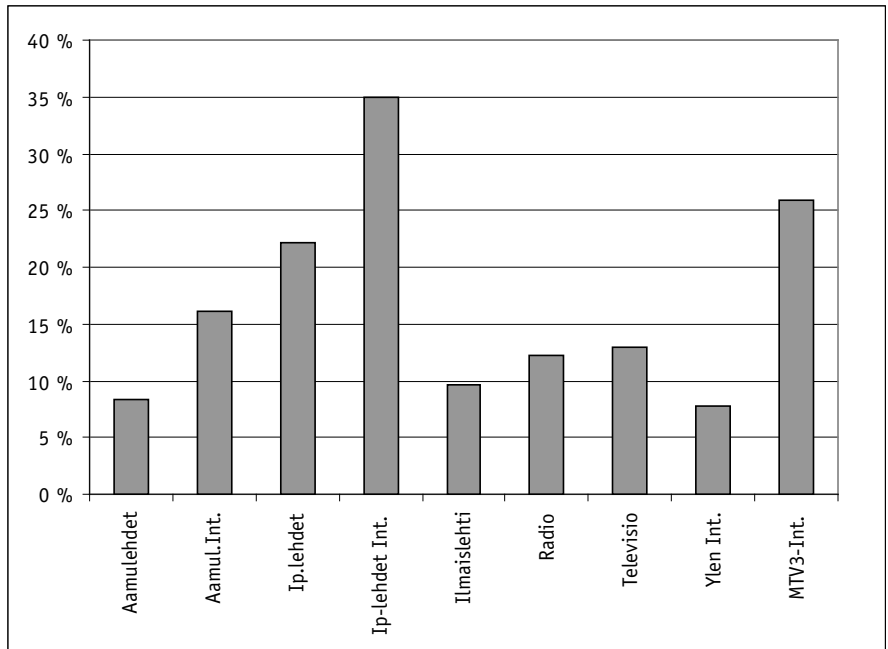
Kuvio 2.2:
Politiikan aiheiden prosenttiosuudet viestinryhmittäin (N = 3008)

Kuvio 2.3:
Talouden aiheiden prosenttiosuudet viestinyhmittäin (N = 3008)

Kuvio 2.4:
Turvallisuuden aiheiden prosenttiosuudet viestinyhmittäin (N = 3008)

Turvallisuuden aiheet esiintyivät runsaina iltapäivälehtien molemmissa versioissa sekä MTV3:n verkkosivuilla (kuvio 2.4). Niissä oli ennen kaikkea riskosten ja onnettomuuksien uutisointia. Iltapäivälehtien verkkosivuilla turvallisuus oli suurin aihepiiri, kun taas painetuissa iltapäivälehdistä korostuivat vapaa-ajan aiheet. Turvallisuusaiheet korostuivat myös aamulehtien verkkosivuilla, joilla niitä oli selvästi enemmän kuin painetuissa versioissa.

Aihepiirien erojen suuruus eri viestimissä kertoo, että iltapäivälehtien molempien versioiden ja osin MTV3:n verkkosivujen uutistarjonta poikkesi selvästi muista viestimistä. Näin ilmeisten erojen pohjalta herää väistämättä ajatus, että ne pyrkivät palvelemaan eri tarpeita ja nojaavat erilaiseen uutiskäsitykseen kuin muut viestimet.

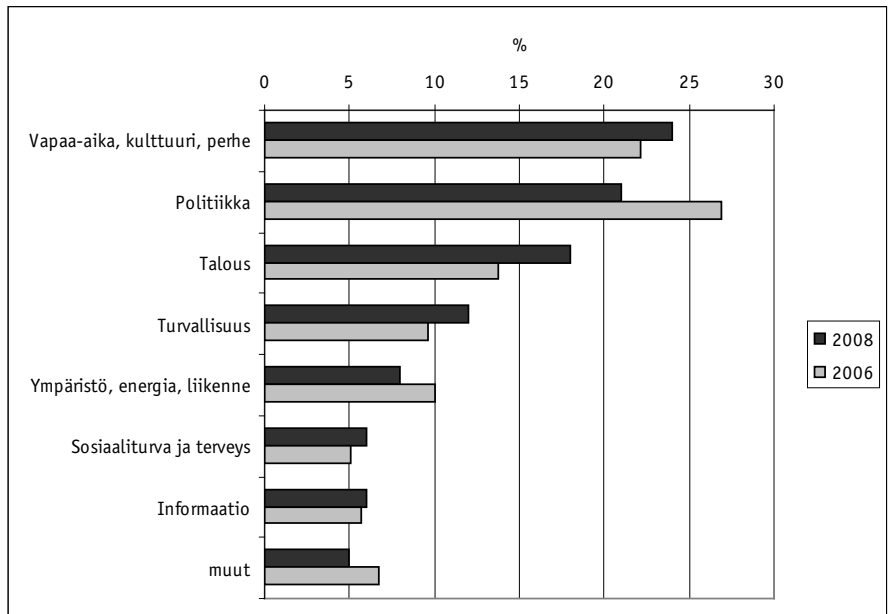
Yleisradion uutislähetykset ja nettisivut poikkesivat muista erityisesti siten, että vapaa-ajan aiheita käsiteltiin vähän. Tähän tosin vaikutti myös se, että televisiossa urheilu-uutiset olivat omassa erillisessä lähetyksessään ja vain poikkeustapauksessa pääuutisissa. Samoin perheeseen ja suhteisiin sekä harrastuksiin liittyvät aiheet puuttuivat Ylen uutisista.

Yksittäisten viestimien aihepiirien ja aihepuokkien jakaumat esitetään liitetaulukoissa 6 ja 7. Internet-sivujen aiheiden jakaumia käsitellään tarkemmin luvussa 6.

2.2. Vertailua vuodesta 2006 vuoteen 2008: politiikka laski, talous nousi

Seuraavassa tarkastellaan juttujen aiheiden muutossuuntia vertaamalla vuoden 2008 analyysituloksia vuoden 2006 ensisijaisen juttuaiheen koodaustuloksiin. Viestimien osalta aineistot on yhdenmukaistettu siten, että tarkastelussa ovat vain ne viestimet, jotka on tutkittu molempina vuosina. Tässä joukossa ovat kolme aamulehteä, molemmat iltapäivälehdet, ilmaislehti Metro sekä molemmat radio- ja tv-kanavat. Siten esimerkiksi vuoden 2008 aineiston verkkosivut ja Kainuun Sanomat eivät sisälly vertailuun. Vertailuaineistot esitellään tarkemmin liitetaulukossa 2. Aihepiirien muutokset vuodesta 2006 vuoteen 2008 esitetään kuviossa 2.6.

Kuvio 2.5: Aihepiirien esiintyminen vuosien 2006 ja 2008 vertailuaineistoissa (N 2006 = 726 ja N 2008 = 1586).

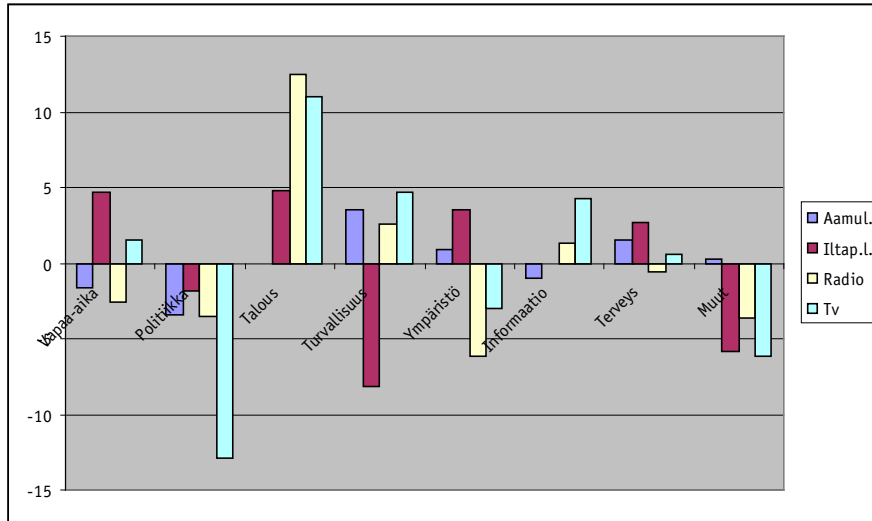
Suurimmat muutokset vuosien 2006 ja 2008 aineistojen välillä koskivat *politiikkaa, taloutta ja turvallisuutta*.

Politiikka oli vuoden 2006 vertailuaineistossa suurin aihepiiri, mutta vuonna 2008 johtosijan otti vapaa-aika. Ykköspaikan vaihdos oli seurausta politiikan osuuden tuntuvasta pienenemisestä ja vapaa-ajan aiheiden eli ennen muuta urheilun ja viihteen sekä kulttuurin osuuksien hienoisesta kasvusta.

Talouden suhteellinen osuus kasvoi enemmän kuin vapaa-ajan, neljä prosenttiyksikköä. Turvallisuutta koskevien juttujen (käytännössä rikos- ja onnettomuus uutisoinnin) määrä nousi myös jonkin verran. Poliitiikan osuus oli laskenut yhtä paljon kuin talouden ja turvallisuuden oli lisääntynyt.

Talosuutisten osuuden kasvun taustalla on talvikauden 2007–2008 uutisvirtaa pitkään hallinnut Stora Enson päätös sulkea tehtaitaan sekä lukuisat muut yritysten saneeraukset ja lakonuhat työehtosopimusten umpeutuksessa. Työehtosopimusaiheista merkittävin oli ilman muuta Tehyn työtaistelu-uhka. Se osaltaan vaikutti myös terveyden aihepiirin osuuden pienenemiseen. Rikos- ja onnettomuus uutisoinnin lisäyksen taustalla ei ole nähtävissä mitään yksittäisiä uutistapahtumia.

Kuvio 2.6: Muutokset viestinryhmien aihepiireissä vuosien 2006 ja 2008 vertailuaineistoissa. N 2006 = 726 ja N 2008 = 1586. Nollatasona ovat vuoden 2006 havainnot.

Missä määrin edellä kuvatuissa muutoksissa on kyse yleisestä suuntauksesta ja missä määrin välineiden keskinäisten erojen summasta, selviää välineryhmittäisestä tarkastelusta, joka esitetään kuviossa 2.6. Siitä selviää, että *politiikan* osuuden pieneneminen oli todella läpäissyt kaikki välineryhmät. Aamulehdissä ja sähköisissä välineissä politiikan osuuden lasku johtui ennen muuta kansainvälistä politiikkaa ja diplomatiaa käsittelevien juttujen vähenemisestä. Iltapäivälehdissä, joiden etusivuilla kansainvälistä politiikkaa ei juuri ole esiintynyt, muutos koski sisäpolitiikkaa. Televisiota lukuun ottamatta politiikan muutokset olivat toki pieniä.

Toinen huomattava piirre on se, että *talouden* aiheiden käsittely ei ollut vähentynyt yhdenkään viestinryhmän kohdalla, tosin aamulehdissä osuus oli ennallaan. Aihepiirin osuuden nousu johtui ennen kaikkea radion ja television selvästi lisääntyneestä talousuutisoinnista, jossa niin yritystalouden kuin työmarkkinapolitiikkakin olivat lisänneet reippaasti osuuttaan. Iltapäivälehdissä talouden kasvanut osuus johtui nimenomaan työmarkkinauutisten lisääntymisestä ja konkreettisesti pitkälti Tehyn lakonuhkasta.

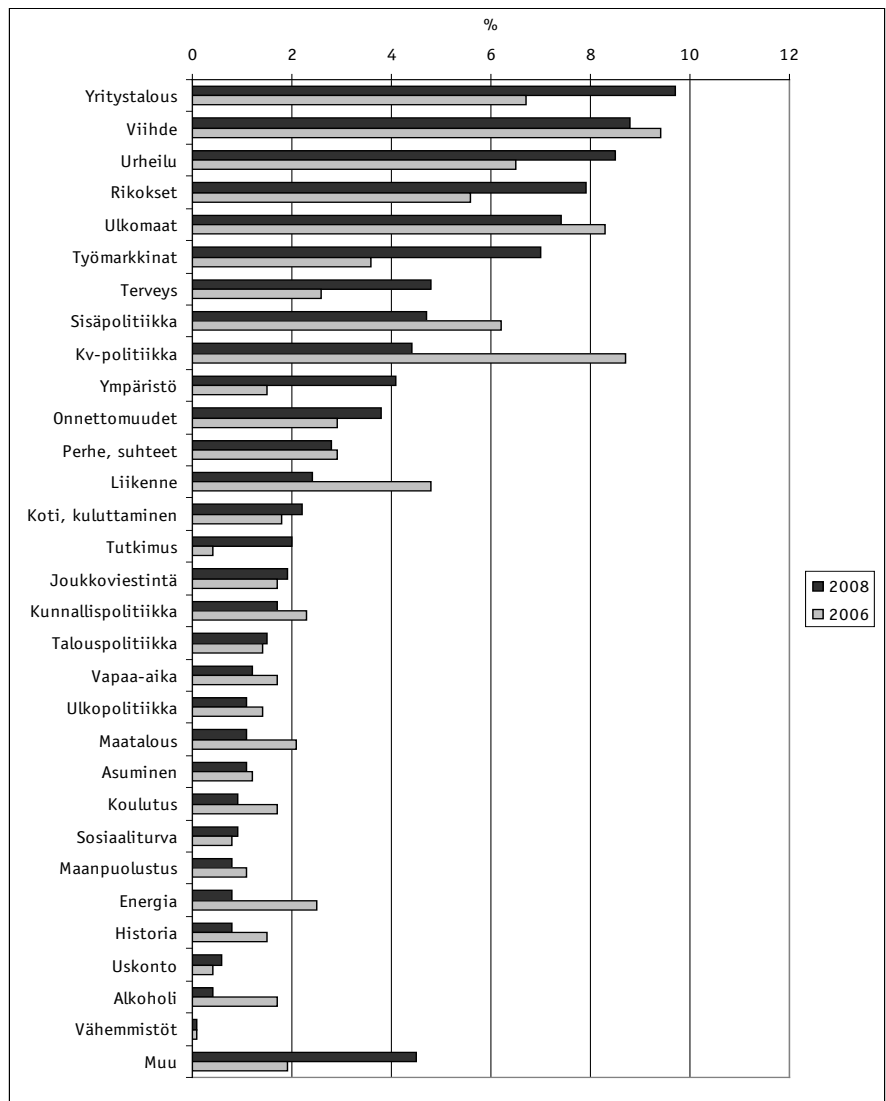
Vapaa-aikan, turvallisuuden ja ympäristön aihepiireissä kehitys eri viestinryhmissä kulki ristiin. Turvallisuuden, ennen muuta rikoksia ja onnettomuuksia koskevien uutisten osuus kasvoi aamulehdissä ja sähköisissä välineissä. Iltapäivälehdissä turvallisuusaiheiden osuus laski ja vapaa-aikan aiheiden osuus nousi. Aamulehdissä ja radiossa kehitys oli päinvastainen: vapaa-aika laski hivenen. Useimmat näistä muutoksista olivat kuitenkin hyvin pieniä.

2.3. Aihealuokissa runsaasti nousijoita ja laskijoita

Aihepiirejä suppeammat aiheluokat täsmentävät käsitystä siitä, mistä laajojen aihepiirien muutokset koostuvat. Kuvio 2.7 kertoo kaikkien aiheluokkien vertailuaineistossa tapahtuneet muutokset vuodesta 2006 vuoteen 2008. Näihin tuloksiin on jo osin viitattu edellä esimerkiksi *turvallisuus*-aihepiirin yhteydessä. Sen kasvu johtui nimenomaan rikos- ja oikeustapausuutisoinnin lisääntymisestä. *Vapaa-ajan* aiheissa merkittävin kasvu oli tapahtunut urheilussa. *Politiikan* osuuden pienentyminen taas johtui ennen muuta kansainvälisen politiikan osuuden supistumisesta.

Kuvio 2.7:

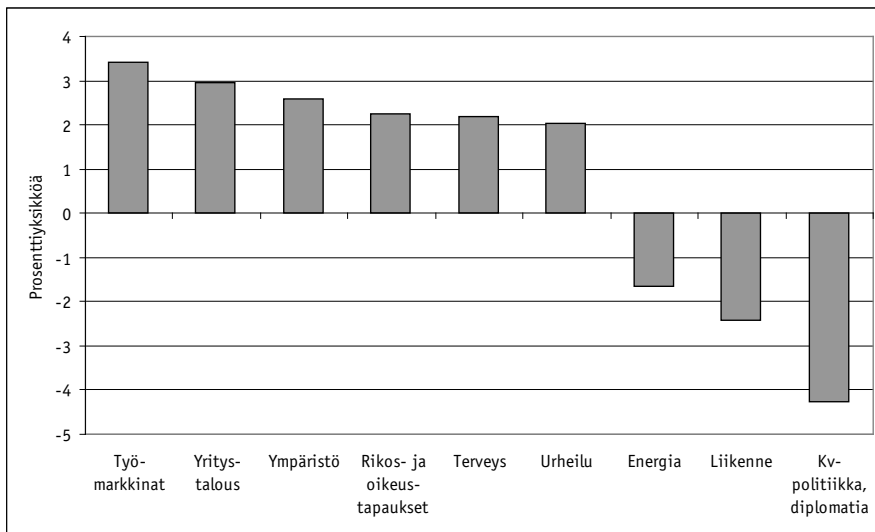
Aiheluokkien osuudet 2006 ja 2008 (N 2006 = 726, N 2008 = 1586)

Prosentuaalisesti eniten lisääntyivät *ympäristö*-, *työmarkkinat*- sekä *terveys*-aiheluokkiin koodatut jutut. Kahdessa viimeksi mainitussa näkyivät jo aiemmin mainitut työtaistelu-uutiset ja Tehyn lakonuhka, jonka kirvoittamia uutisia kirjattiin osin myös terveyden aiheisiin. Terveyteen tuli myös osa Nokian vesikriisin jutuista. *Yritystalouden* eli suurimman aihealueen, osuuteen heijastuivat yritysten irtisanomis- ja saneeraus uutiset, joita oli runsaasti. *Rikosten* ja *urheilun* kasvaneen osuuden taustalla ei ollut nähtävissä yksittäisiä uutistapahtumia.

Ympäristö-aiheluokassa selvän piikin aiheuttivat ilmastonmuutosta käsittelevän hallitusten välisen paneelin IPCC:n kokous joulukuussa 2007 ja EU:n päästökattopäätös helmikuussa 2008. EU:n päätöksen uutisointi koski usein energiaa, mutta koska uutisaiheen käsittelyssä painottui ympäristönäkökulma, juttu useimmiten kirjattiin ympäristö-aiheluokkaan. Keskeisimmät aihealueiden muutokset on esitetty kuviossa 2.8.

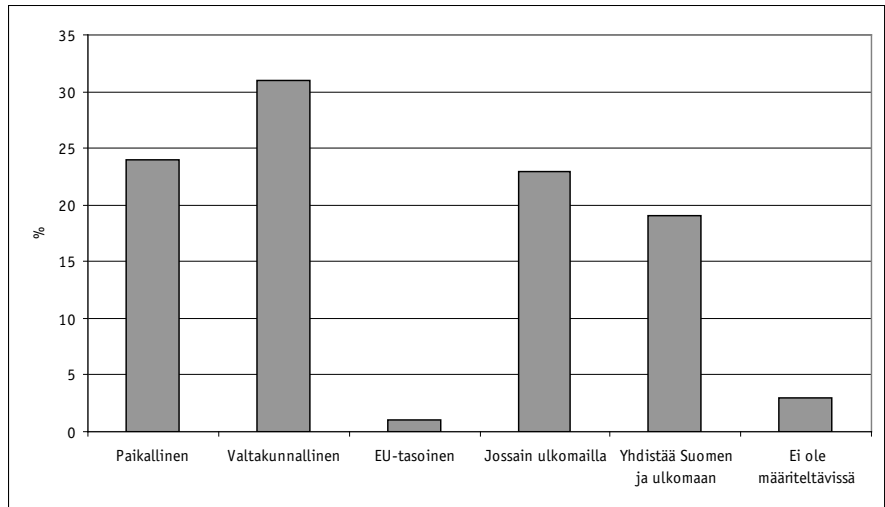
Kuvio 2.8. Keskeiset muutokset muutamissa yksittäisissä aihealueissa vertailuaineistoissa (N 2006 = 736, N 2008 = 1586). Nollatasona ovat vuoden 2006 aineiston havainnot.

2.4. Maantieteelliset alueet

Juttujen maantieteellistä jakaumaa tarkasteltiin jakamalla jutut niihin, joiden maantieteellinen näkökulma oli a) paikallinen tai Suomen tietylle alueelle rajoittuva, b) valtakunnallinen, c) Euroopan unioniin liittyvä, d) ulkomaita koskeva tai maailmanlaajuinen, e) Suomen ja ulkomaiden (sis. EU:n) näkökulmat yhdistävä tai f) mahdoton määritellä.

Kuvio 2.9: Juttujen maantieteellinen näkökulma vuoden 2008 aineistossa (N = 3008)

Yleisölle läheinen alueellinen tai valtakunnallinen näkökulma hallitsi uutisaineistoa vuonna 2008: runsas puolet tutkituista jutuista pysytteli Suomen rajojen sisäpuolella. Ulkomaille sijoittuvia tai Suomen ja ulkomaan näkökulman yhdistäviä juttuja oli kumpiakin noin viidennes aineistosta, kun EU:n alueella pitäytyviä juttuja oli häviävän vähän. EU-juttujen pientä määrää selittää osaltaan se, että harva juttu käsitteli aihettaan vain Unionin näkökulmasta; usein jutun tarkastelukulma oli sitä laajempi tai juttu yhdisti EU:n ja Suomen näkökulman. Esimerkiksi EU:n Venäjä-suhteita käsittelevä juttu sijoittui maantieteellisessä tarkastelussa luokkaan *jossain ulkomailla*.

Pääuutisissa korostui maantieteellinen läheisyys. Ykkösuutisista kaksi kolmannesta oli näkökulmaltaan joko alueellisia tai valtakunnallisia.

Viestinryhmittäin tarkasteltuna valtakunnallinen näkökulma oli tyypillinen etenkin radion ja television jutuille. Ne lähettivät runsaasti myös ulkomaille sijoittuvia uutisia sekä juttuja, joissa yhdistyi Suomen ja ulkomaan näkökulma.

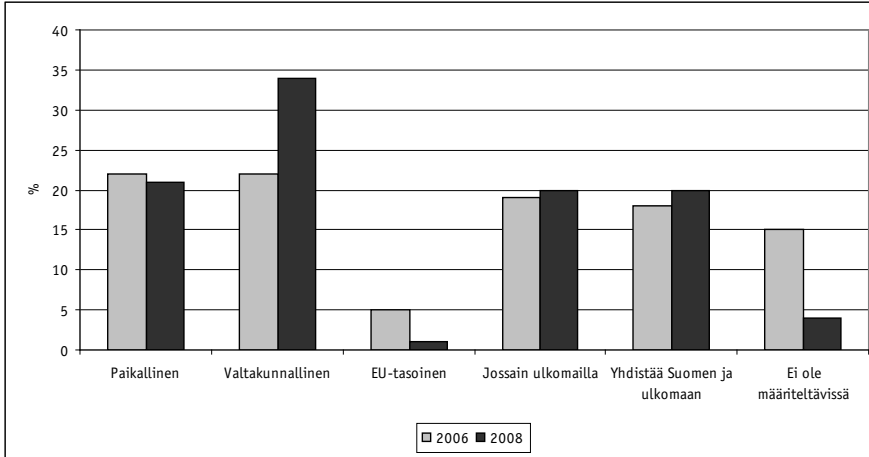
Aamulehtien uutisointia hallitsi alueellinen ja paikallinen näkökulma, mutta niissä oli myös paljon valtakunnallista aineistoa sekä kotimaan ja ulkomaan näkökulmat yhdistäviä juttuja. Iltaapäivälehdet olivat profiililtaan kutaquinkin samanlaisia kuin aamulehdet sillä erotuksella, että paikallisten tai alueellisten juttujen osuus oli niissä vähäisempi.

Ilmaislehti Metrossa ulkomaille sijoittuvia juttuja oli runsaasti lähinnä kansainvälistä viihdettä käsittelevien aiheiden vuoksi. Verkkosivustoilla paikall-

lisiä, valtakunnallisia ja ulkomaille sijoittuvia juttuja oli kutakuinkin yhtä paljon. Verrattuna saman median perinteiseen versioon internetissä oli enemmän ulkomaille sijoittuvia uutisia. Uutisaineiston maantieteellinen näkökulma viestinryhmittäin esitetään liitetaulukossa 8.

Ajallisessa vertailussa suurin muutos vuodesta 2006 vuoteen 2008 oli valtakunnallisesti sijoittuvien juttujen osuuden kasvu ja näkökulmaltaan ei-määriteltävissä olevien vähentyminen.

Kuvio 2.10: Juttujen maantieteellisen näkökulman jakauma vertailuaineistoissa (N 2006 = 726, N = 1586)

3. Toimijaryhmien esille pääsy

Tässä tutkimuksessa tarkastellut välineet ja niiden kokonaisuus ajatellaan julkisuustilaksi. Julkisuustila on vertauskuvallinen käsite, mitattavissa olevaa alaa tai tilavuutta sillä ei ole. Tila täyttyy kaikista niistä, jotka esiintyvät viestimissä, siis erilaisista tahoista, toimijoista ja instansseista, jotka voivat olla yksittäisiä ihmisiä tai ihmisistä rakentuvia suurempia kokonaisuuksia kuten valtioita, organisaatioita tai instituutiota.

1) keskeisin esillä ollut taho eli ns. *päätaho*

2) jutun *keskeisin puhuja*.

Edellä mainituissa rooleissa esiintyvät toimijat tai tahot saattoivat tietysti olla myös yksi ja sama – ja usein olivatkin. Päätahton tai keskeisen puhujan roolissa on voinut toimia ihminen tai mikä tahansa, mikä ihmisistä koostuu, kuten kalastuskunta tai kasvatusneuvola. Eläintä, esinettä tai luonnonilmiötä ei sen sijaan ole kelpuutettu kumpaankaan rooliin.

3.1. Ketkä täyttävät julkisuustilan

Aineiston 3008 jutussa ja jutturyppäessä oli kaikkiaan 2970 sellaista uutisjuttua tai uutisjutturyppästä, joissa esiintyi ainakin jonkinlainen taho (siis ihminen tai jokin, joka muodostuu ihmisistä). Näissä jutuissa esiintyvistä päätahoista ja keskeisistä puhujista muodostui yhteensä 4061 toimijan tai tahon joukko. Nämä tahot on luokiteltu 19 tausta- eli viiteryhmään, jotka on puolestaan tiivistetty kahdeksaan laajempaan viiteluokkaan taulukon 3.1. mukaisella tavalla.

25

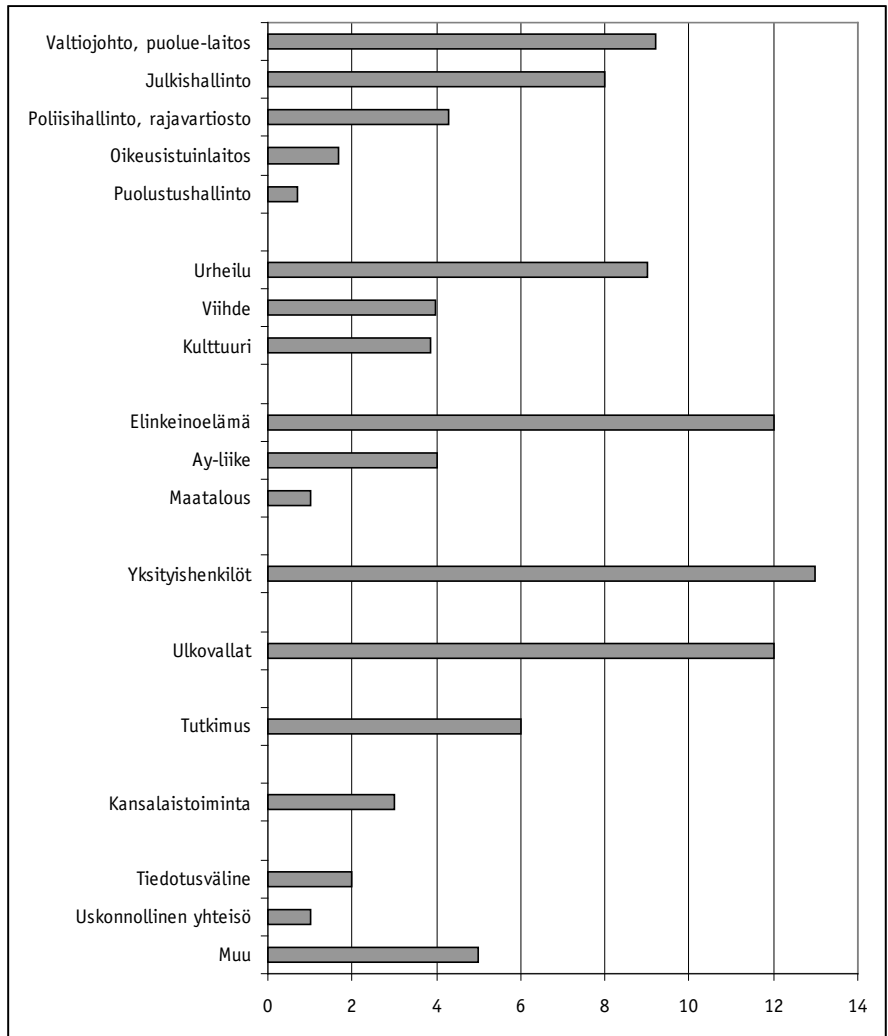
3 Julkisuustilan käsite ja itse termi ovat peräisin Kauko Pietilältä ja Klaus Sondermannilta (Pietilä & Sondermann 1994).

Taulukko 3.1: Viiteluokat ja viiteryhmät: Aineiston koodausvaiheessa juttujen päätahot ja keskeiset puhujat merkittiin johonkin oikeanpuoleisen sarakkeen viiter ryhmään. Tulosten esittämisen yhteydessä käytetään useimmiten niistä yhdistettyjä viiteluokkia (vasen sarake).

Viiteluokka	Viiteryhmä
1 Ulkovallat	(1) Ulkovallat: vieraat valtiot ja niiden valtiokoneistot ja poliittisen järjestelmän vakiintuneet osat, ylikansalliset järjestöt, elimet ja yhteenliittymät)
2 Suomen valtio (tuonnempana vain "Valtio")	(2) Valtiojohto, puoluelaitos (3) Julkishallinto (4) Poliisihallinto, rajavartiosto (5) Oikeusistuinalaitos (6) Puolustushallinto
3 Tutkimus	(7) Tieteen ja tutkimuksenharjoittajat, vapaat asiantuntijat
4 Talous	(8) Elinkeinoelämän järjestöt, yritykset, työnantaja- ja toimialaliitot (9) Ammattiyhdistysliike (10) Maa- ja metsätalous (maanviljelijät, maatalouden etujärjestöt)
5 Kansalaistoiminta	(11) Kansalaisjärjestöt ja järjestäytyneet kansanliikkeet
6 Vietteet	(12) Urheilijat, urheilujärjestöt (13) Taide, kulttuuri (14) Viihde- ja muotiteollisuus
7 Yksityishenkilöt	(15) Henkilöt ilman nimettyä taustaryhmää
8 Muut	(16) Kirkollinen tai uskonnollinen yhteisö (17) Tiedotusväline (ei tarkoita kulloinkin koodattavana olevaa viestintä) (18) Viestin itse (19) Muu (sisältää myös luokittamattomiksi jäävät epäselvät tapaukset)

Aineistosta kirjattujen toimijoiden (pätähön, keskeisen puhujan tai samanaikaisesti molemmissa rooleissa esiintyneiden) kokonaisuus jakautuu viiteluokkiin ja -ryhmiin kuvion 3.1 esittämällä tavalla.

Kuvio 3.1: Aineistosta kirjattujen toimijoiden viiteluokat (päätahojen ja keskeisten puhujien havainnot on laskettu yhteen) N = 4061

Suomen valtio ja sen puitteissa valtiojohto, julkishallinto ja puoluelaitos olivat vahvoilla, sillä niiden osuus oli lähes neljännes kaikista tahoista ja toimijoista. Seuraavina tulivat vietteet, talous ja yksityishenkilöt.

Ulkovaltojen valtiollisilla toimijoilla (sisältää myös ylikansalliset liittymät) oli 12 prosentin osuus. Ulkomaisia toimijoita oli tietysti runsaasti myös muualla; varsinkin talouden, tieteenharjoittajien ja vietteiden piirissä oli runsaasti muita kuin suomalaisia toimijoita, vaikka tarkkaa määrää ei voida tietää. Tahojen kotipaikkaa ei kirjattu. Sen sijaan kunkin jutun kohdalta kirjattiin jutun alueellinen näkökulma. Vajaa puolet jutuista (43 %) kytkeytyi jollain tavoin ulkomaille (tai vain sinne).

3.2. Esiintyjät välineryhmittäin

Politiikan ja talouden toimijat sekä ulkovaltojen edustajat löytyivät ennen muuta sähköisistä välineistä (ks. taulukko 3.2.). Otoksen ilmaisjakeluleh-teen niillä ei juuri ollut asiaa eivätkä iltapäivälehdetkään niitä suosineet.

Vietteiden toimijat eli urheilijat sekä populaarikulttuurin ja viihdeteollisuuden eri tahot olivat muita runsaammin esillä iltapäivä- ja ilmaislehdissä, ra- diossa niitä ei esiintynyt juuri lainkaan. Valtaosa ilmaislehdessä ja iltapäi- välehdissä esiintyneistä vietteiden edustajista oli viihteen ja urheilun toimi- joita, ja kulttuurin edustajia niissä oli selvästi alle kymmenesosa.

Taulukko 3.2: Päätahtojen ja keskeisten puhujien viiteluokat välineryhmittäin (päätahtojen ja keskeisten puhujien havainnot on laskettu yhteen) N = 4061

%	Aamul.	Iltap.l.	Ilmaisl.	Radio	Tv	Internet
Valtio, julkishallinto	25	16	11	30	27	24
Vietteet	18	36	55	3	6	16
Talous	18	10	10	22	22	15
Yksityishen- kilöt	12	22	8	7	13	14
Ulkovaltat	9	4	8	18	15	15
Tutkimus	8	3	3	6	5	5
Kansalais- toiminta	3	1	1	4	3	3
Muu	7	7	4	9	10	9
Total %	100	100	100	100	100	100
N	1060	394	119	403	431	1654

Aamulehtien sisältö kattoi tasaisimmin kaikki tahot eli niiden toimijoiden jakauma vastasi aika tarkalleen koko aineiston jakaumaa. Sama koski inter- netin sivustoja, vaikka niille ei kokonaisuutena kannata etsiä profilia, kos- ka eri välineiden verkkouutiset poikkesivat niin paljon toisistaan.

Aamu- ja iltapäivälehtien painettujen versioiden toimijarakenteet poikke- sivat merkittävästi toisistaan, mutta verkkouutisoinnissa tilanne näytti toi- selta. Taulukossa 3.3. on vertailtu aamu- ja iltapäivälehtien verkkouutisten toimijoiden jakaumia. Aamulehtien ja iltapäivälehtien internetsivustot oli- vat lukujen perusteella lähempänä toisiaan kuin painetut versiot. Yksiselit- teisen johtopäätöksen tekeminen asiasta oli kuitenkin mahdotonta. Saman- kaltaistumisen vaikutelma johtui ennen muuta kahdesta seikasta.

Ensinnäkin aamulehtien ja iltapäivälehtien välillä vallitseva suuri ero val- tiollisten toimijoiden suhteellisissa osuuksissa näytti tasoittuvan niiden in- ternetversioissa. Tämä kuitenkin johtui siitä, että poliisin ja oikeuslaitok-

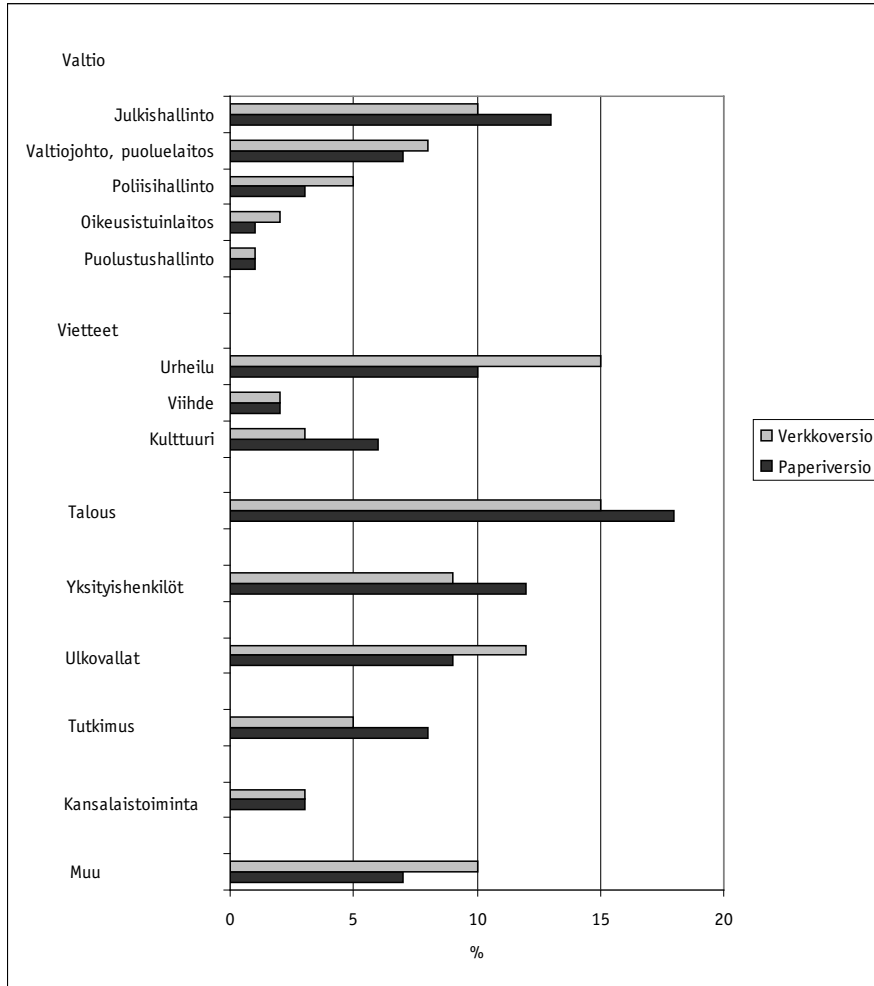
sen esillä olo oli iltapäivälehtien internetsivustoilla näkyvämpää kuin lehti-versioissa: poliisihallinnon ja oikeuslaitoksen yhteenlaskettu osuus oli lähes kolminkertainen iltapäivälehtien internetsivustoilla painettuihin lehtiin verrattuna (ks. liitetaulukko 11). Kun siis valtiollisten toimijoiden osuus iltapäivälehtien internetsivuilla läheni valtiollisten toimijoiden osuutta aamulehtien internetsivuilla, kyse oli pikemminkin ”poliisivaltiosta”. Aamulehtien internetsivustoilla valtio taas ruumiillistui ennen muuta julkishallintona, valtiojohtona ja puolueina.

Taulukko 3.3: Päätahtojen ja keskeisten puhujien viiteluokat aamulehtien ja iltapäivälehtien internetsivustoilla
(päätahtojen ja keskeisten puhujien havainnot on laskettu yhteen)

%	Aamulehti/Internet N = 759	Iltapäivälehdet/Internet N = 444
Valtio	25	21
Vietteet	20	18
Talous	15	11
Yksityishenkilöt	9	25
Ulkovallat	13	9
Tutkimus	5	5
Kansalaistoiminta	3	2
Muu	9	8
Yht %	100	100

Toiseksi se, että vietteiden piirissä toimivien osuus oli sekä aamulehtien että iltapäivälehtien internetsivustoilla suurin piirtein yhtä suuri, johtaa vaikutelmaan samankaltaistumisesta. Tämä kuitenkin johtui aineistovalinnasta: toinen iltapäivälehti ei tuonut urheilijoita internetin uutisetusivulleen, muualle kyllä.

Kuvio 3.2: Päätahtojen ja keskeisten puhujien viiteryhmät aamulehdissä (N = 736) ja niiden verkkoversioissa (N = 384), päätahtojen ja keskeisten puhujien havainnot on laskettu yhteen.

Aamulehtien painettujen versioiden ja internetsivustojen välillä vallitsi useita pieniä eroja (ks. kuvio 3.2.). Kokonaisuutena aamulehtien internetsivujen sisällöt näyttivät liukuvan kohti iltapäivälehtien toimijamaailmaa: aamulehtien internetsivustoilla urheilijoiden osuus oli viitisen prosenttiyksikköä suurempi kuin painetuissa aamulehdissä, ja myös poliisihallinnon ja oikeusistuinelaitoksen yhteenlaskettu osuus oli verkkoversiossa painettua lehteä selvästi suurempi. Urheilijoiden ja järjestysvallan osuus siis kasvoi. Sen sijaan talouden ja tutkimuksen, kuten myös kulttuurin toimijoiden osuudet olivat internetsivustoilla painettuja aamulehtiä pienemmät. Kaikki nämä olivat askeleita iltapäivälehtien toimijajakauman suuntaan. Askel toiseen suuntaan taas otettiin siinä, että aamulehtien verkkoversioissa ulkovaltojen osuus oli suurempi kuin painetuissa lehdissä.

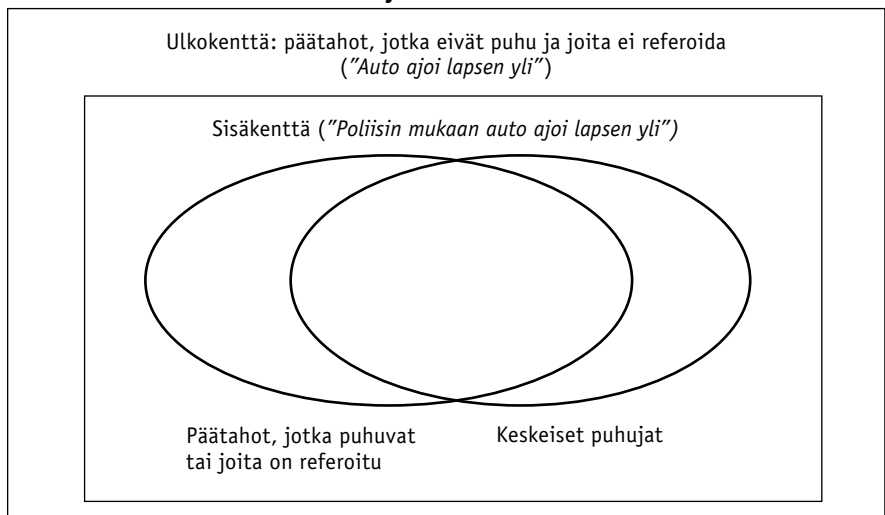
3.3. Puhumattomien ja puhuvien toimijoiden vertailua

Seuraavassa sitä tiedotusvälineen osaa, joka kertoo tapahtumista ja toiminnasta jossain viestimen ulkopuolella kutsutaan ulkokentäksi. Sitä osaa, jossa kerrotaan jonkun sanomisista ja puhumisista, kutsutaan lehden sisäkentäksi (Pietilä & Sondermann 1996, 111 – 112):

a) ulkokentällä olevien toiminta saa kuvauksensa ilman siteeraamista tai referointia (A tekee maalin, B tekee konkurssin, C ajaa kolarin...).

b) sisäkentällä olevat toimivat itse jutussa eli juttuun sisältyy puhe-teen kuvaus siteeraamalla tai jossain muussa muodossa (X kertoo, Y kiistää, Z:n mukaan B teki konkurssin).

Kuvio 3.3: Viestimen ulkokenttä ja sisäkenttä

Ulko- ja sisäkentän erossa on siis kyse verbaalin ja ei-verbaalin toiminnan erosta. Ne päätahot, jotka eivät puhu tai joita ei referoida, ovat ulkokentän toimijoita. Ne päätahot, jotka puhuvat tai joita referoidaan, ovat taas sisäkentän toimijoita. Kuten jo pelkkä nimityskin kertoo, juttujen keskeiset puhujat ovat aina sisäkentän toimijoita.

Ei-verbaalia ja verbaalia toimintaa ei tietenkään ole aina helppo erottaa toisistaan. Lähtökohtana on ollut se, että ne joita on referoitu viestimissä suoran ja epäsuoran esityksen keinoin tai eräiden muiden referointitekniikoiden (esimerkiksi mukaan-rakenteiden) avulla, ovat sisäkentän toimijoita, muut toimivat ulkokentällä. Nämä tekniikat eivät piirrä rajaa yksiselitteisen ongelmattomasti, mutta kylläkin suuntaa antavasti.

Voitaisiin ajatella, että juttumäärillä mitattuna ulkokentän suuri koko eli vailla puhuvia toimijoita olevien juttujen suuri määrä ei olisi kovin toivottavaa. Mikäli juttu liikkuu pelkästään ulkokentällä, se esittää asiat jotenkin valmiina, kiistattomina ja mitään tai ketään haastamattomina sekä peittää lähteensä. Tyyppillisiä esimerkkejä tällaisista jutuista ovat useat onnettomuus uutiset.

Taulukko 3.4: Juttujen jakaantuminen ulko- ja sisäkentälle, N = 3008

%	Ulkokentän juttujen osuus (ei puhuvia toimijoita)	Niiden juttujen osuus, joissa on ainakin yksi puhuva toimija (sisäkentän toimijoita sisältävät jutut)	Yht. %	N
Aamulehdet	4	96	100	772
Iltapäivälehdet	4	96	100	280
Radio	19	81	100	300
Internet	20	80	100	1237
Tv	25	75	100	316
Ilmaislehti Metro	29	71	100	103
Yht.	15	85	100	3008

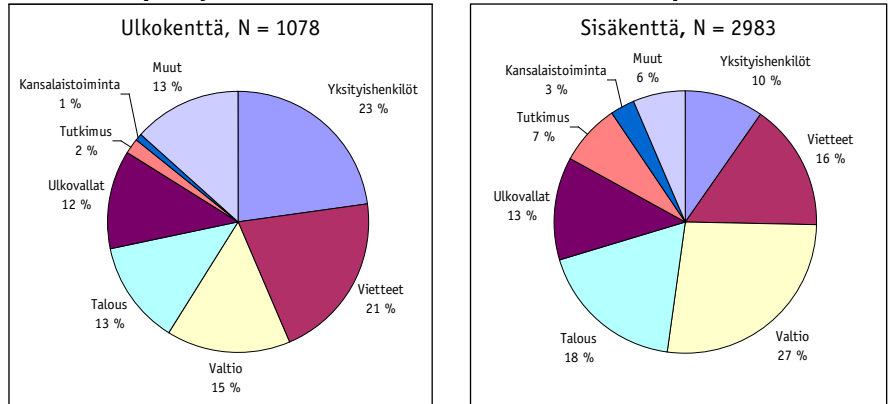
Kokonaan ulkokentällä pysyttelevien juttujen määrä vaihteli suuresti välineryhmittäin (taulukko 3.4.) ja välineittäin (ks. liitetaulukko 13). Pienimmillään nyt kerätyssä aineistossa puhtaasti ulkokentällä liikkuvien juttujen osuus oli aamu- ja iltapäivälehdissä. Muissa välineryhmissä se oli selvästi suurempi. Suurimmillaan pelkästään ulkokentällä pysyttelevien juttujen määrä oli ilmaisjakelulehti Metrossa ja televisiossa. Vertailussa on kuitenkin otettava huomioon, että lehdistä on tutkittu vain etusivun jutut ja näihin sisäsivuilla liittyvät jutut, sähköisistä välineistä kaikki uutislähetysten uutiset.

Taulukko 3.5. Toimijoiden jakautuminen ulko- ja sisäkentälle viestinyhmittäin

%	Ulkokenttä (toimijat, jotka eivät puhu) N = 1078	Sisäkenttä (puhuvat toimijat) N = 2983	Yhteensä N = 4061	
			Yht %	N
Aamulehdet	13	87	100	1060
Iltapäivälehdet	23	77	100	394
Ilmaislehti Metro	34	66	100	119
Radio	30	70	100	403
Tv	30	70	100	431
Internet	34	66	100	1654
Koko aineisto	27	73	100	4061

Taulukko 3.5. kuvaa koko sitä toimijajoukkoa, joka jutuista on kirjattu. Kaikista kirjatusta 4061 toimijasta runsas neljännes sijoittui ulkokentälle eli ei ollut jutussa millään tavalla äänessä⁴. Vastaavasti kolme neljännes sijoittui sisäkentälle. Välineryhmien välillä oli jälleen suuria eroja, sillä aamulehdissä ulkokentälle jääviä oli vain reilu kolmannes suhteessa internetsivustoihin.

Kuvio 3.4. Toimijoiden viiteluokat ulko- ja sisäkentillä (päätahojen ja keskeisten puhujien havainnot sisäkentällä on laskettu yhteen)

Ulkokentällä vallitsi tietty epäjärjestys tai keveys, sillä mihinkään yhteiskunnan sektoriin kiinnittymättömien ”muiden”, samoin kiinnekohdattomien yksityishenkilöiden sekä kaikenlaisen ”showbisneksen” ja ennen muuta urheilijoiden osuus oli ulkokentällä yli puolet kaikista toimijoista. Valtion ja julkishallinnon instanssien, talouden toimijoiden ja ulkovaltojen edustajien osuus oli 40 % koko ulkokentästä, kun vastaavien tahojen osuus sisäkentällä oli lähes 60 %. Tutkijat ja kansalaisaktivistit olivat ulkokentällä häidin tuskin olemassa.

Sisäkenttä oli ulkokenttää järjestyneempi ja ”raskaampi”. Valtio ja talous hallitsivat sisäkenttää, kun taas yksityishenkilöiden, vietteiden edustajien ja ”muiden” suhteellinen osuus oli selvästi pienempi kuin ulkokentällä. Tämä on yksi osoitus siitä, ettei yksityishenkilöiden kasvanut osuus tarkoita yksityishenkilöiden mielipiteiden painoarvon lisääntymistä vaan sitä, että yksityishenkilöt esiintyvät paljolti rikosten ja onnettomuuksien uhreina tai

⁴ On mahdotonta sanoa, kumpi mainituista kentistä olisi ”suurempi”, mikäli jutuista kirjattaisiin kaikki toimijat ja nämä jaoteltaisiin puhuviin ja ei-puhuviin toimijoihin eli ulko- ja sisäkenttään.. Sisäkentällekin kuuluvissa jutuissa voi olla paljon puhumattomia toimijoita. Koska tässä tutkimuksessa kustakin jutusta kirjattiin enintään kaksi toimijaa, muodostui sisäkenttä väistämättä suuremmaksi, sillä juttujen keskeiset toimijat olivat yleensä tavalla tai toisella äänessä olevia toimijoita. Toimijoiden poiminta oli siis valikoivaa, eikä se kerro toimijoiden suhteellisesta osuudesta uutisissa. Sen sijaan näillä kentillä keskeisissä asemassa olleista tahoista se kertoo.

tekijöinä ja päätyvät ulkokentälle. Erot välineryhmien ja välineiden välillä saattoivat tässä suhteessa toki olla isoja (ks. liitetaulukot 12 ja 14).

Vaikka valtion osuus sisäkentällä korostui, eivät valtiokoneiston eri osat kiinnostaneet eri välineryhmiä samassa määrin (katso liitetaulukko 14). Aamulehdet läpäisi nimenomaan julkishallinnon toimijoiden puhe. Iltapäivälehtien internetsivustot käyttivät lähteenään paljon poliisihallintoa. Sama oli nähtävissä MTV3:n internetsivustolla. Radiossa ja tv:ssä taas painottui valtiojohdon ja puoluelaitoksen toimijoiden osuus.

Jutturyvästen keskeisille tahoille (päätaholle ja eniten äänessä olevalle toimijalle) määritettiin viiteryhmän ohella myös sukupuoli, mikäli kyseessä oli yksittäinen nimeltä mainittu henkilö tai henkilö, josta kerrottiin riittävästi sukupuolen määrittämiseksi. Molemmat kentät olivat varsin miesvaltaisia mutta erityisen silmiinpistävää oli puhuvien toimijoiden (sisäkentän) sukupuolijakauma ilmaislehti Metrossa. Miesten osuus sisäkentällä oli siinä viisinkertainen naisiin verrattuna (katso liitetaulukko 15).

Erilaisille kollektiiveille (kuten Suomen Pankille tai ammattiliitoille) tai tunnistamattomiksi jääneille henkilöille eli anonyymeille toimijoille ei kirjattu sukupuolta. Niiden havaintojen määrä, joille ei ollut määritetty sukupuolta kertoo kasvottomiksi ja persoonattomiksi jäävien toimijoiden osuuden.

34

Voidaan ajatella, että tällaisten kasvottomiksi ja personoimattomiksi jäävien toimijoiden suuri määrä kuvastaa toimijamaailman ”esineellisyttä”, sumeutta tai jonkinlaista vieraantuneisuutta, sillä lukija ei tiedä, kenestä itse asiassa puhutaan tai kuka itse asiassa puhuu. Personoidut vastuunkantajat siis puuttuvat.

Jossain määrin tällaisia toimijoita on esiinnyttävä esimerkiksi siksi, että jotkut asiat ovat niin itsestään selviä tai yleisesti tunnettuja, ettei toimijoille aina tarvitse antaa kasvoja eikä nimetä niitä edustavia henkilöitä. Normeja asiasta ei voi niin ollen antaa, sen sijaan voi seurata vuosien mittaan piirtyviä kehityskulkuja.

Taulukko 3.6: Kasvottomien kollektiivitoimijoiden ja anonyymeiksi jäävien toimijoiden osuudet ulko- ja sisäkentällä viestinryhmittäin (päätahojen ja keskeisten puhujien havainnot sisäkentällä on laskettu yhteensä) N = 4061

	Ulkokenttä (toimijat, jotka eivät puhu) N = 1078		Sisäkenttä (puhuvat toimijat) N = 2983		Kaikki koodatut toimijat yhteensä N = 4061	
	Toimijoita yhteensä	Näistä kasvot- tomia toimijoita	Toimijoita yhteensä	Näistä kasvot- tomia toimijoita		Kasvotto- mia toimi- joita yht.
		N		%		
Aamulehdet	137	47	923	7	1060	12
Iltapäivälehdet	89	15	305	4	394	6
Ilmaislehti Metro	40	33	79	14	119	20
Radio	122	67	281	38	403	47
Tv	128	60	303	14	431	28
Internet	562	41	1092	30	1654	34
Yht.	1078	44	2983	19	4061	26

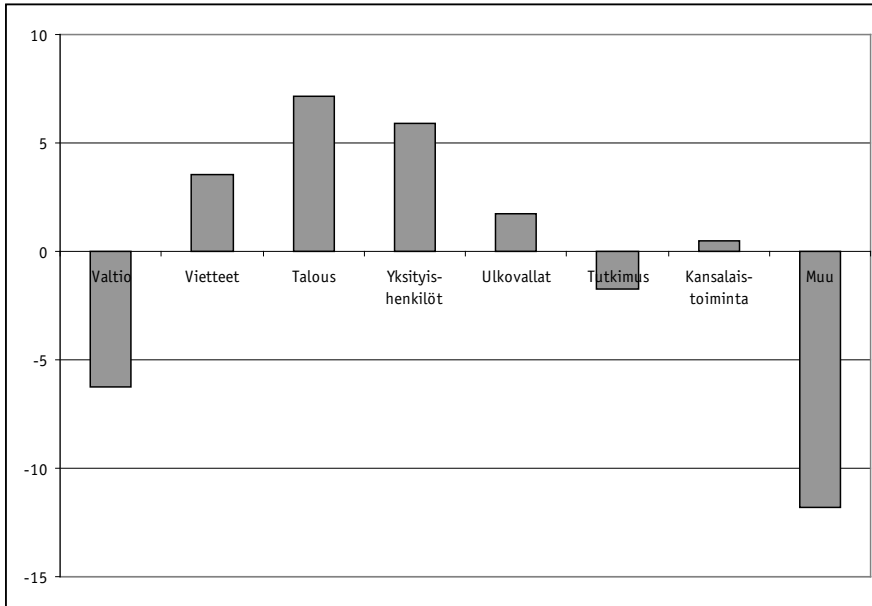
Kollektiivitoimijoita tai anonyymeiksi jääviä henkilöitä kaikista ulkokentän toimijoista oli 44 % (ks. taulukko 3.5.). Tästä joukosta löytyi esimerkiksi sellaisia tahoja kuin turvayhtiö Blackwater, poliisi, kansanterveystieteen laitos, Turkin armeija tai ”putkapahoinpitelijä”. Näitä kasvottomia toimijoita löytyi ennen muuta elinkeinoelämän ja ”muiden” (toisin sanoen viiteryhmää vaille jäävien tahojen) sekä ulkovaltojen piiristä.

Sisäkentällä tiedettiin paremmin kuin ulkokentällä, keiden kanssa oltiin tekemisissä. Kasvottomien kollektiivitoimijoiden ja anonyymien henkilöiden osuus oli alle viidennes. Toisaalta sisäkentälläkin välineryhmäkohtaiset erot olivat suuria.

3.4 Ajallista vertailua vuosien 2006 ja 2008 välillä: siirtymää valtiosta talouteen

Edellisessä luvussa on jo ollut esillä, miten vuosien 2006 ja 2008 aineistot poikkesivat toisistaan. Seurantakierrokset erosivat myös menetelmällisesti sikäli, että edellisellä kierroksella jutuista ja jutturyypäistä kirjattiin vain päätahon viiteryhmä, keskeisintä puhujaa ei määritetty lainkaan. Niinpä seuraavassa vertailussa verrataan vain päätahojen viiteryhmiä. Aineistojen yhtenäistäminen on selvitetty liitteessä 1 (ks. liitetaulukko 2)

Kuvio 3.5. Erot päätahojen jakaumissa vuosien 2006 (N = 726) ja 2008 (N = 1562) aineistoissa. 0-akselina ovat vuoden 2006 vertailuaineiston arvot.

36

Vuosien 2006 ja 2008 vertailuaineistot poikkesivat selvästi viidessä kohdassa. Ensinnäkin valtiollisten toimijoiden osuus oli vuoden 2008 vertailuaineistossa vajaat kuusi prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2006. Tämä johtui ennen muuta julkishallinnon toimijoiden osuuden supistumisesta.

Talouden toimijoiden osuus oli noussut suurin piirtein yhtä paljon kuin valtiollisten toimijoiden osuus oli laskenut. Tutkimusajankohdalla oli osuutta asiaan: Tehyn lakonuhka ja Stora Enson ilmoitus tehtaidensa lakkauttamisesta sekä muiden yritysten saneerausilmoitukset olivat omiaan vetämään viestinten palstoille ennen muuta talouden toimijoita.

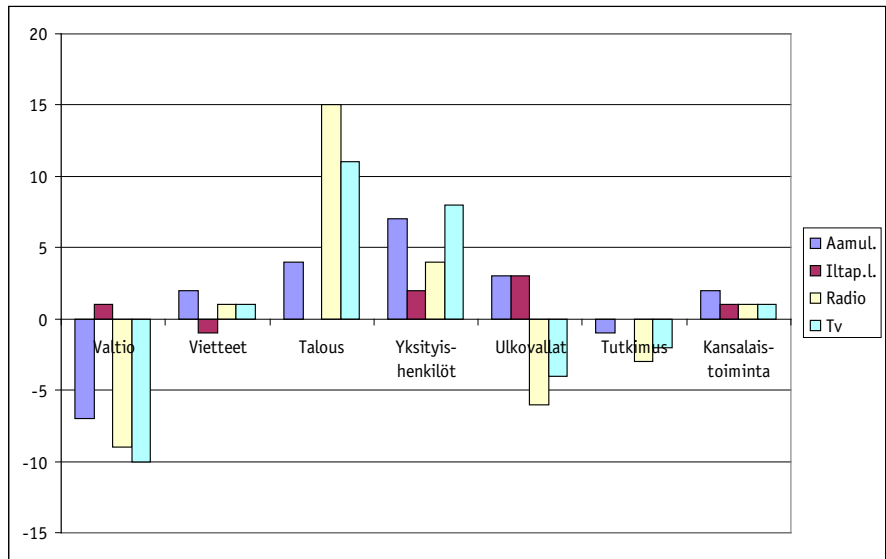
Kolmas selkeähkö muutos oli yksityishenkilöiden osuuden kasvu. Tämä liittyyne rikos- ja onnettomuus uutisten määrän lisääntymiseen (ks. kuvio 2.8. luvussa 2).

Edellisiä muutoksia hieman vähäisempi muutos koski vietteiden osuutta. Vietteiden kasvanut osuus johtui urheilijoiden ja muotiteollisuutta sekä viihdemaailmaa edustavien suhteellisen osuudesta kasvusta (ks. liitetaulukot 9 ja 10).

Kategorian ”muu” osuuden pienentymiseen oli johtanut ainakin kaksi teknistä seikkaa. Vuoden 2006 aineistoa koodattaessa ajateltiin, että jutun päätoimijana voi toimia jokin muukin kuin inhimillinen olio tai jokin näistä koostuva. Päätoimijana saattoi siis olla luonnonilmiö (myrsky), jokin ar-

tefakti (aseman kello) tai eläin, ellei jutussa esiintynyt yhtään inhimillistä toimijaa. Näin ei katsottu viisaaksi toimia enää vuoden 2008 aineistoa käsiteltäessä, vaan tällaisten juttujen ajateltiin olevan vailla päätahoa ja ne on suljettu pois vertailusta. Toinen asiaan vaikuttava seikka olivat säätiedotukset, joita ei tällä kertaa sisällytetty aineistoon. Vuonna 2006 ne sisällytettiin ja niiden tekijä sijoitettiin luokkaan ”muu”, ellei tekijää ollut millään tavoin nimetty.

Kuvio 3.6. Muutokset päätahojen viiteluokissa viestinyhmittäin N 2006 = 726, N 2008 = 1562 (ilmaislehti Metro poistettu kuviosta). 0-tasona on vuoden 2006 vertailuaineisto

Viestinryhmien jakaumien vertailu kertoo sen, että edellä todetut muutokset olivat eri välineissä tapahtuneiden verraten yhdenmukaisten muutosten summa. Valtiollisten toimijoiden osuus oli iltapäivälehtiä lukuun ottamatta eri viestinyhmissä pienentynyt, talouden tahojen osuus oli vastaavasti iltapäivälehtiä lukuun ottamatta eri viestinyhmissä kasvanut. Yksityishenkilöiden osuus taas oli noussut kaikissa viestinyhmissä.

Iltapäivälehtien toimijoiden osuuksien muutokset olivat kaiken kaikkiaan lähes olemattomat. Merkittävimmät muutokset olivat tapahtuneet radio- ja tv-uutisissa sekä ilmaislehti Metrossa, joka puuttuu kuviosta 3.6.

Vietteiden osuuden verraten selvä kasvu (ks. kuvio 3.5) katosi lähes kokonaan kuvasta välineryhmäkohtaisessa tarkastelussa, vaikka vietteiden osuus vuoden 2008 aamulehdissä olikin sentään pari prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2006. Syynä on ilmeisesti se, että (kuviosta puuttuvan) ilmaislehti Metron etusivun jutuissa vietteiden osuus oli kasvanut vajaat pa-

rikymmentä prosenttia, kun vuotta 2008 verrataan vuoteen 2006. Metron osuus oli hiiva, joka nostatti vietteiden osuutta vuoden 2008 vertailuaineistossa korkeammaksi, kuin muissa välineryhmissä tapahtuneista muutoksista olisi voinut päätellä.

3.5. Yhteenvedoa toimijoiden esille pääsystä

Kun tämän luvun toimijoiden jakaumaa verrataan luvussa 2 esitettyyn uutisaiheiden jakaumaan, on helppo todeta yhtäläisyyksiä. Kun tarkastellaan muutosta vuoden 2006 tutkimuksen tuloksista vuoden 2008 tuloksiin, merkittävimpanä nousee esiin valtiollisten ja julkishallinnon toimijoiden suhteellisen osuuden pieneneminen ja taloudellisten toimijoiden roolin kasvu. Luvussa 2 kuvattiin vastaavasti, miten talous juttujen aiheena oli lisännyt osuuttaan politiikan kustannuksella.

Erityisesti julkishallinnon toimijoiden osuus oli pienentynyt, kun taas yritysten sekä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen suhteellinen osuus oli vastaavasti kasvanut. Tähän olivat ainakin osaltaan johtaneet tarkastelujakson tapahtumat. Myös yksityishenkilöiden osuus oli aiempaa selvästi suurempi ja vietteiden edustajat, eli tässä tapauksessa urheilijat ja viihdemaailman sekä muotiteollisuuden instanssit, olivat aiempaa hieman enemmän esillä.

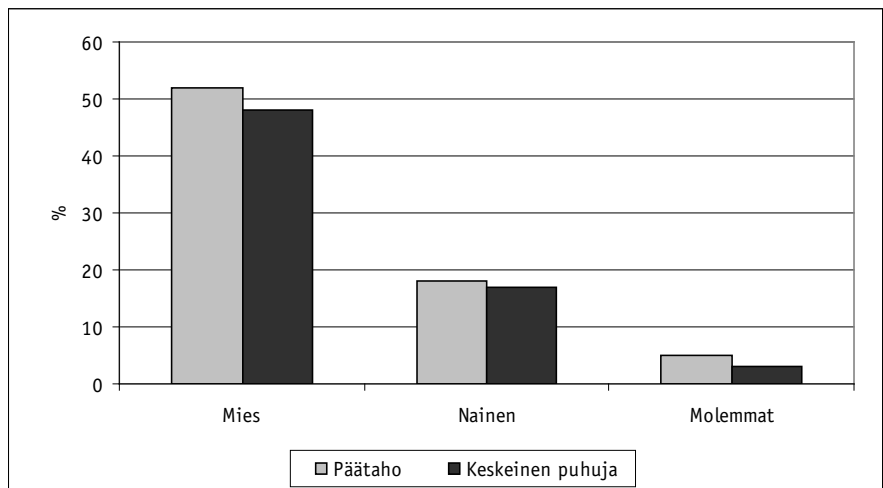
Valtion ja talouden edustajat ja muutkin ”raskaat” toimijat olivat suhteellisesti muita tahoja painokkaammin esillä sisäkentällä: ne siis pääsivät muita painokkaammin esille, ja sen lisäksi ne saivat suhteellisesti useammin myös äänensä kuuluviin.

Kasvottomia toimijoita eli kollektiivitoimijoita tai anonyymeiksi jääviä henkilöitä oli eniten radion, television ja internetsivujen uutisissa, vähiten taas iltapäivälehdissä.

4. Uutisten sukupuoli ja ikäryhmät: miehet ja työikäiset hallitsevat

Naisten ja miesten paikkaa uutisissa eriteltiin neljällä eri tavalla: ensinnä mikä on mies- ja naispuolisten toimijoiden osuus juttujen päätahoina, toiseksi keskeisinä ja muina puhujina ja kolmanneksi valokuvien keskeisinä henkilöinä. Neljänneksi selvitettiin viestintän omien toimittajien valokuvien sukupuolijakauma. Päätahojen ja keskeisten puhujien sukupuolijakaumat esitetään kuviossa 4.1 ja taulukossa 4.1.

Kuvio 4.1: Päätahon ja keskeisen puhujan sukupuoli (N = 3008). Kuvion prosenttilukujen summa jää alle sadan, koska kaikilla tahoilla ja puhujilla ei ollut sukupuolta (puhujana esim. hallitus tai SPR)

39

Taulukko 4.1. Sukupuolten esiintyminen aineistossa 2008 (N=3008)

Sukupuoli	Päätaho	Keskeinen puhuja	Muu puhuja	Kuvien henkilöt
	%	%	%	%
Mies	52	48	21	23
Nainen	18	17	7	9
Molemmat	5	3	7	13
Ei määriteltävissä	24	17	7	2
Ei esiinny	1	15	59	53
Yht. %	100	100	100	100

Tulokset noudattavat useiden aiempien tutkimusten havaintoja: kaikissa selvitettyissä muuttujissa miehet ovat ylivoimaisena enemmistönä naisiin nähden. Mies yksin esiintyy päätahona lähes kolme kertaa niin usein kuin nainen yksin. Keskeisen puhujan toimijan ja päätahon sukupuolijakaumat

ovat hyvin lähellä toisiaan. Molemmat sukupuolet yhdessä esiintyvät harvoin päätahona tai keskeisenä puhujana.

4.1. Naisia etenkin yksityishenkilöinä, kansalaistoiminnassa tai julkishallinnossa

Luvussa 3 kuvattiin päätahojen ja puhujien jakautumista eri viiteryhmiin. Miesten ja naisten esiintyminen eri viiteryhmissä vaihtelee melkoisesti, mutta miehet olivat selvänä enemmistönä kaikissa viiteluokissa (ks. taulukko 4.2). Pienimmilläänkin miesten osuus oli suurempi kuin naisten osuus suurimmillaan.

Tasa-arvoisimmin naiset pääsivät esiin yksityishenkilöinä, kansalaistoimintaan osallistujina tai valtion ja julkishallinnon edustajina, mutta näissäkin ryhmissä miehiä oli kaksinkertainen tai lähes kaksinkertainen määrä. Valtion edustajien yhteydessä naisten suhteellista näkyvyyttä vahvistaa se, että tasavallan presidentti sattuu olemaan nainen, ministerien sukupuolijakauma on suhteellisen tasainen ja julkishallinnossa naisten osuus on kohtuullisen suuri.

Miesten osuus oli suurimmillaan kolmessa viiteluokassa: vietteiden (urheilu, viihde, kulttuuri), ulkovaltojen ja tutkimuksen ryhmissä. Vietteiden sisällä sukupuolijakauma vaihteli melkoisesti: urheilun toimijoissa miehiä oli kahdeksan kertaa naisten määrä, kun taas viihteen edustajissa miehiä ja naisia oli yhtä paljon.

Taulukko 4.2:
Sukupuolten esiintyminen päätahoina viiteluokissa (N=2969)

%	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määriteltävissä	Yhteensä %
Vietteet yht.	68	22	4	5	100
<i>urheilu</i>	84	10	2		
<i>viihde</i>	46	47	5		
<i>kulttuuri</i>	57	23	8		
Ulkovallat	65	5	4	26	100
Tutkimus	56	17	0	28	100
Valtio	49	24	3	25	100
Talous	48	14	2	35	100
Kansalaistoiminta	47	22	5	26	100
Yksityishenkilöt	44	24	14	19	100
Muu	31	9	6	54	100
N = 2969*	1561	531	146	731	

* Taulukon prosentit on laskettu niistä jutuista, joissa on joku päätaho (39 jutussa minkäänlainen päätaho ei ollut koodattavissa)

Taulukko 4.3:

Päätahojen viiteryhmien sukupuolijakaumat (N=3008). Viiteryhmät ovat taulukossa miesten osuuden mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

Päätahon viiteryhmä (%)	Miehet	Naiset	Molemmat	Ei määritelt. tai ei päätahoa	Yht.
Urheilu	84	10	2	4	100
Uskonnollinen yhteisö	80	7	0	13	100
Viestin itse	80	0	0	20	100
Puolustushallinto	70	0	0	30	100
Ulkomainen valtiollinen taho	65	5	4	26	100
Maatalous	61	17	6	17	100
Kulttuuri	57	23	8	12	100
Tutkimus	56	17	0	28	100
Elinkeinoelämä	55	8	2	35	100
Sisäpolitiikka	49	32	5	14	100
Tiedotusväline	49	10	5	36	100
Poliisihallinto	47	0	0	53	100
Kansalaisjärjestöt	47	22	5	26	100
Julkishallinto	47	24	1	28	100
Viihde	46	47	5	3	100
Yksityishenkilö	44	24	14	19	100
Oikeuslaitos	40	20	0	40	100
Ay-liike	24	35	2	39	100
Muu tai epäselvä	21	9	7	63	100
Kaikki	52	18	5	25	100
N	1561	531	146	770	3008

Taulukko 4.4:

Keskeisten puhujien viiteryhmien sukupuolijakaumat (N=3008).
Viiteryhmät ovat taulukossa miesten osuuden mukaisessa suuruusjärjestyksessä.

%	Miehet	Naiset	Molemmat	Ei määritelt. tai ei keskeistä puhujaa	Yht. %
Puolustushallinto	95	0	0	5	100
Urheilu	88	8	2	3	100
Maatalous	78	17	6	0	100
Elinkeinoelämä	70	12	1	18	100
Uskonnollinen yhteisö	67	11	6	17	100
Ulkomainen valtiollinen taho	65	6	1	27	100
Tutkimus	61	17	1	21	100
Kulttuuri	59	32	5	3	100
Poliisihallinto	55	2	0	43	100
Julkishallinto	53	29	2	17	100
Viihde	53	44	1	2	100
Sisäpolitiikka	52	32	3	13	100
Viestin itse	46	27	0	27	100
Muu tai epäselvä	42	15	8	36	100
Yksityishenkilö	39	39	15	7	100
Kansalaisjärjestöt	36	29	9	25	100
Ay-liike	36	41	3	20	100
Oikeuslaitos	21	7	0	73	100
Tiedotusväline	19	15	4	63	100
Kaikki	48	17	3	32	100
N	1449	514	81	964	3008

42

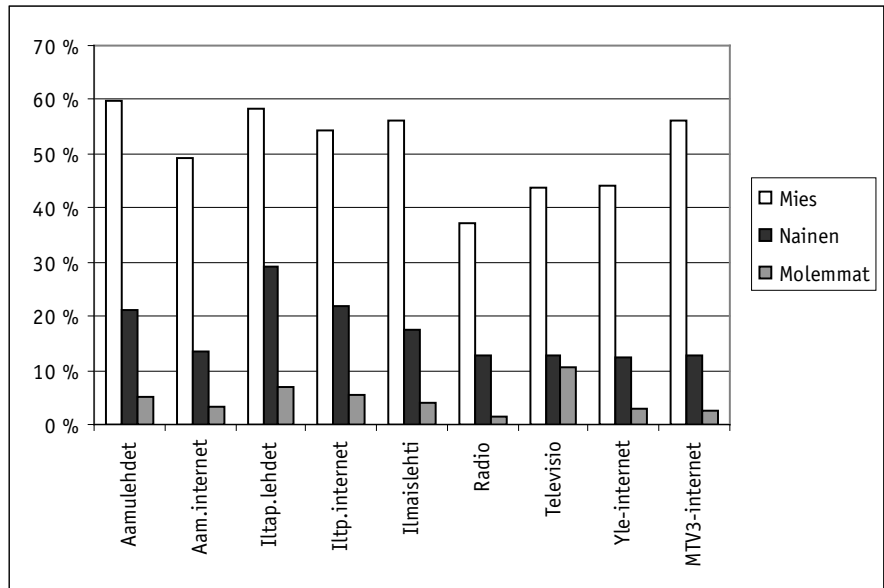
Taulukot 4.3 ja 4.4 kuvaavat yksityiskohtaisemmin miesten ja naisten osuutta yksittäisissä viiteryhmissä. Erityisen miesvaltaisia viiteryhmiä olivat puolustushallinto ja poliisi, urheilu, uskonnolliset yhteisöt, ulkovallat ja elinkeinoelämä. Naiset pääsivät keskimääräistä paremmin päätähoksi tai keskeiseksi puhujaksi viihteen, sisäpolitiikan, kulttuurin, julkishallinnon tai kansalaisjärjestöjen toimijoina sekä yksityishenkilöinä.

Ehkä suurin yllätys on se, että ay-liikkeen edustajien joukossa naiset olivat selvästi miehiä useammin esillä sekä puhujina että päätähoina. Tälle löytyy kuitenkin yksinkertainen selitys uutisvuoden tapahtumista: tuloksessa heijastuu naisjohtoisen ja naisvaltaisen ammattiliitto Tehyn lakonuhan runsas uutisointi.

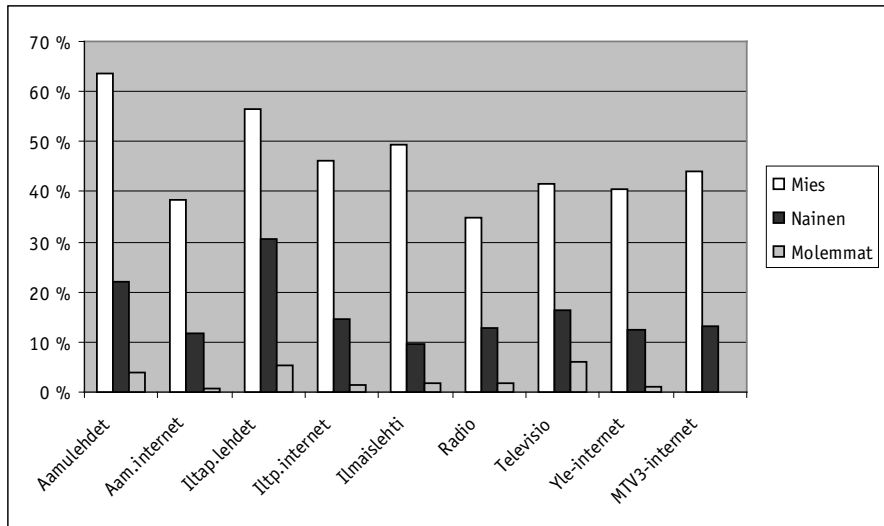
Kun tarkastellaan miesten ja naisten esiin pääsyä viestinryhmittäin, päätahojen ja keskeisten puhujien sukupuolijakaumat noudattavat yleistä linjaa kaikissa tiedotusvälineissä. Keskimääräistä paremmin naiset kuitenkin pääsivät esiin iltapäivälehdissä. Vastaavasti naisten suhteellinen osuus oli keski-

määräistä heikompi ilmaislehti Metrossa sekä Ylen ja MTV3:n internet-uutisissa. Viestinyhmäkohtaiset jakaumat esitetään kuvioissa 4.2 ja 4.3.

Kuvio 4.2: Päätahon sukupuoli eri viestinyhmässä % (N=3008)

Kuvio 4.3: Keskeisten puhujien sukupuolet eri viestinyhmässä % (N=3008)

Useimmiten jutun päätaho ja keskeinen puhuja olivat samaa sukupuolta, eli kumpikin sukupuoli tavallaan puhui ”omassa asiassaan”. Mutta mies pääsi puhujaksi kolme kertaa naista useammin silloin kun ei itse ollut jutun päätahona.

Kun mies oli jutun päätahona, mies melkein aina oli myös keskeinen puhuja, ja nainen puhui noin 5 %:ssa näistä tapauksista.

Vastaavasti kun nainen oli päätahona, myös keskeinen puhuja oli useimmin nainen, mutta mies puhui noin 15 %:ssa näistä tapauksista.

4.2. Vertailua vuosien 2006 ja 2008 välillä: miesten ylivoima ei juuri tasoittunut

Vuosivertailua sukupuolten esiintymisessä voidaan tehdä vain jutun päätahon kohdalla, sillä edellisellä kierroksella keskeisiä puhujia ei kirjattu. Vuosien suoraa vertailua hankaloittaa hieman myös se, että vuonna 2008 muutujaan kirjattiin myös vaihtoehdot 'molemmat sukupuolet' ja 'ei päätahoa'.

Juttujen päätahoissa naisten osuus kasvoi kahdella prosenttiyksiköllä ja miesten osuus laski saman verran vuonna 2008 vuoteen 2006 verrattuna. Uutta luokkaa 'molemmat sukupuolet' aineistossa esiintyy 6 prosentin verran ja 'ei-määriteltävien' osuus on laskenut.

Taulukko 4.5: Naisten ja miesten osuudet päätahoista vertailuaineistossa 2006 ja 2008 (N 2006 = 726 ja N 2008 = 1586)

%	2006	2008
Mies	54	52
Nainen	17	19
Molemmat	-	6
Ei määriteltävissä	29	22
Ei päätahoa	-	2

Miesten ja naisten osuuksien suhdetta voidaan havainnollistaa suhdeluvulla, joka on saatu jakamalla miesten prosenttiosuus naisten vastaavalla osuudella. Näin saatua lukua kutsutaan miesten 'ylivoimasuhdeluvuksi'. Se mahdollistaa havainnollisen vuosivertailun yhden luvun avulla. Kun naisten ja miesten osuudet ovat yhtä suuria, ylivoimasuhdeluku on 1. Mitä suurempi luku on, sitä kauempana toisistaan naisten ja miesten osuudet aineistossa ovat.

Nyt tarkasteltavat vertailuaineistot kertovat miesten ylivoimasuhteen vähenemisestä heikkenemisestä: vuonna 2006 miesten ylivoimasuhde oli 3,2 ja vuonna 2008 se oli 2,7. Taulukossa 4.6 ylivoimasuhdeluku esitetään viestimittäin.

Taulukko 4.6:

Miesten ylivoimasuhde vertailuaineistossa vuonna 2006 ja 2008. Naisten ja miesten määrä on sitä lähempänä toisiaan mitä lähempänä luku on ykköistä. N 2006 = 726 ja N 2008 = 1586

Uutisväline	Miesten ylivoimasuhdeluku	
	2006	2008
Helsingin Sanomat	4	3,6
Ilkka	4,4	2,4
Turun Sanomat	2,7	2,6
Iltalehti	1,2	2
Ilta-Sanomat	1,8	2,1
Metro	2,9	3,1
Ylen Päivän peili	7,1	3,6
Radio Nova	2	2,3
Ylen TV-uutiset	3,1	3,2
MTV3:n uutiset	3,3	3,6
Koko aineisto	3,2	2,7

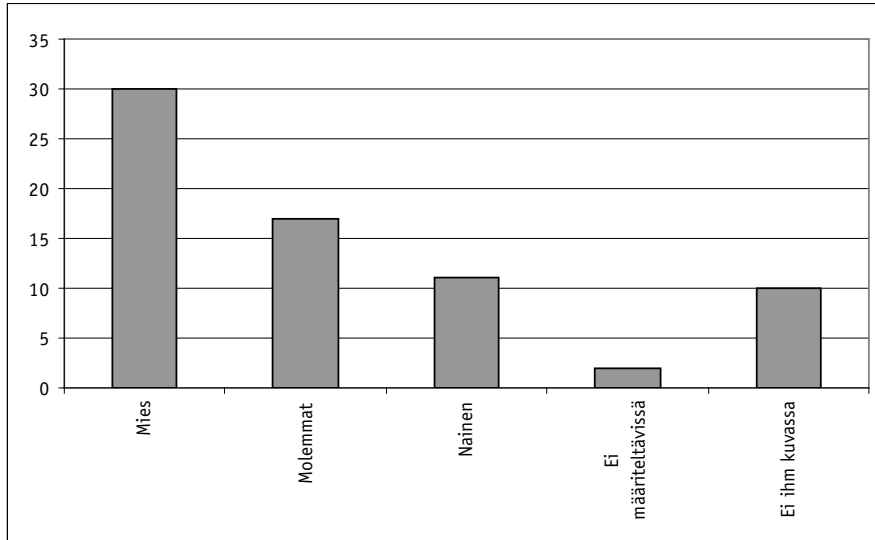
Vaikka aineistossa kokonaisuutena on vain vähäinen muutos, viestimittain katsottuna ylivoimasuhteessa on havaittavissa paljon merkittävämpiä muutoksia. Eniten naisten osuus kasvoi Ilkassa ja Yleisradion Päivän peilissä. Samalla kun naispäätoimijoiden osuus nousi Ilkassa noin 10 prosenttiyksiköllä, laski miesten osuus suurin piirtein saman verran. Ylen Päivän peilissä miespäätoimijoiden osuus laski enemmän kuin mitä naispäätoimijoiden osuus nousi. Myös Helsingin Sanomissa naisten osuus kasvoi hivenen. (Liitetaulukko 18)

Iltapäivälehdissä naisten osuuden laskua selvittää osin aineiston muutos: etusivun juttujen lisäksi vuoden 2008 aineisto sisälsi myös iltapäivälehtien sisäisivun uutisia. Tulos saattaa viitata siihen, että naisten näkyvyys korostuu iltapäivälehtien etusivuilla muuhun sisältöön verrattuna. Mies ja nainen yhdessä päätahoina esiintyivät etenkin Ylen tv-uutisissa, Helsingin Sanomissa ja Iltalehdessä. (Liitetaulukko 18)

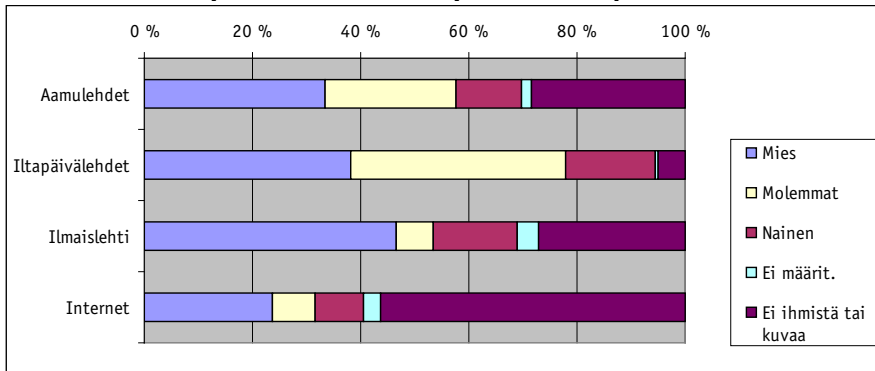
4.3. Valokuvissakin miehillä ylivoima

Vuoden 2008 aineistossa on yhteensä 3671 valokuvaa, jotka ilmestyivät 1661 lehti- tai verkkosivujutussa. Seuraavassa kuvituksen keskeisiä henkilöitä tarkastellaan juttukohtaisesti laskettuna. Kuvituksen sukupuolijakauma oli jokseenkin tarkalleen sama kuin juttujen päätahojen tai keskeisten puhujien. Kuten kuvio 4.4 esittää, mies oli valokuvan keskeinen henkilö 2,7 kertaa niin usein kuin nainen. Molemmat sukupuolet yhdessä olivat valokuvan keskiössä useammin kuin nainen.

Kuvio 4.4: Juttukuvituksen päähenkilöiden sukupuoli (N= 2392, radio ja tv-jutut poistettu, kuviossa näkyvien lisäksi oli 31 % sellaisia juttuja, jotka eivät sisällä valokuvaa)

Kuvio 4.5: Juttukuvituksen päähenkilöiden sukupuoli viestinryhmittäin (N = 3008)

46

Viestinryhmittäin katsottuna miesten kuvia oli eniten ilmaislehti Metrossa ja iltapäivälehdissä. Mutta kun samoissa välineissä oli myös eniten naisten kuvia, ylivoimaisuus miesten hyväksi oli jokseenkin sama kaikissa välineryhmissä (iltapäivälehdissä se oli 2,2, Metrossa 2,9 ja muissa 2,7).

Toimittajien kuvia sisältyi noin 4 prosenttiin jutuista. Miestoimittajien valokuvia aineistossa on 83 kappaletta ja naistoimittajien kuvia 46 kappaletta, eli miesten ylivoimaisuus oli tässäkin hiukan pienempi kuin päätahojen ja keskeisten puhujien kohdalla.

4.4. Miesten ja naisten esittäminen

Kuten edelliselläkin seurantakierroksella myös tällä kertaa tutkittiin, onko aineistossa eroja sen suhteen, miten miehistä ja naisista kirjoitetaan tai puhutaan. Tässä tarkoituksessa aineistoa jaoteltiin sen mukaan tuodaanko tekstissä tavalla tai toisella esiin

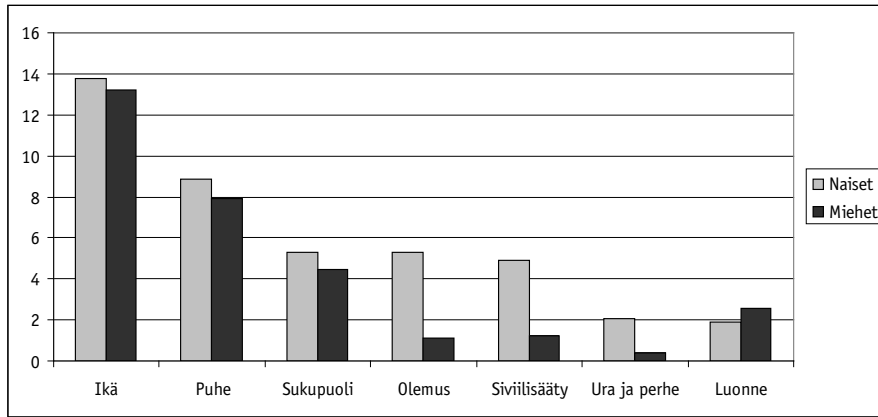
- a) päätoimijan ikä
- b) päätoimijan sukupuoli
- c) päätoimijan siviilisäätö
- d) miten päätoimija yhdistää uransa ja perheensä (Perheen ja uran yhdistämiseen puututaan esimerkiksi silloin, kun todetaan, että henkilö ”N.N. hoitaa kotonaan reilu viisi kuukautta vanhaa tyttärtään, pyörittää seitsemän hengen uusperheen taloutta ja kasvattaa kukoistavaa tanssikoulubisnestään”).
- e) päätoimijan ulkoinen olemus (Ulkoiseen olemukseen puututaan, kun joku mainitaan ”edustavaksi”, ”kaunottareksi” tai ”kömpelöliikkeiseksi”).
- f) päätoimijan luonteenpiirteet
- g) luonnehditaanko päätoimijan ilmaisutapaa jollain emotionaalisesti ei-neutraalilla tavalla (Ilmaisutapaa luonnehditaan emotionaalisesti, kun henkilö N.N. ”nauraa käkättää, että hän ei ole aikuinen” sen sijaan, että kirjoitettaisiin N.N:n sanovan, että hän ei ole aikuinen).

Kaikkiaan edellä kuvatun kaltaisia mainintoja tai luonnehdintoja sisältyi 520 juttuun eli 18 prosenttiin koko aineistosta. Se on hiukan enemmän kuin edellisellä kerralla, jolloin vastaava luku oli 14 prosenttia.

Päähenkilönä näissä jutuissa oli 141 kertaa nainen. Ainakin jokin alussa mainitun muuttujan ulottuvuuksista koski siis kaikkiaan noin 25 prosenttia kaikista päähenkilöinä esiintyneistä naisista, sillä päätahoina naisia oli kaikkiaan 531 jutussa. Edellisellä kierroksella luku oli 30 prosenttia.

Naisten kohdalla havainnot ovat siis vähentyneet, mutta miesten osalta lisääntyneet. Koko aineistossa mies kirjattiin päätahoksi kaikkiaan 1561 kertaa. Jokin alussa kuvatun muuttujan osista koski kaikkiaan 340 päätahona olevaa miestä eli 22 prosenttia kaikista miespäätoimijoista. Edellisellä kerralla luku oli 15 prosenttia. Näiden lisäksi oli 39 tapausta, jossa luonnehdinta liittyi molempien sukupuolten muodostamaan päätahokaksikkoon, jotka useimmiten olivat pariskuntia.

Kuvio 4.6: Nais- (N = 531) ja miespäätoimijoiden (N = 1561) esittäminen koko aineistossa.

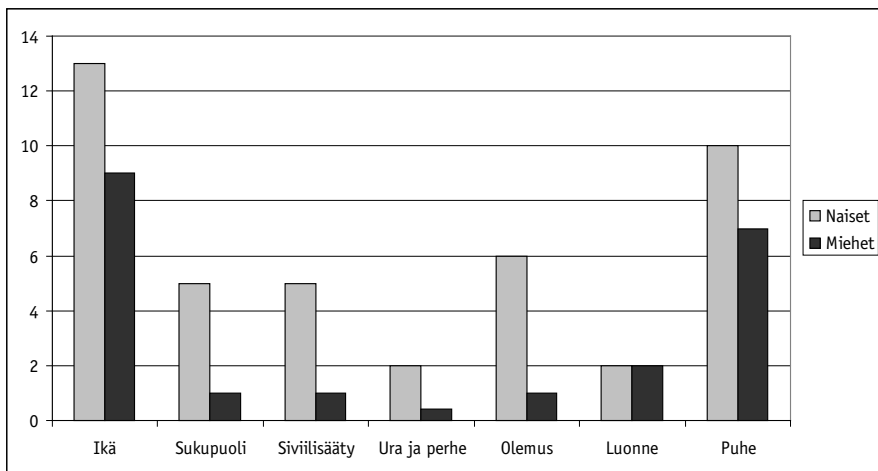
Kuvio 4.6 kertoo että naisten yhteydessä tuotiin selvästi miehiä useammin heidän ulkoinen olemuksensa, siviilisäätö sekä uran ja perheen yhdistäminen. Sukupuolten erojen tarkastelussa on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että edellä mainitut luonnehdinnat koskivat varsin pientä osuutta jutuista.

4.4.1. Eroja enemmän ilman rikosuutisia

48

Rikosuutisointi ja urheilu-uutiset ovat aihealueita, joita koskevat jutut usein kaavamaisesti ja säännönmukaisesti tuovat esiin mm. rikoksen tekijän, uhrin tai molempien iän samoin kuin sukupuolen. Jos nämä aihealueet jätetään huomiotta, erot naisten ja miesten esittämisen tapojen välillä kasvavat (kuvio 4.8).

Kuvio 4.7: Sukupuolten esittäminen ilman rikos- ja urheilu-uutisia (N naiset = 463, N miehet = 1135)

Kun rikos- ja urheilu-uutisointi poistetaan tarkastelusta, naisiin liitetyt erityisluonnehdinnat tulevat vielä havainnollisemmin esiin kuin koko uutisaineistossa. Aikaisemmin todettujen erojen lisäksi tulee esiin, miten sukupuoli ja ikä mainittiin naisen kohdalla selvästi miehiä useammin. Tässä osa-aineistossa naisten ja miesten erilainen esittäminen korostui hieman myös ulkoisen olemuksen ja puheen luonnehdinnan kohdalla.

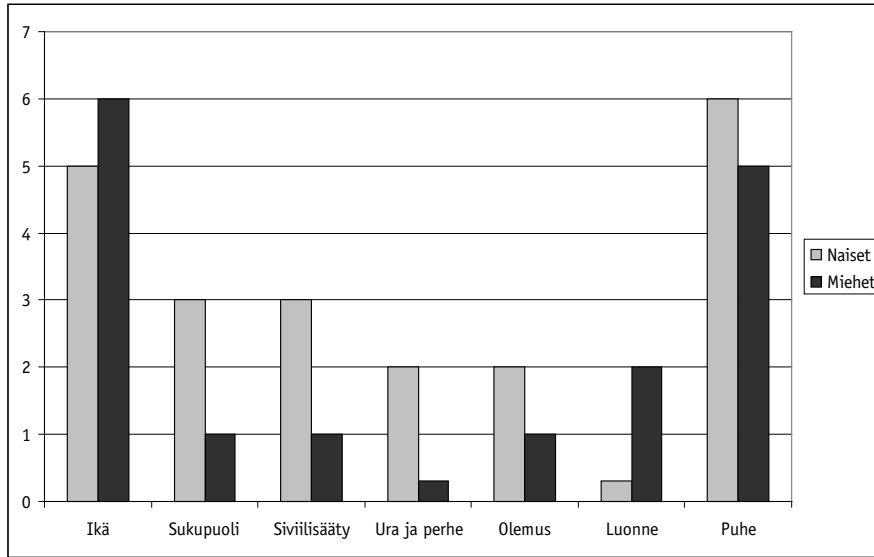
Taulukko 4.7: Sukupuolen esittämistä koskevat luonnehdinnat naispäätoimijoiden osalta viestinryhmittäin (osa-aineisto, josta rikos- ja urheilu-uutiset poistettu, N = 463)

	Niiden juttujen kokonaismäärä, joissa nainen on päätahona (kun rikos- ja urheilu-uutiset on poistettu)	Edellä mainituista niiden juttujen osuus (%), joihin sisältyy jokin tai joitakin erityisiä luonnehdintoja (a-g)
Iltapäivälehdet	74	66 %
Ilmaislehti Metro	17	65 %
Internet	157	26 %
Tv	36	25 %
Aamulehdet	145	17 %
Radio	34	12 %
Koko osa-aineisto	463	30 %

Taulukko 4.7 osoittaa, kuinka iltapäivälehdissä sekä ilmaislehti Metrossa naisista kirjoitettiin selvästi muita välineitä useammin niin, että ikä, sukupuoli, ulkoinen olemus tai muut edellä mainitut seikat tulivat esiin. Iltapäivälehdissä ja Metrossa kaksi kolmannelta jutuista, joissa nainen on päätahona, sisälsi jonkun edellä mainituista luonnehdinnoista (useimmin oli mainittu ikä, toiseksi useimmin oli luonnehdittu päätoimijan puheilmiasua jollain emotionaalisesti ei-neutraalilla tavalla ja kolmanneksi useimmin oli kuvailtu ulkonäköä).

Kun jatketaan aineiston supistamista ja poistetaan siitä urheilu- ja rikos uutisten lisäksi myös iltapäivälehdet, niiden internet-sivustot sekä ilmaislehti Metro, supistuivat sukupuolten esittämistä koskevat erot olennaisesti (kuutio 4.8). Silti sukupuolen ja siviilisäädyn mainitseminen, uran ja perheen yhdistämisen sekä ulkonäön esilletuominen ja puhettavan emotionaalinen luonnehdinta erottelivat nais- ja miespäätoimijoiden esittämistä hieman ja em. luonnehdinnat tuotiin naisten yhteydessä esiin useammin kuin miesten. Päähenkilön luonteen kuvailu on seikka, johon kaikista tehdyistä jaotteluisista riippumatta puututtiin miesten osalta hieman useammin kuin naisten.

Kuvio 4.8: Naisia (N = 322) ja miehiä (N = 921) koskevien esitysten erot supistetussa aineistossa (urheilu- ja rikosuutiset poistettu, samoin iltapäivälehdet ja niiden internetsivut sekä ilmaislehti Metro)

4.5. Ikäryhmät

50

Ikäryhmien esiintymistä tarkasteltiin tutkimuksessa usean eri muuttujan avulla. Koodauksessa kirjattiin päätähon, keskeisen puhujan sekä muiden puhujien ikä kolmen perusvaihtoehdon tai niiden yhdistelmien mukaan (lapsi tai nuori, työikäinen, eläkeläinen). Lisäksi arvioitiin valokuvien keskeisten henkilöiden ikää.

Kuvio 4.9:n prosenttiosuudet kuvaavat niiden henkilöiden jakaumaa, joiden ikäryhmä oli määriteltävissä. Noin viidenneksessä jutuista ikäryhmää ei voitu arvioida joko sen vuoksi, ettei päätahoa jutussa edustanut yksikään henkilö tai päätähon ikäryhmä ei käynyt jutusta ilmi.

Sekä juttujen päätähoina että puhujina ovat melkein yksinomaan työikäiset (kuvio 9). Mahdollisesti työikäisten ylivoima ei olisi ollut aivan näin totaalinen, jos lehdistä olisi ollut mukana koko uutisaineisto eikä vain etusivun jutut.

Ikäryhmät esiintyvät internetsivuilla samassa suhteessa kuin perinteisissä viestimissä (kuvio 4.10).

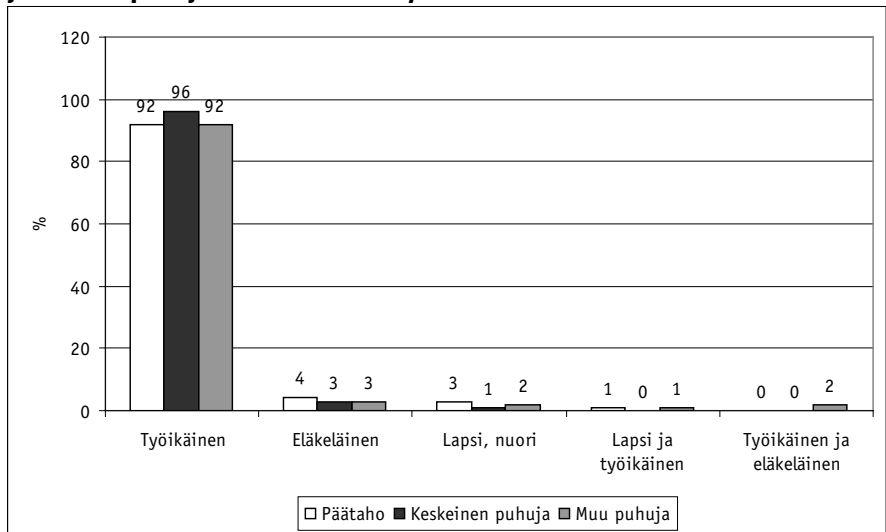
Työikäiset hallitsevat ylivoimaisesti kaikissa aihepiireissä, kaikkein selvimmän kuitenkin talouden ja politiikan jutuissa (kuvio 4.11). Lapset ja eläkeläiset esiintyvät muita teemoja useammin *informaation tuotanto ja kiertäminen* -aihepiirissä, joka sisältää mm. koulutuksen ja historian aiheet. *Muihin*

aiheisiin sisältyy monenlaisia juttuja. Esimerkkeinä voisi mainita erilaiset säätilaa ja poikkeavia luonnonhavaintoja käsittelevät jutut, joiden yhteydessä on haastateltu tavallisia kansalaisia. *Turvallisuuden* aihepiirissä lapset ja eläkeläiset pääsevät esiin onnettomuuksien ja rikosten uhreina ja silminnäkijöinä. Tästä esimerkkinä ovat useat pikkutyttö Madeleine Cannin katoamista käsittelevät jutut.

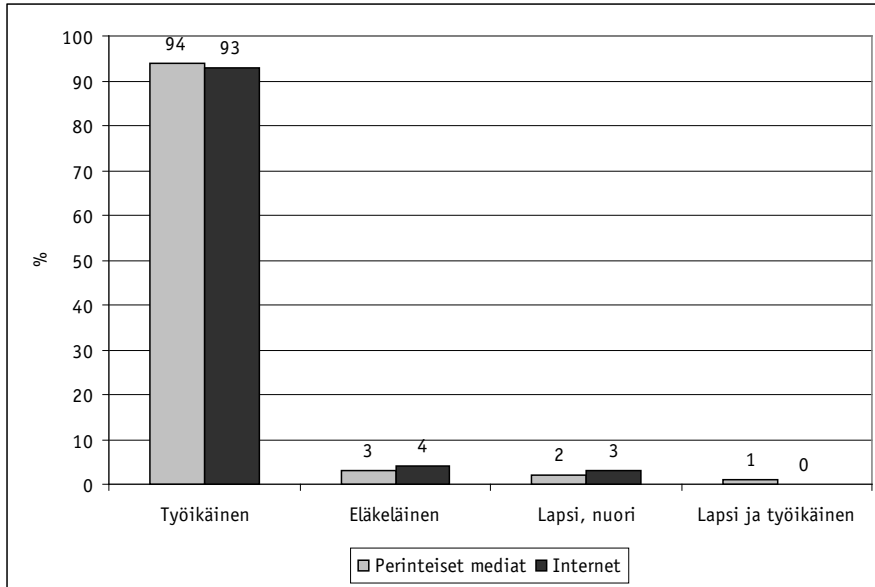
Aihepiirien lisäksi voidaan tarkastella, miten eri-ikäiset esiintyvän juttujen toimijoita kuvaavissa viiteluokissa (kuvio 4.12; viiteluokista ks. luku 3). Useimmiten eläkeläiset ja lapset esiintyvät jutuissa yksityishenkilöinä ja ryhmässä *muut*. Satunnaisesti eläkeläisiä on myös tutkimuksen tekijöissä, ulkomaisissa tahoissa ja Suomen valtion edustajissa. Sekä lapsia että eläkeläisiä on myös vietteiden piirissä eli he edustavat urheilun, viihteen tai kulttuurin tekijöitä, harrastajia tai ammattilaisia.

Valokuvissa lapset ja eläkeläiset pääsevät näkyviin hiukan useammin kuin juttujen päätahoina tai keskeisinä puhujina (kuvio 4.13). Kertaakaan lapsi ei esiintynyt eläkeläisen seurassa. Epäsuorasti tämä kertonee siitä, ettei isovanhempien rooli nuorten perheiden elämässä näy lehdissä tai verkkosivuilla.

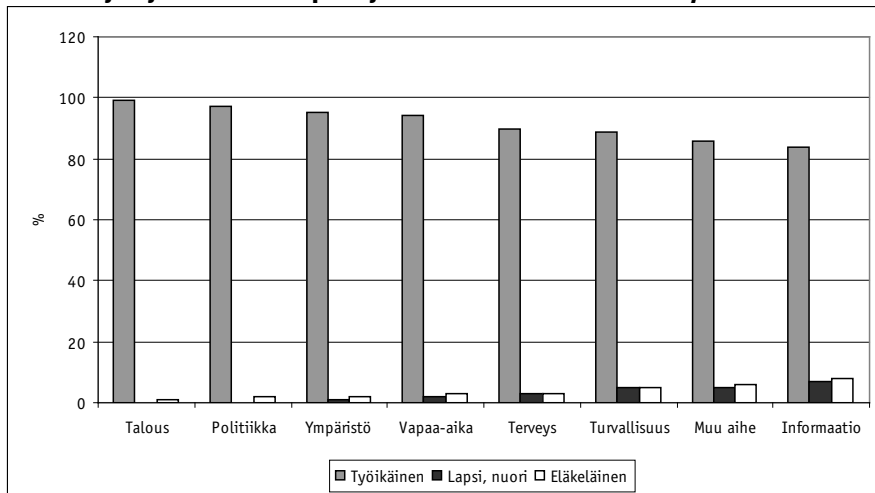
Kuvio 4.9: Päätahon (n=2367), keskeisen puhujan (n=2167) ja muiden puhujien (n=1000) ikäryhmät

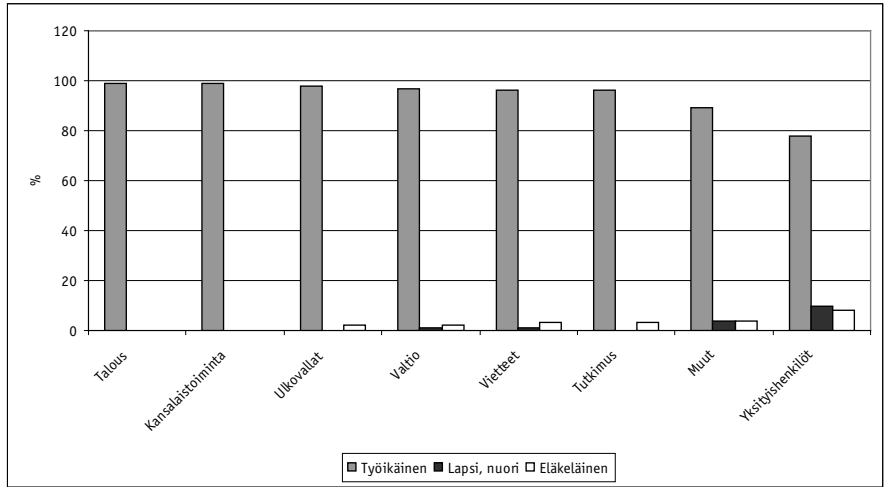
Kuvio 4.10: Päätahon ja keskeisen puhujan ikä perinteisissä viestimissä (n=2064) ja internetsivuilla (n=1181). Päätahojen ja keskeisten puhujien havainnot on laskettu yhteen.

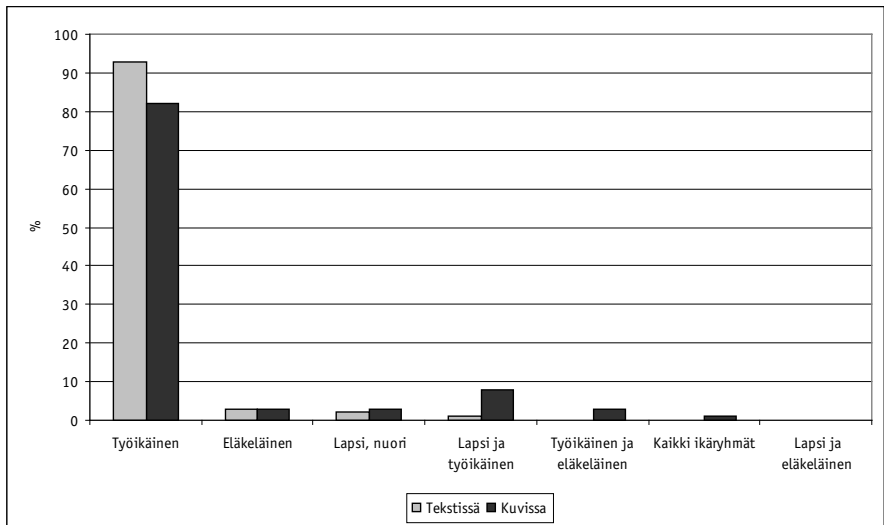
Kuvio 4.11: Päätahon tai keskeisen puhujan ikä aihepiireittäin (n=3245). Päätahojen ja keskeisten puhujien havainnot on laskettu yhteen.

Kuvio 4.12: Päätahojen ja keskeisten puhujien ikä viiteluokissa (n=3245). Päätahojen ja keskeisten puhujien havainnot on laskettu yhteen

Kuvio 4.13: Ikäryhmien esiintyminen tekstissä päätahoina tai keskeisinä puhujina tai molempina (havaintojen määrä N = 3245 kpl) ja valokuivissa (havaintojen määrä N = 1361 kpl)

5. Väkivallan ja seksuaalisuutta koskevan aineiston osuus

Sotia, konflikteja ja väkivaltarikollisuutta koskevat tapahtumat ovat aina olleet journalismin keskeisiä uutisaiheita. Vaikka väkivaltailmiöiden käsittely on journalismin itsestäänselvyys ja jopa velvollisuus, niiden käsittelyn määrää ja käsittelytapaa kohtaan on esitetty kritiikkiä.

Seksuaalisuus ja erotiikka eivät ole ainakaan samassa määrin itsestään selviä etusivun teemoja kuin väkivalta-aiheet, ja myös niiden käsittelytapa on usein ollut journalismikritiikin kohteena.

Tässä tutkimuksessa ei ole pyrkimyskään puuttua väkivallan ja seksuaalisuuden esittämisen mahdollisesti ongelmallisiin ja kiistanalaisiin esitystapoihin, vaan kehittää edelleen vuoden 2006 tutkimuksessa aloitettua näiden teemojen pitkäjänteisen määrällisen seuraamisen menetelmää. Siksi tässä luvussa esitetty analyysi on joiltakin osin yksinkertaisempi kuin vuoden 2006 tutkimuksessa. Analyysin pelkistämisestä huolimatta tulosten tarkastelussa on syytä ottaa huomioon, että sekä väkivalta että seksuaalisuus ovat teemoja, joiden määrällinen mittaaminen ja luokittelu on aina hyvin tulkinnanvaraista. Tulokset eivät ole väkivallan ja erotiikan esittämisen määrää kuvaavia kiistattomia faktoja, mutta ne kertovat joka tapauksessa jotain kehityksen suunnasta ja eri viestimien välisistä eroista näiden teemojen käsittelyssä.

54

5.1. Väkivallan osuus ei ole kasvanut

Uutisten väkivaltaa koskeva aineisto painottui kahdentyyppiseen väkivaltaan. Yhtäällä oli sotiin ja konflikteihin liittyvä väkivalta (tässä osassa painottuivat välineiden päätökset vähemmän ja kansainvälinen politiikka enemmän). Toisaalla oli rikoksiin liittyvää väkivaltaa koskeva uutisointi (jolloin välineen päätökset painoivat enemmän ja tapahtumat vähemmän). Kaikista väkivaltaa jollain tavoin koskeneista 312 jutusta vajaa puolet (45 %) koski sotia ja konflikteja, runsas kolmannes (38 %) oli rikosjuttuja.

Kaikki väkivaltaa jollain tavoin koskeneet jutut jaettiin kolmeen luokkaan sen perusteella, missä määrin ne sisälsivät väkivallan kuvausta.

Väkivallan osuus	Esimerkki
a) Väkivalttaan viitataan, mutta sitä ei kuvata	Uutinen, joka kertoi neljän henkilön joutuvan syytteeseen mellakoiden organisoimisesta Virossa
b) Väkiivaltaa esitetään, mutta sen osuus on vähäinen	Uutinen, joka kertoi poliisiputkaa vartioineen miehen lyöneen pidätettyä ja saaneen tästä sakot
c) Väkivallan esittämisellä on jutussa olennainen osuus	Juttu, joka kertoi vartijoiden koulutuksesta Kiinassa ja jota hallitsivat selostuksen taustalla kuuluvat kamppailuäänet ja joka kertoo kiinalaisvartijan kohdelleen erään viestimen toimittajaa väkivaltaisesti

Edellä kuvatut erottelut toimivat joskus, mutta kaiken kaikkiaan osoittautui mahdottomaksi tehdä luotettavaa erontekoa varsinkin kahden jälkimmäisen vaihtoehdon välillä. Silti muuttuja toi esiin kaikki tavalla tai toisella väkiivaltaa kuvaavat tai sitä koskevat jutut.⁵

Taulukko 5.1: Väkiivaltaa sisältävien juttujen osuus aineistosta välineryhmittäin (N = 3008)

%	Väkivalttaan viitataan	Osuus vähäinen	Osuus olennainen	Tot %	n	N
Iltapäivälehdet	0	4	8	12	34	280
Internet	4	4	4	12	153	1237
Televisio	5	5	1	11	37	316
Radio	7	3	1	11	32	300
Ilmaislehti Metro	1	5	3	9	9	103
Aamulehdet	2	3	1	6	47	772
Koko aineisto	4	4	3	10	-	-
N	107	120	85	-	312	3008

Kaikkiaan väkivallasta kerrottiin muodossa tai toisessa 312 jutussa, mikä oli runsas kymmenesosa koko aineistomäärästä. Suoraviivainen vertailu vuoden 2006 seuranta-aineistoon oli mahdotonta, koska vuoden 2008 aineistossa käytetty muuttuja poikkesi melkoisesti vuonna 2006 käytetystä. Saatu tulos viittaa kuitenkin siihen, että väkivaltaa-aineiston osuus ei ainakaan kokonaisuutena ollut noussut, sillä väkivaltaa esittävien tai siitä kertovien juttujen suhteellinen osuus oli vuoden 2006 aineistossa aavistuksen suurempi kuin vuonna 2008 (tuolloin se oli runsaat 11 prosenttia).

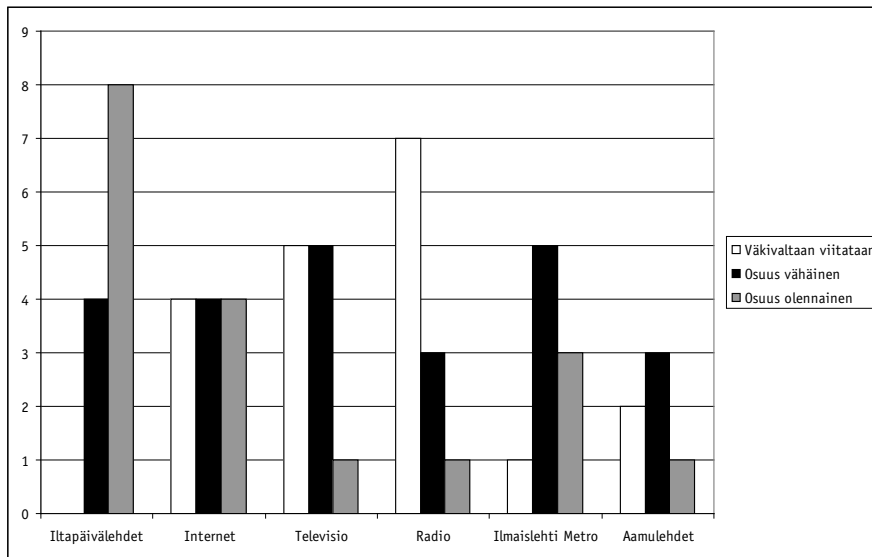
⁵ Neljäskin kohta muuttujassa oli, se koski HIV:n tartuttamisesta kertovia juttuja. Tällaiset jutut eivät kuitenkaan, mahdolliset raiskaustapaukset pois lukien, vastanneet arkikielistä käsitystä väkivallasta. Niitä ei siksi sisällytetty seuraavaan tarkasteluun mutta ne on kuitenkin koodattu, jotta niitä tarvittaessa voidaan käyttää.

Merkille pantavaa on, että rikosuutisten suhteellinen osuus vuoden 2008 aineistossa (10 %) oli kaksinkertainen vuoden 2006 vastaavaan osuuteen verrattuna. Tämä ei kuitenkaan näkynyt väkivaltaa sisältävän aineiston osuuden määrän kasvuna. Siis rikosuutisoinnin kasvu oli ollut jotain muuta kuin väkivaltaa sisältävän uutisoinnin kasvua.

5.2. Iltapäivälehdissä väkivaltaa aiempaa vähemmän

Vuoden 2006 aineistossa iltapäivälehdet poikkesivat selvästi muusta aineistosta. Väkivaltaa sisältävän aineiston osuus niiden etusivuilla oli yli kaksinkertainen muihin viestintäryhmiin verrattuna. Tuolloin joka neljäs juttu iltapäivälehdissä kosketti jollain tavoin väkivaltaa. Tältä kannalta viestintäryhmien keskinäiset suhteet olivat vuoden 2008 aineistossa kiintoisat.

Kuvio 5.1: Koko väkivaltaa sisältävän aineiston suhteellinen osuus eri viestintäryhmissä 2008, N = 3008

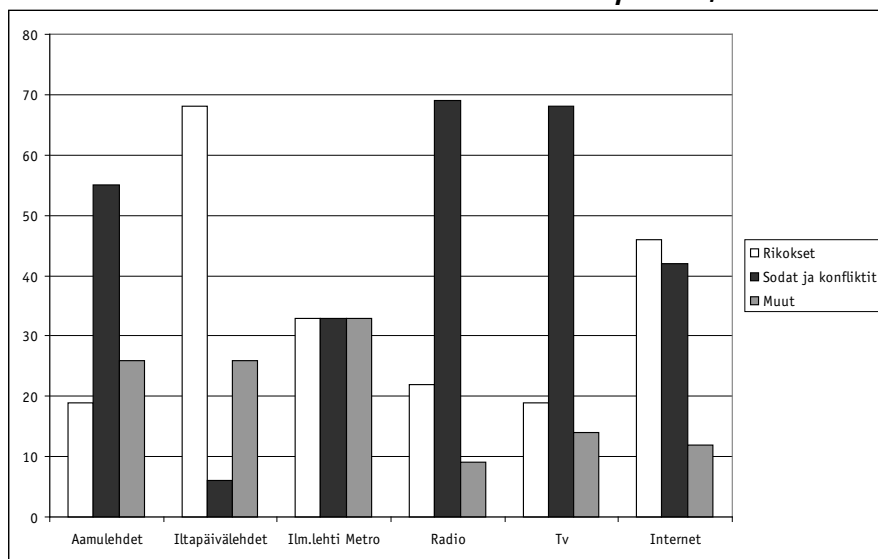
Eniten väkivallasta kerrottiin edelleen iltapäivälehdissä mutta väkivaltaa sisältävän aineiston osuus oli vähentynyt puoleen vuoden 2006 aineistoon verrattuna. Väkivaltaa koskevan aineiston osuus iltapäivälehdissä oli vuonna 2008 suurin piirtein samalla tasolla useimpien muiden viestintäryhmien kanssa. Tämä johtui osaksi aineistonvalinnasta, sillä vuonna 2008 iltapäivälehdistä koodattiin muutakin kuin etusivulla vinkatut jutut (ks. liite 3, Koodausrunko ja siihen liittyvät ohjeet). Aineistonvalinnan merkitys oli kuitenkin pieni, parin prosenttiyksikön luokkaa. Muiden viestintäryhmien osuudet taas vastasivat aamulehtiä lukuun ottamatta kutakuinkin edellisen kerran vastaa-

via osuuksia. Aamulehdissä väkivalta-aineiston osuus oli tämän seuranta-kierroksen tulosten perusteella vähentynyt: edellisellä kerralla se oli 11 prosenttia, nyt kuusi.

Kun kustakin välineryhmästä erotettiin vielä se osuus, joka ainakin jollain tavoin esitti väkivaltaa eikä vain abstrahoiden kertonut sellaista tapahtuneen, erottuivat iltapäivälehdet edelleen muista. Koko niiden väkivaltaa koskeva aineisto esitti väkivaltaa ainakin jollain tavoin, ja selkeästi suurimmassa osassa jutuista väkivallan esittämällä oli olennainen osa. Radiossa ja aamulehdissä oli selvästi vähiten väkivaltaa esittäviä juttuja.

Vaikka väkivaltaa koskevien juttujen määrä iltapäivälehdissä oli siis laskenut, kertoivat ne väkivallasta edelleen eri tavoin kuin muut. Iltapäivälehdet kertoivat väkivallasta konkreettisemmin kuin muut viestinyhmitt. Niissä myös arjen väkivalta oli näkyvämmän esillä kuin muissa viestinyhmissä.

Kuvio 5.2.
Väkivaltaa koskevan aineiston rakenne eri viestinyhmissä, N = 312

Iltapäivälehdet ja internetsivustot painottivat rikosuutisointiin ja muuhun arkielämään liittyvää väkivaltaa. Yli kaksi kolmasosaa iltapäivälehtien väkivalta-aineistosta ja yli puolet internetsivustojenkin vastaavasta aineistosta oli rikoksiin liittyviä juttuja tai muita arkielämässä esiintyviä väkivaltata-pauksia. Kuvioista puuttuvassa ilmaislehti Metrossa sekä sotiin että rikoksiin liittyvää väkivaltaa esitettiin yhtä paljon.

5.3. Seksuaalisuutta koskevan aineiston osuus ei ole kasvanut

Seksiä, seksuaalisuutta tai erotiikkaa koskevan aineisto jaoteltiin sen mukaan, miten erotiikka tai seksuaalisuus oli jutussa esillä.

Esillä olon tapa	Esimerkki
a) Puhdas asiajuttu	Uutinen laista, jolla aiotaan tehdä lasten seksuaalinen houkuttelu internetissä rangaistavaksi.
b) Jutun sisällössä eroottisia viitteitä	Artikkeli, jossa isoin värikuvin esitellään juhla- ja iltapukuihin sonnustautuneen päähenkilön ulkoisia avuja
c) Olennainen osa sisältöä	Uutinen, joka otsikolla Seksiskandaali tuhosi tv-tähden uran kertoi vietnamilaisen tv-tähden sukupuolielämää esitelleen videon päätyneen mainituin seurauksin Internetiin

Samoin kuin väkivaltaa koskevan muuttujan yhteydessä todettiin, kahta jälkimmäistä kohtaa ei aina ollut mahdollista erottaa luotettavasti toisistaan. Muuttujan avulla voidaan kuvata eroottisesti orientoituneen aineiston kokonaisuutta, vaikka asia onkin selvästi tulkinnanvaraisempi väkivalta-aineistoon verrattuna.

Taulukko 5.2: Seksuaalisuutta koskevan aineiston osuudet eri viestinyhmissä (N = 3008)

%	a) Pelkkä asiajuttu N = 28	b) Sisältää viitteitä N = 38	c) Olennainen osa sisältöä N = 20	Yht. %	Asiaa koskeva juttumäärä	Juttujen kokonaismäärä
Ilta- ja aamulehdet	2	5	3	10	30	280
Ilmaislehti Metro	0	4	0	4	4	103
Internet	1	1	1	3	35	1237
Aamulehdet	0	0	1	1	10	772
Radio	1	0	0	1	4	300
Televisio	1	0	0	1	3	316
Koko aineisto	1	1	1	3	86	3008

Jollain tavoin seksiä, seksuaalisuutta tai erotiikkaa koskevaa aineistoa katsottiin olevan kaikkiaan 86 jutussa. Se oli kolme prosenttia koko aineistosta ja vain puolet vuoden 2006 vastaavasta määrästä. Jutut löytyivät lähes poikkeuksetta iltapäivälehdistä ja niiden internetsivustoilta.

Seksiä tai erotiikkaa koskeneiden juttujen keskipisteenä (päätahona) oli naisia ja miehiä yhtä usein. Juttuihin liittyvistä kuvista 30 prosenttia kuvasi naista, 23 prosenttia taas miestä. Naisten pääsy yhtä usein ja kuvien kautta hieman miehiä näkyvämmiin esiin erotiikkajutuissa on sikäli kiinnostavaa, että koko otoksessa juttujen päätahoina naisia oli vain kolmannes miesten määrästä.

Seksuaalisuutta koskevat tai eroottista materiaalia sisältävät jutut koskivat ennen muuta kahta ihmisryhmää. Yhtäältä kyse oli yksityishenkilöistä (yli kolmannes), toiseksi viihteen kentällä toimivista (vajaa kolmannes). Poliitikkojen osuus oli vajaa kymmenesosa. Muutos on suuri vuoden 2006 aineistoon verrattuna, sillä tuolloin poliitikkojen osuus erotiikkajuttujen päätahoista oli selvästi yli kolmannes, viihteen piirissä toimivien alle kymmenes ja yksityishenkilöitä oli tuskin lainkaan.

Poliitikkojen osalta asia on selvä: erotiikkaa koskevan aineiston absoluuttiset juttumäärät olivat niin pieniä, että yksittäiset tapahtumat muuttivat viite-ryhmien suhteita rajusti. Vuoden 2008 osalta on syytä ottaa huomioon että kevään 2008 erotiikkaakin sivunnut tekstiviestiuutisointi, joka johti ulko-ministeri Kanervan eroon, ei sisältynyt aineistoon. Sen sijaan vuoden 2006 aineistoon sisältyi samankaltainen tapahtumasarja sekä uutisia Kanervan yksityiselämää ruotineen kirjan julkaisemisesta. Lisäksi vuoden 2006 aineis-toon osui seksiskandaalin suuntaan työstetty tapahtumakulku, joka koski kokoomuksen puoluesihteerin Jaskaria ja johti tämän eroon.

Yksityishenkilöiden määrän kasvu on hieman arvoituksellista mutta sille on ainakin yksi selitys. Neljännes seksiä, seksuaalisuutta tai erotiikkaa koskevaa aineistoa sisältävistä jutuista oli rikosuutisia, joiden määrä aineistos-sa oli selvästi kasvanut ja joiden päätahot (uhreina, tekijöinä tai todistajina) jäivät usein juuri yksityishenkilöiksi.

Välineryhmissä eroottiseksi koettua tai sitä koskevaa aineistoa sisältyi käytännössä vain iltapäivälehtiin ja niiden internetsivustoille sekä MTV3:n in-ternetsivustolle. Näiden osuus oli yli kaksi kolmasosaa kaikista seksistä, sek-suaalisuutta tai erotiikkaa koskeneista jutuista.

5.4. Yhteenvetoa väkivaltaa ja erotiikkaa koskevista uutisista

Kaiken kaikkiaan väkivaltaa esittävän tai sitä koskevan aineiston osuus ei ollut kasvanut, ja iltapäivälehdissä se oli pikemminkin supistunut. Eri väli-neissä väkivalta painottui eri tavoin: iltapäivälehdissä ja internetsivustoilla korostui lähinnä rikoksiin kytkeytyvä arjen väkivalta, aamulehdissä ja sähköisissä välineissä fokus oli sodissa ja konflikteissa.

Erotiikkaa sisältävän tai sitä koskevan aineiston määrä ei ollut lisääntynyt, pikemminkin päinvastoin. Asiaan liittyvät jutut keskittyivät edelleen iltapäivälehtiin sekä muutamille internetsivustoille. Keskiössä olivat tällöin yksityishenkilöt ja viihde- tai muotiteollisuuden tähdet. Muiden aiheiden mies-

ylivoimaan verrattuna naiset olivat erotiikkajutuissa miesten kanssa ”tasa-arvoisesti” edustettuina, kuvissa oli jopa naisenemmistö.

Sekä erotiikkaa että väkivaltaa koskevien uutisten osalta on syytä muistaa, että huomioarvoltaan näiden juttujen merkitys voi ylittää huikeasti absoluuttisen määränsä tai suhteellisen osuutensa.

6. Uutisaineisto internetsivuilla

6.1. Internet uutisvälineenä

Nykyisin jokaisella uskottavalla tiedotusvälineellä suurista mediakonserneista pieniin paikallislehtiin on internetsivut. Samat viestimet tuottavat sisältöä sekä internetiin että perinteisiin medioihin (esimerkiksi Yle) eli ne ovat monimediaa. Sama uutinen tehdään usein paitsi painettuun lehteen radioon tai televisioon myös internetiin. Internet on läsnä perinteisissä viestimissä esimerkiksi vinkkeinä keskustelupalstoille tai vaikkapa saman välineen verkkosivuille, jotka tarjoavat lisätietoa. Internetiä käytetään myös vuorovaikutuksen väylänä, jonka kautta perinteisistä medioista on tehty aikaisempaa kommunikatiivisempia: Esimerkiksi lehdet saavat lukijoiltaan uutisvihjeitä internetsivujen kautta uutiskuvina ja -videoina.

Tiedotusvälineiden internetsivuilla uutispäivä ei määrity samalla tavalla kuin radiossa, televisiossa tai sanomalehdissä. Internetsivut tarjoavat tietoa 24 tuntia vuorokaudessa ja myös niissä tapahtuvat muutokset ovat jatkuvia. Joukkoviestimien verkkosivustot ovat usein sisällöltään huomattavasti laajempia kuin perinteiset mediat siinä mielessä, miten paljon yksittäisiä juttuja on tarjolla tietyn ajan sisällä.

Internetin vertaamista perinteisiin medioihin vaikeuttaa se, että yksittäiset uutiset ovat internetsivustojen etusivuilla tarjolla eripituisen ajan. Tietyn viestimen verkkosivuilla on uutisten ohella tarjolla muiden viestimien tuottamia uutiskokonaisuuksia, paperilehtien näköispainoksia, linkkejä videoihin ja audioihin, keskusteluja, äänestyksiä ja kilpailuja. Internetin uutissivut tarjoavat tuoreimman tiedon lisäksi erilaisia palveluja, vuorovaikutuskanavan ja keskustelufoorumin. Tästä syystä kaikkea internetin uutisetusivuilla yhden päivän aikana ollutta sisältöä ei olisi ollut mahdollista ottaa mukaan tähän tutkimukseen.

Internetin osalta tutkimuksessa keskitytään verkkosivujen etusivuilta valikoituihin ja tiettyinä hetkenä tallennettuihin uutisiin ja niihin juttuihin, jotka liittyvät etusivulla oleviin vinkkeihin tai otsikoihin. Vertailu muihin viestintävälineisiin perustuu ajatukseen, että yleisesti ottaen viestintävälineiden etusivuilla on tarjolla tärkein uutisanti. Siten esimerkiksi sanomalehden etusivu ja internetsivuston etusivu (tai internetsivuston uutisosion etusivu) ovat välineiden eroista huolimatta vertailukelpoisia.

Internetsivujen reaaliaikaisuutta ei oteta tässä tutkimuksessa huomioon. Internetsivujen tärkein sisältö pystytään määrittämään tiettyinä hetkenä, ja sitä tässä tutkimuksessa verrataan perinteisten viestimien uutisisältöön.

6.2. Verkkosivut tutkimusaineistona

Internetsivut ovat tutkimusaineistona erilaisia kuin perinteiset mediat paitsi rakenteeltaan myös sisällöltään. Sivustojen rakenteelliset erot, etusivun valintaa (sivuston pääsivu vai uutisten etusivu) sekä juttujen määrän rajaaminen vaikuttivat siihen, minkä verran kunkin eri osaston juttuja valikoitui mukaan tutkimukseen. Siihen, mikä osa kunkin päivän uutisista valikoitui mukaan, vaikutti puolestaan tallennushetki ja kullekin välineelle tyyppillinen tapa päivittää sivuja. (Internetsivujen luonnetta ja sisältöä sekä tallennusta ja sen ongelmia käsitellään tarkemmin liitteessä 1)

Kun verkkosivujen jatkuvasti muuttuvaa sisältöä ei voitu tallentaa kokonaisuudessaan, tutkimusaineistoon valikoitui juttuja osin sattuman kautta.

Sivuilta tallennettiin uutisia iltapäivällä kello 15 ja 18.30 välisenä aikana eri välineiden tallennusjärjestystä vaihdellen. Kultakin internetsivulta tallennettiin siis pätkä uutisvirtaa, yhteensä korkeintaan 12 ensimmäistä juttua / internetsivusto.

Reaaliaikaisuus ei tuottanut ylitsepääsemättömiä ongelmia, sillä päivittäminen rajoittui useilla verkkosivuilla lähinnä tuoreimpiin uutisiin ja harvoinhin päuutisiin. Reaaliaikaisuudella olisi merkitystä, jos tutkittaisiin, kuka on verkkouutisoinnissa nopein. Tässä tutkimuksessa pääpaino on kuitenkin aiheissa sekä siinä, ketkä pääsevät jutuissa ääneen. Näihin tuloksiin ei päivittämisestä johtuvilla vaihteluilla ole suuremmin vaikutusta.

Internetsivut eroavat toisistaan osittain resurssien erilaisuuden vuoksi. Toiset sivustot tehdään selvästi painetun lehden jatkeiksi. Toiset internetsivustot taas antavat sen vaikutelman, että ne ovat mediayhtiön prioriteettillisella ykkösenä yhtiön tuoreimman uutisannin tarjoajina. Verkkosivustoja myös kehitetään viestimissä jatkuvasti, mikä on syytä ottaa huomioon tuloksia tarkasteltaessa.

Internetsivujen vuorovaikutteinen sisältö jää tässä tutkimuksessa kokonaan käsittelemättä. Vuorovaikutteisuus näyttää lisääntyvän jatkuvasti ja saavan uusia muotoja. Tulevaisuudessa voitaisiin tutkia esimerkiksi sitä, kuinka suuri osa uutisvinkeistä tulee lukijoilta tai miltä aihepiirien jakauma näyttää lukijoiden luomassa sisällössä. Myös video- ja audiosisällöt luovat tutkimukselle uusia haasteita⁶.

⁶ Anssi Männistön ja Jenni Mäenpään liikkuvaa kuvaa sanomalehden verkkosivuilla koskeva tutkimus valmistuu kesällä 2009 http://www.uta.fi/laitokset/tiedotus/jourttutkimus/tutkimus/liikkuva_kuva.php.

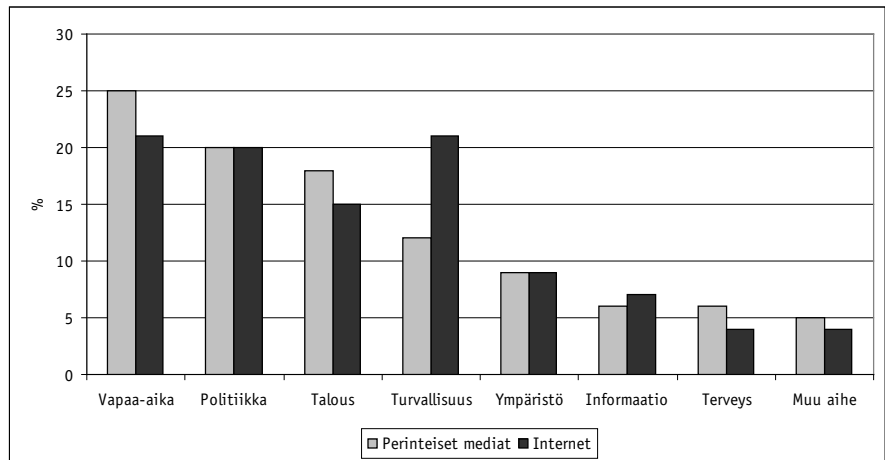
6.3. Verkkosivujen vertailua perinteiseen mediaan ja toisiinsa

Seuraavassa mediarytysten internetsivuja tarkastellaan välineryhmittäin. Aiheittainen tarkastelu (luku 6.3.1.) tarkentaa luvussa 2 esitettyä aiheiden ja aihepiirien sekä niiden jakautumien kuvausta. Luvussa 6.3.2. esitettävä toimijoiden tarkastelu puolestaan tarkentaa luvun 3 toimijaryhmien esillepääsyn kuvausta.

Aihepiirit

Internetsivujen etusivuilla oli rikos- ja onnettomuus uutisia selvästi enemmän kuin lehdistä, televisiossa ja radiossa keskimäärin. Rikosten ja onnettomuuksien lisäksi turvallisuus-aihepiiriin sisältyy aihealuokka maanpuolustus (kuvio 6.1).

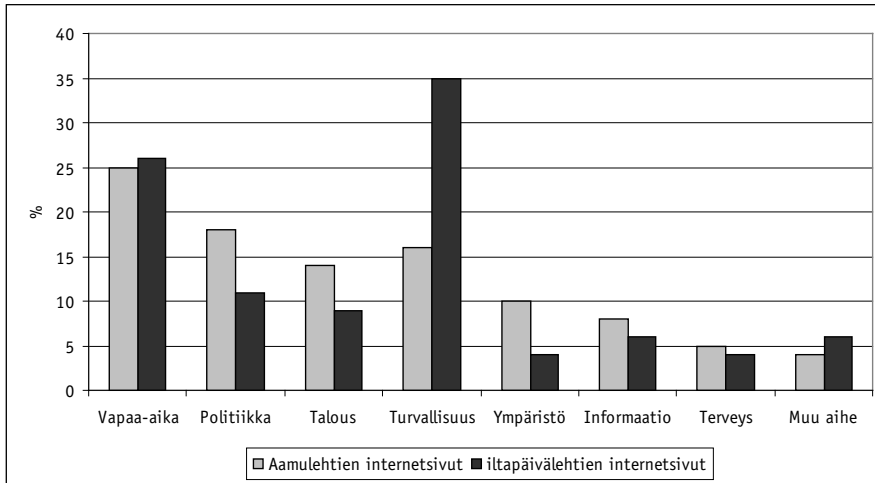
Kuvio 6.1: Aihepiirit perinteisissä medioissa (n = 1771) ja internetsivuilla (n = 1237) keskimäärin

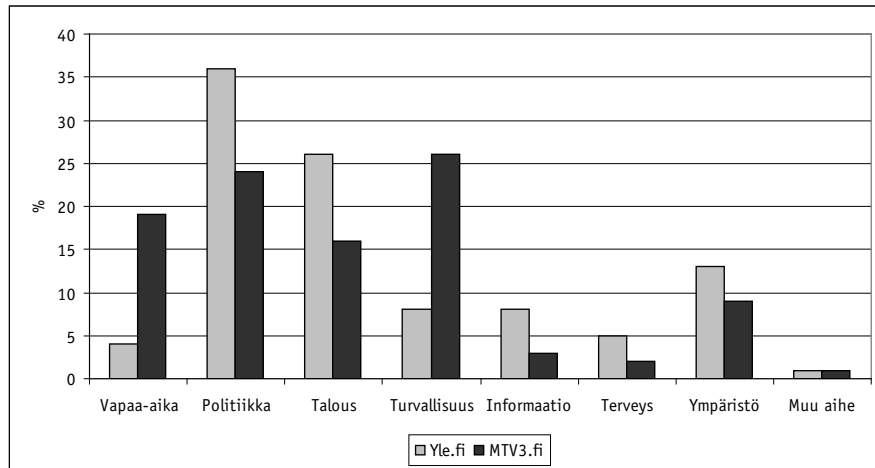
Turvallisuuden ohella toinen suuri aihepiiri internetsivuilla oli vapaa-aika, johon sisältyvät aihealuokat urheilu, viihde ja kulttuuri, perhe ja ihmissuhteet, kotitalous ja kuluttaminen sekä harrasteet.

Myös politiikan ja talouden aihepiirien osuudet vaihtelivat tutkimusaineistossa eri välineiden internetsivuilla huomattavasti, joten keskimääräinen luku ei anna niiden painotuksesta selvää kuvaa. Kuviossa 6.2 ovat nähtävissä aamu- ja iltapäivälehtien aihepiirien osuuksien keskimääräiset luvut. Tytyhtiöiden internetsivujen aihepiirien esiintymisen painotuseroja voi vertailla kuvion 6.3 avulla. Luvussa 6.4. tarkastellaan tuloksia välineittäin media-yhtiökohtaisesti.

Kuvio 6.2: Aihepiirit aamulehtien (n=596) ja iltapäivälehtien (n=307) internetsivuilla

Kuvio 6.3: Aihepiirit Yle.fi:n (n=168) ja MTV3.fi:n (n=166) internetsivuilla

64

Aamulehtien ja iltapäivälehtien aihepiirien jakaumasta näkyy selvästi, että turvallisuusaiheet painottuivat iltapäivälehtien internetsivuilla (kuvio 6.2), joilla oli paljon erityisesti rikos- ja onnettomuus uutisia. Aamulehtien verkkosivuilla eri aihepiirit painottuivat tasaisemmin. Vapaa-ajan aiheiden kohdalla aamu- ja iltapäivälehdissä ei ollut suurta eroa. Sen sijaan esimerkiksi politiikkaa ja taloutta sekä ympäristöaiheita käsiteltiin selvästi enemmän aamulehtien kuin iltapäivälehtien verkkosivuilla.

TV-yhtiöiden internetsivut Yle.fi ja MTV3.fi erosivat toisistaan selvästi (kuvio 6.3). Lisäksi Yle.fi:n aiheiden painotus erosi selvästi muista välineistä, kun taas MTV3.fi oli lähellä iltapäivälehtiä. MTV3.fi käsitelti tur-

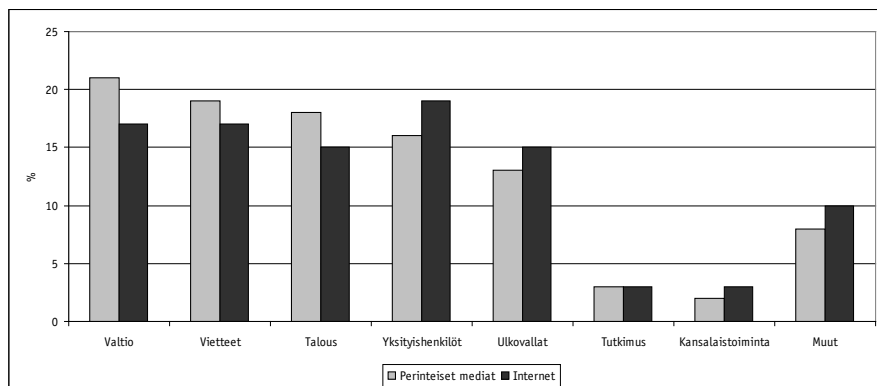
vallisuutta iltapäivälehtien internetsivujen tavoin runsaasti ja vapaa-aikaa selvästi enemmän kuin Yle.fi.

Politiikka ja talous olivat selvästi suurempia aihepiirejä TV-yhtiöiden kuin aamu- tai iltapäivälehtien verkkosivuilla. Yle.fi:ssä politiikka oli tärkein ja talous toiseksi tärkein aihepiiri ja yhdessä ne kattoivat yli puolet Yle.fi:n aineistosta. MTV3.fi:ssä politiikka oli toiseksi tärkein aihepiiri ja myös taloutta käsiteltiin enemmän kuin aamulehtien internetsivuilla. Verrattaessa kuvioiden 6.2 ja 6.3 arvoja on otettava huomioon, että aamulehtien ja iltapäivälehtien luvut ovat keskiarvoja ja tv-yhtiöiden välinekohtaisia. Aihepiirien välinekohtaiset prosenttiosuudet koko aineistosta löytyvät liitetaulukosta 7.

Suurin osa turvallisuusaihepiirin jutuista koski rikoksia. Iltapäivälehtien verkkosivuilla rikosuutisten osuus oli noin neljäsos tutkitusta uutisaineistosta, kun aamulehtien internetsivuilla sama osuus oli alle kymmenesosa. MTV3:n verkkosivuilla rikosten osuus oli lähes viidesosa, kun Yle.fi:ssä se oli vain neljä prosenttia. Aihepiirien sisäisten aihealueiden (esimerkiksi turvallisuusaihepiiriin sijoittuvien rikosten) välinekohtaiset prosenttiosuudet koko aineistosta löytyvät liitetaulukosta 6).

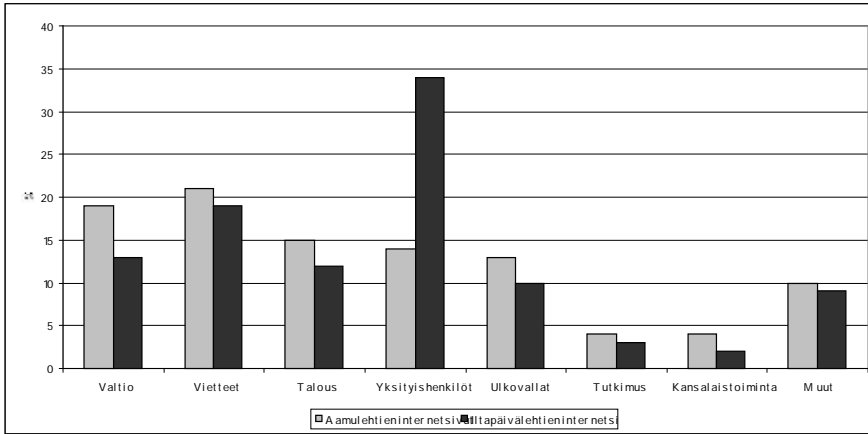
Päätahot ja puhuvat toimijat

Kuvio 6.4: Viiteluokat perinteisissä medioissa (n=2407) ja internetsivuilla (n=1654). Päätahojen ja keskeisten puhujien havainnot on laskettu yhteen, jolloin havaintojen määrä on yhteensä 4061 kpl.

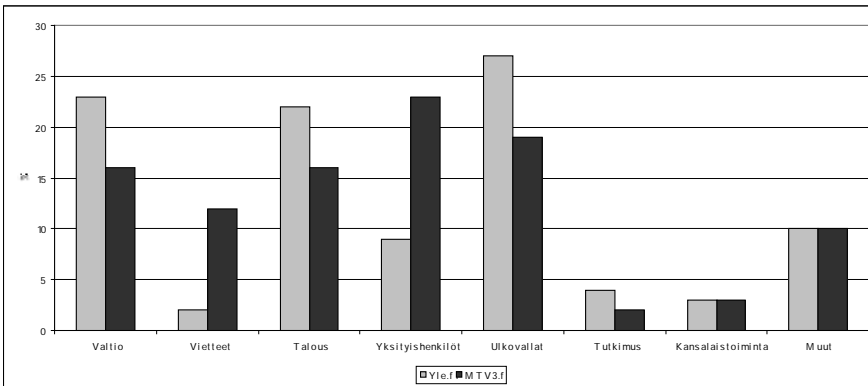

Kun tarkastellaan päätahojen ja puhujien toimijoiden jakaumaa, internetsivut eivät näytä eroavan paljoa perinteisistä joukkoviestimistä (kuvio 6.4). Vaikka välineiden yhteenlasketut määrät näyttävät samankaltaisilta, viestintäryhmien ja yksittäisten viestimien väliset erot ovat merkittäviä (ks. kuviot 6.5 ja 6.6 sekä luku 6.4.)

Kuvio 6.5: Päätahot ja keskeiset puhujat aamulehtien (n=759) ja iltapäivälehtien (n=444) internetsivuilla. Päätahtojen ja keskeisten puhujien havainnot on laskettu yhteen.

Kuvio 6.6: Päätahot ja keskeiset puhujat Yle.fi:n (n=219) ja MTV3.fi:n (n=232) internetsivuilla. Päätahtojen ja keskeisten puhujien havainnot on laskettu yhteen.

Välineryhmäkohtaisesta tarkastelusta nähdään, että yksityishenkilöt pääsivät esiin juttujen päätahtoina tai keskeisinä puhujina erityisesti iltapäivälehdissä ja MTV3:n verkkosivuilla. Ilmiö liittyy rikos- ja onnettomuus uutisten suureen määrään samoissa viestintäryhmissä. Yksityishenkilöt esiintyivät usein rikosten tai onnettomuuksien uhreina, tekijöinä tai silminnäkijöinä.

Yle.fissä ulkovaaltojen, valtion ja julkishallinnon sekä talouden edustajat pääsivät esiin eniten, mikä johtuu osaksi siitä, että politiikan ja talouden aiheet kattoivat suurimman osan Yle.fi:n aineistosta. Aihepiirien jakaumat ja päätahtojen ja puhujien toimijoiden jakaumat eivät kuitenkaan vastaa täysin toisiaan, sillä esimerkiksi vapaa-ajan aihepiiriin jutuissa puhuivat muutenkin kuin urheilun, viihteen ja kulttuurin edustajat ja toisaalta poliitikot ot-

tivat kantaa esimerkiksi ympäristökysymyksiin, terveyteen, koulutukseen tai esiintyivät jopa viihteen (perhe ja ihmissuhteet) juttujen päätähoina. Eri toimijoiden esiin pääsyä aamu- ja iltapäivälehtien verkkosivuilla on tarkasteltu ja vertailtu myös luvussa 3.2.

6.4. Verkkosivut, lehdet ja TV-uutiset: välineiden vertailua mediayhtiökohtaisesti

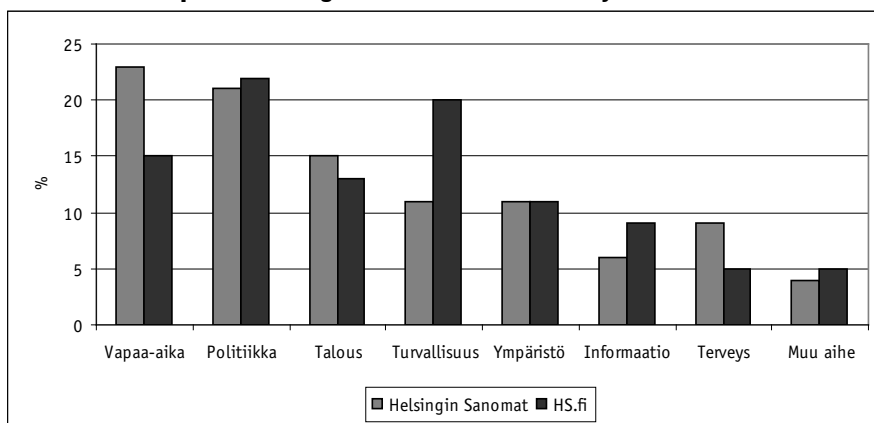
Tässä luvussa vertaillaan mediayritys- ja välinekohtaisesti perinteisen- ja verkkomedian uutisten sisältöä. Pääosin tarkastelu rajoittuu juttujen aihepiirien ja puhuvien toimijoiden esiinpääsyn vertailuun. Lisäksi luonnehditaan lyhyesti kunkin mediayhtiön internetsivujen piirteitä tarkasteluajana eli lokakuusta 2007 maaliskuuhun 2008.

Helsingin Sanomat ja HS.fi

Helsingin Sanomien verkkosivuilta poimittiin tutkimukseen uutisiosion etusivun pääuutispalstan jutut, joita kertyi yhteensä 144. Painettujen Helsingin Sanomien etusivuilta juttuja kertyi 236 (tutkimusaineisto välineittäin on kuvattu liitetaulukossa 1).

HS.fi:n uutisten etusivun pääuutispalstalla julkaistiin juttuja kaikilta lehden osastoilta ja palstan lopussa oli osastokohtainen katsaus uutisiin. Tuoreimpien uutisten palsta löytyi linkin takaa, ja siksi HS.fi:stä ei valittu tuoreimpia uutisia tutkimukseen. Kriteerinä oli valita vain etusivulla olevia juttuotsikoita. HS.fi:n uutisten etusivun juttuvinkkien yhteydessä oli usein linkkejä muihin aiheita sivuaviin uutisiin, uutisvideoihin ja kolumneihin tai keskusteluihin. Linkkejä löytyi vähintään itse jutusta. Uutisjuttuja päivitettiin HS.fi:ssä jatkuvasti päivän aikana, mutta pääuutiset eivät yleensä vaihtuneet.

Kuvio 6.7: Aihepiirit Helsingin Sanomissa (n=236) ja HS.fi:ssä (n=144).

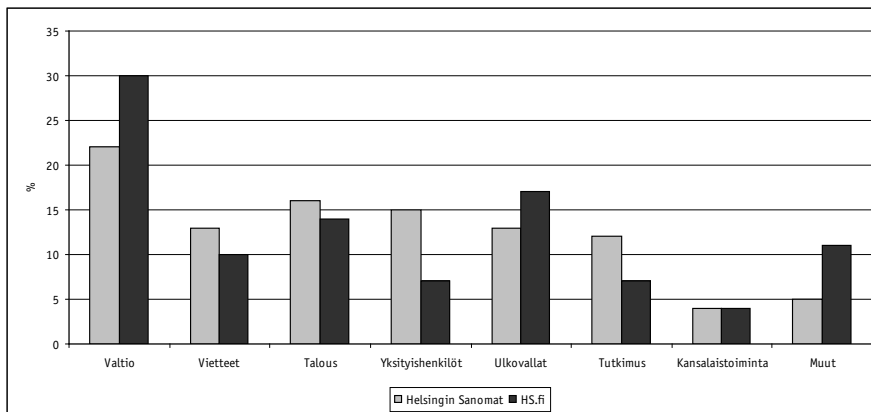
Helsingin Sanomien painetun lehden ja verkkosivuston uutisten etusivun sisällöt olivat varsin samankaltaiset (kuvio 6.7). Merkittävimmät erot näkyivät vapaa-ajan ja turvallisuuden aihepiireissä. Eroja oli havaittavissa hiukan enemmän tarkasteltaessa aiheuokkien jakaumaa aihepiirien sisällä (liitetaulukot 6 ja 7).

Painetussa lehdessä vapaa-ajan juttuja oli enemmän kuin verkkosivuilla ja se sisälsi enemmän kulttuuria ja viihdettä kuin urheilua. Verkkosivuilla puolestaan urheilun osuus oli lähes kolminkertainen kulttuurin ja viihteen osuuteen verrattuna.

Turvallisuusaihepiirin osuus oli painetussa lehdessä kokonaisuutena selvästi pienempi kuin verkkosivuilla ja myös rikosuutisten suhteellinen osuus oli pienempi. Verkkosivuilla turvallisuusaihepiirin jutuista oli lähes kolme neljänestä rikosuutisia ja neljännes onnettomuus uutisia.

Politiikan aihepiirissä sekä painetun lehden että verkkosivujen jutuista selvästi yli puolet käsitteli ulkomaiden asioita. Poliitiikan ja talouden aihepiireissä ei verkkosivujen ja painetun lehden välillä ollut sanottavaa eroa, mutta talouden aihepiirin sisällä juttujen painotukset erosivat aiheuokittain. Yli puolet verkkosivujen talouden aihepiirin jutuista käsitteli työmarkkinoita, mikä voi osittain johtua syksyn monista lakoista ja etenkin sairaanhoitajien pitkästä työtaistelusta. Painetussa lehdessä työmarkkinat olivat aiheena vain joka neljännessä talousjutussa. Sen sijaan yritystalous valtasi painetussa lehdessä yli puolet talouden palstatilasta, kun verkossa yritystalous oli esillä noin kolmanneksessa talouden jutuista.

Kuvio 6.8: Puhuvien tahojen⁷ osuudet viiteluokissa Helsingin Sanomissa (336 havaintoa 223 jutussa) ja HS.fi:ssä (182 havaintoa 125 jutussa).

⁷ Tässä ja tulevissa tämän luvun vastaavissa taulukoissa puhuvilla toimijoilla tarkoitetaan puhuvien päätahojen ja keskeisten puhujien summaa.

Helsingin Sanomien painetussa lehdessä yksityishenkilöt pääsivät ääneen selvästi useammin kuin verkkosivuilla (kuvio 6.8). Syitä yksityishenkilöiden suurempaan osuuteen painetussa lehdessä on vaikea arvioida, mutta yhtenä syynä voi olla se, että verkkosivujen juttuihin ei ole tapana hankkia haastateltavia yhtä usein kuin painetun lehden juttuihin.

Valtion ja ulkovaltojen edustajat puolestaan olivat äänessä useammin verkkosivuilla kuin painetussa lehdessä. Valtion edustajien osuutta nostivat rikosuutiset ja onnettomuudet, joiden osuus oli verkkosivuilla selvästi suurempi kuin painetussa lehdessä. Näissä jutuissa äänessä oli usein poliisi tai pelastushenkilökunnan edustaja.

Myös *muut tahot* olivat esillä verkkosivuilla useammin kuin painetussa lehdessä. Muihin tahoihin kuuluvat *tiedotusvälineiden edustajat, viestin itse, kirkolliset ja uskonnolliset yhteisöt sekä muut tai epäselvät tahot*.

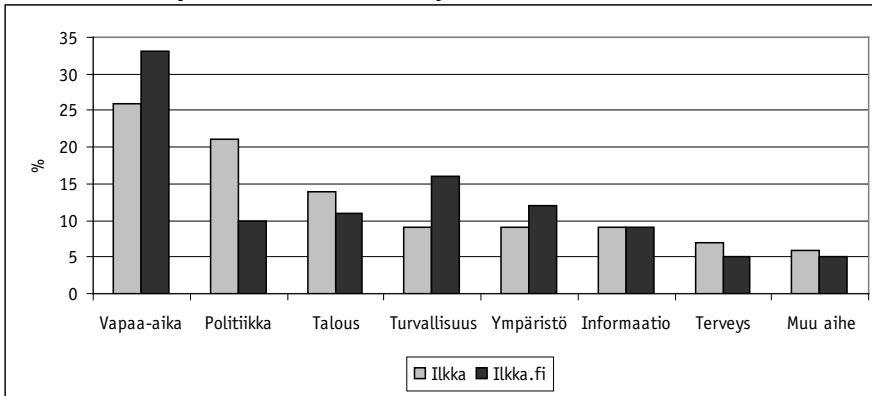
Verkkosivuilla *muiden tahojen* edustajista suurin osa oli tiedotusvälineen edustajia. Heitä siis siteerattiin selvästi useammin verkkosivuilla kuin painetussa lehdessä. Tämä voi johtua siitä, että verkkosivujen uutiskärkeen sijoittuu painettua lehteä useammin uutisia, jotka on lainattu jostakin toisesta tiedotusvälineestä. Tähän syynä voivat olla puolestaan verkkouutisoinnin nopeuskilpailun luomat paineet.

Ilkka ja Ilkka.fi

Ilkka-lehden etusivuilta kertyi tutkimukseen 176 juttua ja Ilkan verkkosivuilta 157. Ilkka uudisti verkkosivunsa vuosien 2007 ja 2008 vaihteessa, jolloin sivujen rakenne muuttui tutkimusaineiston kannalta siten, että pääuutispalstan juttuja tuli lisää. Syksyllä 2007 verkkosivuilta poimittiin tutkimukseen kahden pääuutispalstan jutun lisäksi Online-utiset eli yleensä 12 juttua. Keväällä 2008 pääuutispalstan lisäksi tutkimusaineistoa täydennettiin Uusimmat uutiset -palstan jutuilla siten, että juttuja tuli yhteensä 12.

Ilkka.fi:ssä pääuutispalstan jutut olivat syksyllä yleensä maakunnan ja kotimaan juttuja. Muiden osastojen juttuja oli mukana Online-palstalla. Keväällä 2008 Ilkka.fi:n pääuutispalstalla julkaistiin juttuja kaikilta lehden osastoilta. Yleisesti Ilkka suosi verkkosivuillaan suhteellisen lyhyitä sähkeuutismaisia juttuja, jotka eivät yleensä sisältäneet linkkejä muille sivuille, muihin juttuihin, videoihin tai muihin lisätietoihin. Joidenkin juttujen yhteydessä julkaistiin valokuva. Lukijoiden oli mahdollista kommentoida uutisia. Juttuun tuli tällöin näkyviin linkki, jonka kautta pääsi lukemaan kommentin. Juttuja päivitettiin sivuille useita kertoja päivässä.

Kuvio 6.9: Aihepiirit Ilkassa (n= 176) ja Ilkka.fi:ssä (n= 157).

Ilkan ja sen verkkosivujen etusivun aihepiirien profiilit erosivat toisistaan eniten vapaa-ajan, politiikan ja turvallisuuden osalta (kuvio 6.9). Tarkasteltaessa aihealueiden jakaumaa (liitetaulukko 6) eroja löytyi myös muissa aihepiireissä. Painettuun lehteen verrattuna Ilkan verkkosivuille sijoitettiin selvästi enemmän urheilujuttuja ja onnettomuus uutisia.

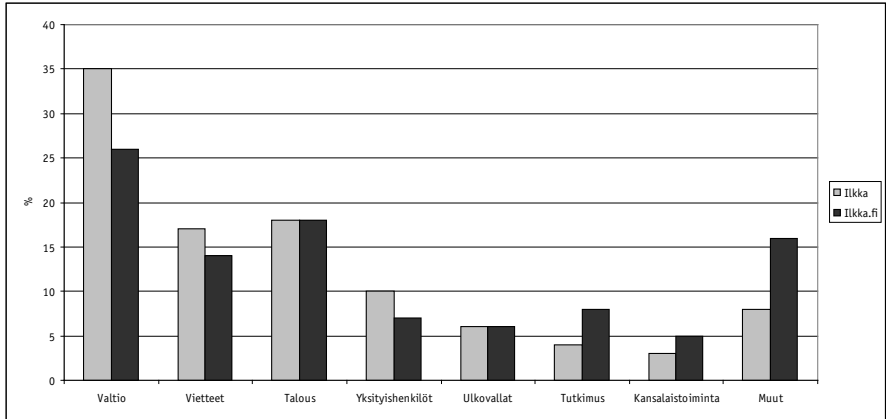
Sekä painetussa lehdessä että verkkosivuilla vapaa-ajan aihepiiri koostui suurelta osin urheilusta. Verkkosivuilla urheilua oli kuitenkin selvästi enemmän, kun taas kulttuurin ja viihteen osuudet lehdessä ja verkossa olivat samansuuruiset. Vapaa-ajan aihepiiriin suurempi osuus verkossa johtui siis urheilujuttujen suuremmasta määrästä.

Politiikka-aiheisia juttuja oli painetussa lehdessä selvästi enemmän kuin verkkosivuilla. Sekä Ilkan verkkosivuilla että painetussa lehdessä käsiteltiin eniten kunnallispolitiikkaa ja kotimaan politiikkaa. Suomen ulkopoliittikka ja kansainvälinen politiikka olivat aiheina harvoin.

Turvallisuus oli painottunut Ilkan verkkosivuilla selvästi painettua lehteä enemmän ja se oli Ilkan verkkosivujen toiseksi suurin aihepiiri vapaa-ajan jälkeen. Turvallisuusaiheista jutuista kaksi kolmannesta käsittelee onnettomuuksia ja yksi kolmannes rikoksia. Painetussa lehdessä puolestaan rikoksia käsiteltiin hiukan onnettomuuksia useammin.

Talous oli esillä Ilkan painetussa lehdessä suhteessa hiukan useammin kuin verkkosivuilla. Painetussa lehdessä talouden aihepiiriä hallitsivat kahdella kolmasosalla työmarkkinat ja kolmanneksella yritystalous. Verkkosivuilla tilanne oli päinvastainen eli yritystalous sai kaksi ja työmarkkinat yhden kolmasosan palstatilasta. Maa- ja metsätaloutta käsiteltiin molemmissa vain marginaalisesti.

Kuvio 6.10: Puhuvien tahojen osuudet viiteluokissa Ilkassa (229 havaintoa 170 jutussa) ja Ilkka.fi:ssä (125 havaintoa 91 jutussa).

Ilkan painetussa lehdessä valtion edustajat pääsivät ääneen selvästi useammin kuin verkkosivuilla (kuvio 6.10). Syynä tähän olivat politiikan jutut, joiden osuus painetussa lehdessä oli selvästi suurempi kuin verkkosivuilla.

Muut tahot, joihin sisältyvät tiedotusvälineiden edustajat, viestin itse, kirkolliset tai uskonnolliset yhteisöt sekä muut tai epäselväksi jäävät tahot, saivat puolestaan verkkosivuilla suhteessa selvästi enemmän tilaa kuin painetussa lehdessä. *Muiden tahojen* edustajien suurin ryhmä verkkosivuilla olivat muut tai epäselvät tahot. Sen lisäksi, että Ilkan verkkosivuilla 40 %:ssa jutuista ketään ei referoitu tai siteerattu eli kukaan ei puhunut (ks. liitetaulukko 13), myös osa haastatelluista tai siteeratuista tahoista jäi lukijalle viiteryhmältään hämäräksi.

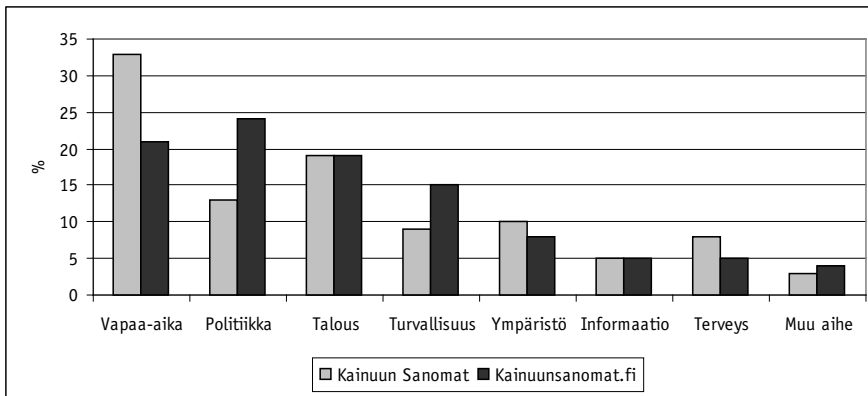
Kainuun Sanomat ja Kainuunsanomat.fi

Kainuun Sanomien etusivulta tutkimukseen kertyi yhteensä 185 ja sen verkkosivuilta 153 juttua. Verkkosivuilta mukaan poimittiin pääuutisen (vinkki, jossa kuva) lisäksi kymmenen uutista Pikauutiset-palstalta siten, että kaikista osastoista valittiin kaksi uusinta uutista. Pikauutispalstan osastot olivat Kainuu, kotimaa, ulkomaat, urheilu ja talous eli esimerkiksi kulttuuri puuttui kokonaan.

Kainuun Sanomien verkkosivujen jutut olivat yleensä lyhyitä sähköuutisia lukuun ottamatta pääuutisjuttua, johon oli viitattu valokuvan kanssa suurella etusivun vinkillä. Pikauutisiin ei yleensä liitetty linkkejä eikä valokuvia. Urheilutulokset julkaistiin usein luettelona ilman toimitettua juttua. Pikauutisia päivitettiin jatkuvasti, mutta pääuutinen pysyi samana päivän ajan. Kainuun Sanomien internetsivut uudistettiin keväällä 2008 sen jäl-

keen, kun tutkimusmateriaali oli kerätty. Uudistus ei siis vaikuttanut tutkimustuloksiin.

Kuvio 6.11:
Aihepiirit Kainuun Sanomissa (n=185) ja Kainuunsanomat.fi:ssä (n=153).

Kainuun Sanomien ja Kainuunsanomat.fi:n aihepiirien profiilit erosivat lähinnä vapaa-ajan, politiikan ja turvallisuuden aihepiirien osalta (kuvio 6.11). Eroja aihevalinnoissa oli kuitenkin enemmän aihealuokissa (liitetäulukko 6) aihepiirien sisällä.

72

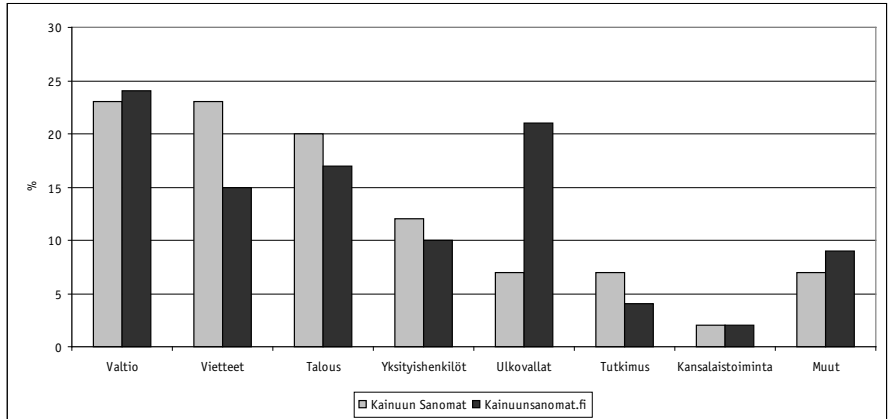
Painetussa lehdessä vapaa-ajan osuus oli selvästi suurempi kuin verkkosivuilla. Yli puolet vapaa-ajan aihepiirin jutuista käsitteli painetussa lehdessä kulttuuria ja viihdettä ja jäljelle jäävistä jutuista suurin osa käsitteli urheilua. Verkkosivuilla puolestaan vapaa-ajan osuutta hallitsi urheilu, sillä Kainuunsanomat.fi:ssä ei ollut kulttuuriosastoa.

Politiikan aihepiiri oli selvästi suurempi verkkosivuilla kuin painetussa lehdessä. Noin puolet verkkosivujen politiikan jutuista käsitteli ulkomaiden asioita ja hieman alle neljännes kansainvälistä politiikkaa. Myös painetussa lehdessä ulkomaiden asioita käsiteltiin politiikan aihepiirin sisällä eniten.

Turvallisuusaihepiiri koostui rikos- ja onnettomuus uutisista sekä Suomen maanpuolustusta koskevista jutuista. Aihepiiriä hallitsivat rikokset, joista kerrottiin yli puolessa jutuista sekä Kainuun Sanomien verkkosivuilla että painetussa lehdessä.

Talouden osuus oli painottunut selvästi yritystalouteen sekä verkkosivuilla että painetussa lehdessä. Työmarkkinoiden osuus talouden jutuista oli noin neljännes ja maa- ja metsätalouden hieman vähemmän. Talouspolitiikka oli aiheena harvoin. Yritystalouden juttuihin luokiteltiin muun muassa Stora Enson irtisanomisia käsittelevät jutut. Työmarkkinoiden osuutta kasvattivat sairaanhoitajien lakonuhka ja muiden alojen lakkouutiset.

Kuvio 6.12: Puhuvien tahojen osuudet viiteluokissa Kainuun Sanomissa (231 havaintoa 173 jutussa) ja Kainuunsanomat.fi:ssä (165 havaintoa 115 jutussa).

Kainuun Sanomien painetussa lehdessä vietteiden (urheilu, kulttuuri ja viihde) edustajat näyttivät pääsevän puhujiksi selvästi useammin kuin verkkosivuilla (kuvio 6.12). Jakauma ei kuitenkaan kerro kaikkea, sillä Kainuun Sanomien verkkosivuilla ei ollut kulttuuriosastoa, joten kaikki kulttuurin edustajat olivat sijoittuneet painettuun lehteen. Urheilun ja urheilujärjestöjen osuus painetun lehden puhuvista tahoista oli pienempi kuin sama osuus verkkosivuilla.

Ulkovaltojen edustajat puhuivat Kainuun Sanomien verkkosivuilla selvästi useammin kuin painetussa lehdessä. Tämä johtui osittain siitä, että verkkosivuilla julkaistiin enemmän politiikan juttuja kuin painetussa lehdessä ja niistä suurin osa käsitteli joko ulkomaan asioita tai kansainvälistä politiikkaa.

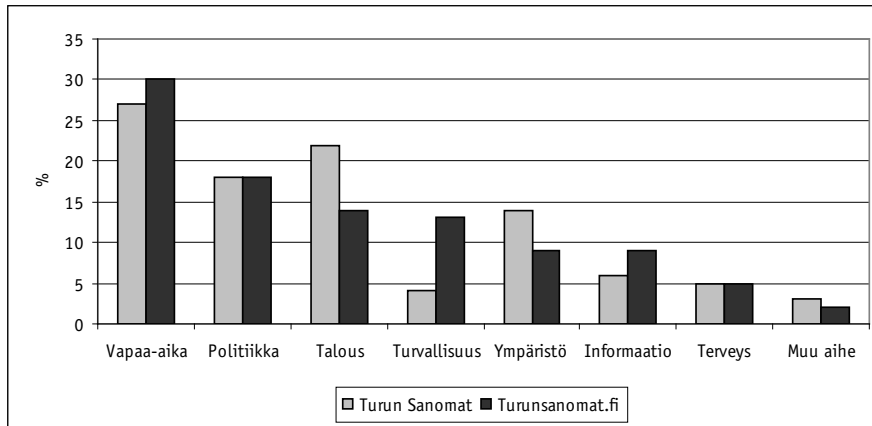
Turun Sanomat ja Turunsanomat.fi

Turun Sanomien painetut lehdet tuottivat tutkimusaineistoa 175 jutun verran. Verkkosivuilta puolestaan poimittiin tutkimukseen 142 juttua. Jutut poimittiin pääuutispalstalta ja määrää täydennettiin Viime uutiset -palstan jutuilla.

Turun Sanomien verkkosivujen jutut olivat pääuutispalstalla suhteellisen pitkiä ja niihin liittyi yleensä yksi tai useampi valokuva. Viime uutiset -palstan jutut olivat sähköuutismaisen lyhyitä. Turun Sanomat ei linkittänyt juttuja yleensä muualle verkkoon, mutta linkki toiseen juttuun Turunsanomat.fi:ssä saattoi löytyä joidenkin juttujen lopusta. Pääuutispalstalla oli mukana lehden kaikkien eri osastojen juttuja, myös pääkirjoituksia. Viimeksi mainitut luokiteltiin mielipidekirjoituksiksi, eivätkä ne ole mukana tämän tut-

kimuksen aineistossa. Verkkosivujen pääuutispalsta pysyi Turun Sanomissa kutakuinkin samana koko päivän. Viime uutiset päivittyivät jatkuvasti.

Kaavio 6.13:
Aihepiirit Turun Sanomissa (n=175) ja TurunSanomat.fi:ssä (n=142).

Turun Sanomien painetun lehden ja verkkosivujen etusivun sisällöt erosivat aihepiirien painotuksessa selvimmän taloudessa ja turvallisuudessa (kuvio 6.13). Aihealueiden jakaumassa (liitetaulukko 6) eroja oli havaittavissa hiukan enemmän.

74

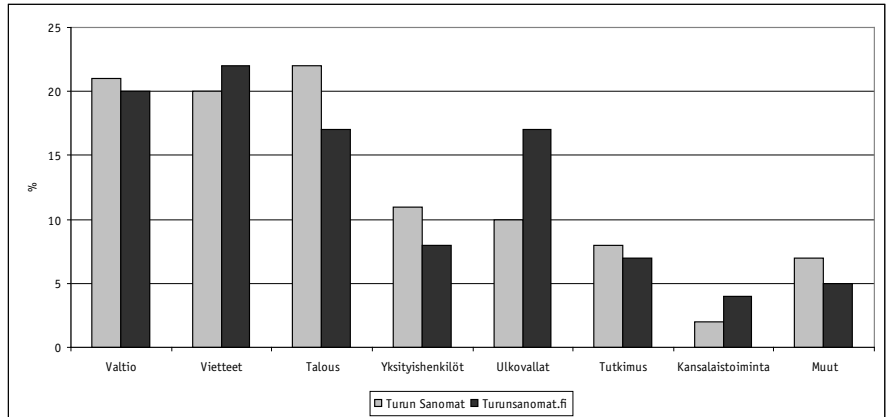
Talouden aihepiiri oli painetussa lehdessä selvästi suurempi kuin verkkosivuilla. Sekä painetussa lehdessä että verkossa yritystalouden oli useimmiten talouden juttujen aiheena. Toisena merkittävänä talouden aiheena olivat työmarkkinat, tosin verkossa käsiteltiin maa- ja metsätaloutta useammin kuin työmarkkinoita – huolimatta runsaasti lakkoja sisältäneestä syksystä.

Turvallisuusaihepiiri oli selvästi vahvempi verkkosivuilla kuin painetussa lehdessä. Aihepiirin jutuista kaksi kolmasosaa oli rikos- ja yksi kolmasosa onnettomuus uutisia. Suhde rikos- ja onnettomuus uutisten määrien välillä oli sama sekä verkkosivuilla että painetussa lehdessä.

Vapaa-ajan aihepiiri oli suurin sekä painetussa lehdessä että verkkosivuilla. Painetussa lehdessä kulttuurin ja viihteen osuus vapaa-ajasta oli suurin, hieman yli kolmannes, ja urheilun osuus hieman pienempi. Verkkosivuilla puolestaan urheilun osuus vapaa-ajasta oli puolet ja kulttuurin ja viihteen hieman vähemmän. Verkkosivuilla urheilu oli siis esillä suhteessa selvästi enemmän kuin painetussa lehdessä.

Politiikan osuus oli samansuuruinen sekä painetussa lehdessä että verkkosivuilla, ja molemmissa käsiteltiin eniten ulkomaiden asioita.

Kuvio 6.14:
Puhuvien tahojen osuudet viiteluokissa Turun Sanomissa (239 havaintoa 172 jutussa) ja TurunSanomat.fi:ssä (143 havaintoa 113 jutussa).

Turun Sanomien painetussa lehdessä talouden edustajat pääsivät esiin jonkin verran useammin kuin verkkosivuilla (kuvio 6.14). Tätä selittää se seikka, että painetussa lehdessä talouden juttujen määrä oli selvästi suurempi.

Ulkovaltojen edustajat näyttivät pääsevän ääneen huomattavasti useammin verkkosivuilla kuin painetussa lehdessä. Tätä ei voida selittää pelkästään politiikan juttujen määrällä, sillä politiikan aihepiiri oli painetussa lehdessä ja verkkoversiossa suunnilleen samankokoinen. Pikemminkin syynä on se, että verkkoaineistossa ulkovaltojen edustajia siteerattiin tai referoitiin useammin suhteessa muihin tahoihin kuin painetussa lehdessä.

Iltalehti ja Iltalehti.fi

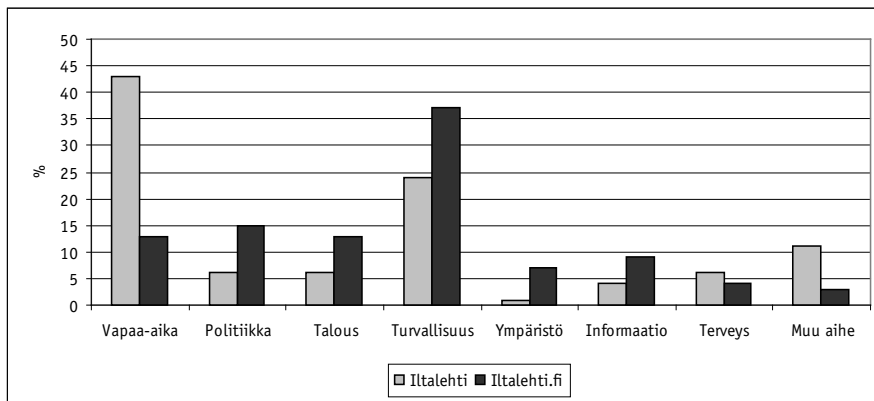
Painetusta Iltalehdestä (kuten myös Ilta-Sanomista) poimittiin tutkimukseen etusivun juttujen lisäksi kolme ensimmäistä uutista lehden sisältä. Jos näiden joukossa ei ollut yhtään ulkomaan uutista, kolmannen jutun sijasta poimittiin ensimmäinen lehdessä esiintyvä ulkomaan uutinen. Lisäksi urheilu- ja viihdeosastoista poimittiin kaksi ensimmäistä uutista, mikäli ne eivät olleet etusivuilla esillä. Näin pyrittiin pienentämään eroa ilta-päivälehtien ja aamulehtien välillä, sillä ilta-päivälehtien etusivun palstatila on vain puolet aamulehtien palstatilasta. Painetun Iltalehden juttuja aineistoon kertyi 143.

Iltalehden verkkosivuilta poimittiin kaikki pääuutispalstan jutut sekä sen lisäksi ensimmäinen uutinen vasemman palstan osastoilta Kotimaa, Ulkomaat ja Talous. Urheiluosasto ei kuulunut Uutisten alle vaan se oli erillinen osio Iltalehden verkkosivuilla ja sillä oli omat alaosastonsa: Urheilu-uutiset, Formulat, Jalkapallo jne. Tämä täytyy ottaa huomioon, kun tar-

kastellaan Iltalehden tuloksia, sillä Iltalehdestä valittiin tutkimukseen juuri uutisten etusivu, joka ei sisältänyt lainkaan urheilu-uutisia. Tuoreimpien uutisten palsta löytyi Iltalehden verkkosivuilta pääuutispalstan lopusta. Etusivun vasemman palstan juttujen katsottiin kuitenkin olevan sijoitettuna niitä tärkeämmälle paikalle ja siksi ne valittiin mukaan aineistoon ja tuoreimmat uutiset jätettiin pois. Verkkosivuilta kertyi tutkimukseen yhteensä 139 juttua.

Iltalehden verkkosivujen jutut olivat yleensä keskipituisia ja niihin oli liitetty linkki keskusteluun. Uutiset saattoivat olla myös lukijoilta lähtöisin: esimerkiksi lukijoiden lähettämiä uutiskuvia tai -videoita. Kaikkiin pääuutispalstan juttuihin liittyi yleensä kuva, mutta juttuja ei ollut linkitetty muihin saman sivuston juttuihin tai muualle internetiin. Juttuja päivitettiin sivuille useita kertoja päivässä. Myös pääuutinen saattoi vaihtua.

Kuvio 6.15: Aihepiirit Iltalehdessä (n = 143) ja Iltalehti.fi:ssä (n = 139).

Painetun Iltalehden ja Iltalehden verkkosivuston uutisten etusivun sisällöt erosivat toisistaan selvästi (kuvi 6.15). Painetussa lehdessä vahvoilla olivat vapaa-aika ja *muut aiheet* kun verkkosivuilla tärkein aihepiiri oli turvallisuus ja sitä seurasivat politiikka ja talous. Lisää eroja löytyi, kun aihepiiriin sisällä tarkasteltiin aihepuokkien jakaumia (liitetaulukko 6). Iltalehden verkkosivuston uutisten etusivun aihepiirien profiili ei oikeastaan muistuttanut painetun Iltalehden profiilia, vaan se oli lähempänä aamulehtien internetsivujen keskimääräistä profiilia.

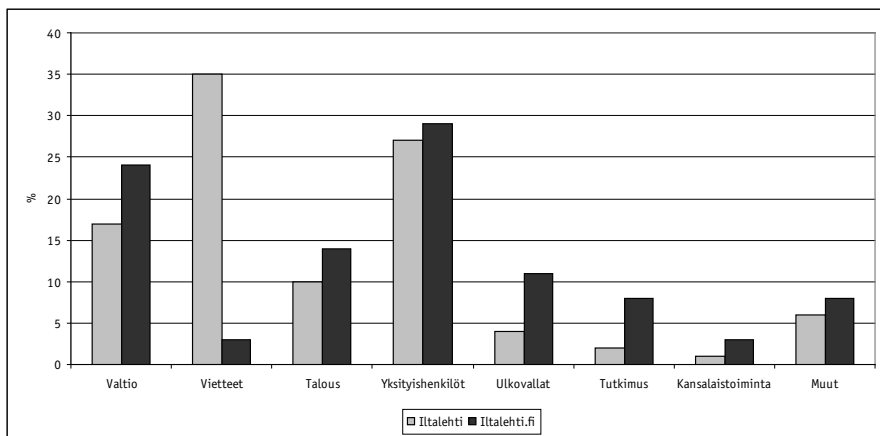
Painetussa Iltalehdessä vapaa-aika oli selvästi suurin aihepiiri ja sitä hallitsivat urheilu, perhe ja ihmissuhteet sekä kulttuuri ja viihde. Näistä urheilu sai eniten palstatilaa, lähes puolet. *Perhe ja ihmissuhteet* oli aihepuokkana esillä toiseksi eniten hieman yli neljänneksellä vapaa-ajan palstatilasta ja kulttuuri ja viihde hieman sitä vähemmän.

Verkkosivuilla vapaa-ajan osuudesta puuttuivat kokonaan urheilujutut ja lähes kokonaan kulttuuri ja viihde. Urheilulla ja viihteellä oli omat osionsa uutisten etusivun ulkopuolella. Tulosten vertailtavuus painetun lehden tuloksiin oli siis ongelmallista. Verkkosivujen uutisten etusivulla vapaa-ajan osuutta hallitsivat kotitalous ja kuluttaminen noin kahdella kolmanneksella sekä perhe ja ihmissuhteet yhdellä kolmanneksella jutuista.

Verkkosivuilla tärkein aihepiiri oli turvallisuus. Sekä verkkosivuilla että painetussa lehdessä turvallisuusjutuista kaksi kolmasosaa oli rikos- ja yksi kolmasosa onnettomuus uutisia. Turvallisuusaihepiirin jutut olivat Iltalehdessä suosituimpia verkkosivujen sisältönä kuin painetussa lehdessä.

Politiikka ja talous olivat verkkosivuilla enemmän esillä kuin painetussa lehdessä. Verkon politiikan jutut käsittelivät tasaisesti kansainvälistä ja kotimaan politiikka sekä ulkomaiden asioita. Painetussa lehdessä käsiteltiin eniten kotimaan politiikkaa ja sen jäljessä tuli kansainvälinen politiikka. Muut politiikan aihealueet jäivät vähälle huomiolle. Kaksi kolmannesta verkkosivujen talousjutuista käsitteli yritystaloutta. Painetussa lehdessä työmarkkinat olivat esillä selvästi useammin kuin yritystalous, mutta juttuja oli kaiken kaikkiaan hyvin vähän.

Kuvio 6.16: Puhuvien tahojen osuudet viiteluokissa Iltalehdessä (194 havaintoa 137 jutussa) ja Iltalehti.fi:ssä (186 havaintoa 125 jutussa).

Iltalehden ja Iltalehti.fi:n uutisten etusivun profiilit erosivat puhuvien toimijoiden osalta radikaalisti (kuvio 6.16) samoin kuin aihepiirien osalta. Tähän oli syynä se, että vietteiden edustajat puhuivat painetussa lehdessä selvästi useammin, koska verkkoaineistosta puuttuivat urheilujutut.

Ulkovaltojen, tutkimuksen ja valtion edustajat puhuivat verkkosivuilla jonkin verran useammin kuin painetussa lehdessä. Luonnollinen selitys tähän on se, että politiikan ja talouden aihepiirit muodostuivat verkkosivuilla suh-

teessa suuremmiksi kuin painetussa lehdessä, koska verkkoaineistossa ei ollut mukana urheilujuttuja.

Ilta-Sanomat ja Iltasanomat.fi

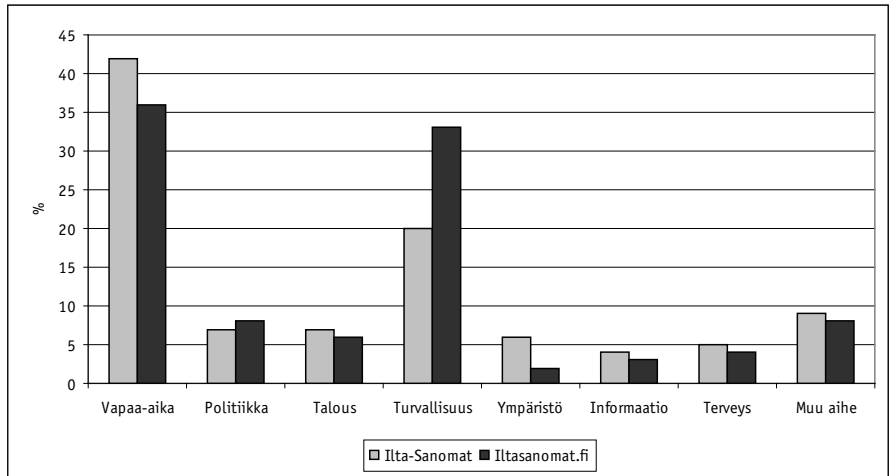
Painetuista Ilta-Sanomista (kuten myös Iltalehdestä) poimittiin tutkimukseen etusivun juttujen lisäksi kolme ensimmäistä uutista lehden sisältä. Jos näiden joukossa ei ollut yhtään ulkomaan uutista, kolmannen jutun sijasta poimittiin ensimmäinen lehdessä esiintyvä ulkomaan uutinen. Lisäksi urheilu- ja viihdeosastoista poimittiin kaksi ensimmäistä uutista, mikäli ne eivät olleet etusivuilla esillä. Näin pyrittiin pienentämään eroa iltapäivälehtien ja aamulehtien välillä, sillä iltapäivälehtien etusivun palstatila on puolet aamulehtien palstatilasta. Painettujen Ilta-Sanomien osuus aineistosta oli 137 juttua.

Ilta-Sanomien verkkosivuston *uutisten etusivu* (iltasanomat.fi/uutiset) poikkesi niin paljon muiden internetsivustojen uutisten etusivuista, että tallennettavaksi valittiin poikkeuksellisesti *koko Ilta-Sanomat -sivuston etusivu* (iltasanomat.fi). Kyseinen koko verkkosivuston etusivu oli lähempänä muiden tutkittujen verkkosivustojen etusivujen tai uutisetusivujen rakennetta. Uutisten etusivu (iltasanomat.fi/uutiset) olisi puolestaan vastannut sisällöltään enemmän Ilkka.fi:n etusivun loppuosan uutiskatsausta tai HS.fi:n pääuutispalstan lopussa olevaa lehden eri osastojen sisältövinkkiluetteloa kuin muiden internetsivustojen uutisten etusivuja.

Ilta-Sanomien verkkosivuilta poimittiin pääuutispalstalta 12 juttua, jolloin kokonaisuudessaan verkkosivuilta tuli tutkimukseen mukaan 168 juttua.

Ilta-Sanomien verkkosivujen juttujen pituudet vaihtelivat suuresti: Jutut saattoivat olla pitkiä haastatteluja, lyhyitä kahden rivin sähköitä tai mitä vain siltä väliltä. Kaikkiin juttuihin liittyi yleensä yksi tai useampi valokuva. Jo etusivulla juttuvinkkien yhteydessä oli linkkejä muihin juttuihin ja keskustelupalstoille sekä vaikkapa videoihin. Uutiset saattoivat olla lähtöisin myös lukijoiden uutisvinkeistä, esimerkiksi uutiskuvista tai -videoista. Juttuja päivitettiin sivuille useita kertoja päivässä. Myös pääuutinen saattoi vaihtua.

Kuvio 6.17:
Aihepiirit Ilta-Sanomissa (n = 137) ja Iltasanomat.fi:ssä (n = 168).

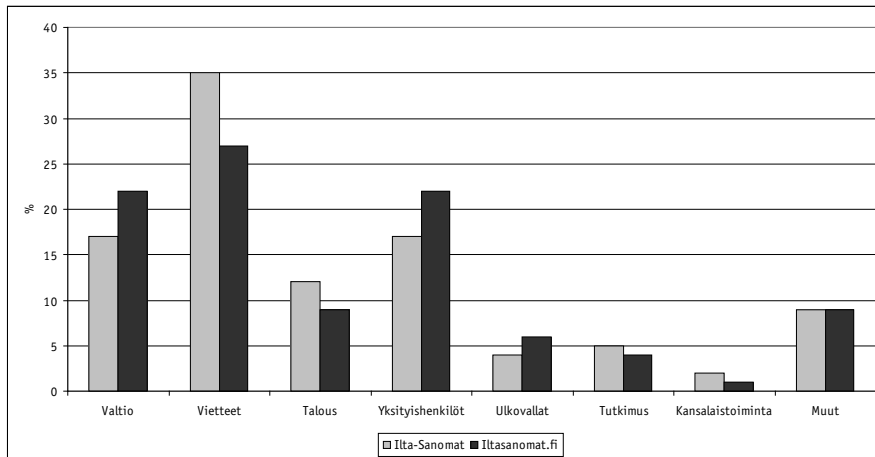
Ilta-Sanomien painetun lehden ja verkkosivuston etusivun sisällöt olivat varsin yhtenevät muiden aihepiirien paitsi turvallisuuden suhteen (kuviokuva 6.17). Lisää eroja löytyi aihealueista aihepiirien sisältä (liitetaulukko 6).

Eniten palstatilaa Ilta-Sanomissa ja sen verkkosivuilla sai vapaa-aika. Sitä hallitsivat painetussa lehdessä urheilu, perhe ja ihmissuhteet sekä kulttuuri ja viihde. Urheilun osuus oli hieman alle puolet vapaa-ajan jutuista ja sekä perheen ja ihmissuhteiden että kulttuurin ja viihteen osuudet olivat noin neljänneksen jutuista. Myös verkkosivuilla urheilua oli hiukan alle puolet vapaa-ajan jutuista. Kulttuuria ja viihdettä käsitteli verkkosivuilla yli kolmannes jutuista, mikä oli selvästi enemmän, kuin painetussa lehdessä. *Perheen ja ihmissuhteiden* osuus iltasanomat.fi:ssä oli huomattavasti pienempi kuin painetussa lehdessä.

Turvallisuusaihepiiri oli verkkosivuilla selvästi vahvempi kuin painetussa lehdessä. Sekä painetussa lehdessä että verkossa noin kaksi kolmannesta aihepiirin jutuista oli rikosuutisia ja yksi kolmannes onnettomuus uutisia.

Politiikka ja talous olivat aihepiireinä suppeita Ilta-Sanomissa ja sen verkkosivuilla. Eroja verkon ja painetun lehden välillä oli aihepiirien sisäisessä jaossa eri aihealueisiin, mutta pienen juttumäärän perusteella näistä eroista ei ole syytä tehdä yleistäviä päätelmiä.

Kuvio 6.18: Puhuvien tahojen osuudet viiteluokissa Ilta-Sanomissa (192 havaintoa 133 jutussa) ja Iltasanomat.fi:ssä (215 havaintoa 138 jutussa).

Ilta-Sanomien painetussa lehdessä vietteiden eli urheilun, kulttuurin ja viihteen edustajat pääsivät ääneen useammin kuin verkkosivuilla (kuvio 6.18). Tätä voi osaltaan selittää se seikka, että vapaa-ajan aihepiiriin osuus oli painetussa lehdessä suhteessa suurempi kuin verkkosivuilla. Syynä voi olla myös, että verkkosivuilla julkaistaan mieluummin lyhyitä juttuja, joihin ei kerätä monia haastateltavia. Pieni vaikutus voi olla myös verkkosivujen reaaliaikaisuudella: osa jutuista ei ole lopullisessa asussaan päätyessään verkkosivuille vaan päivittyä ajan mittaan uusilla haastateltavilla.

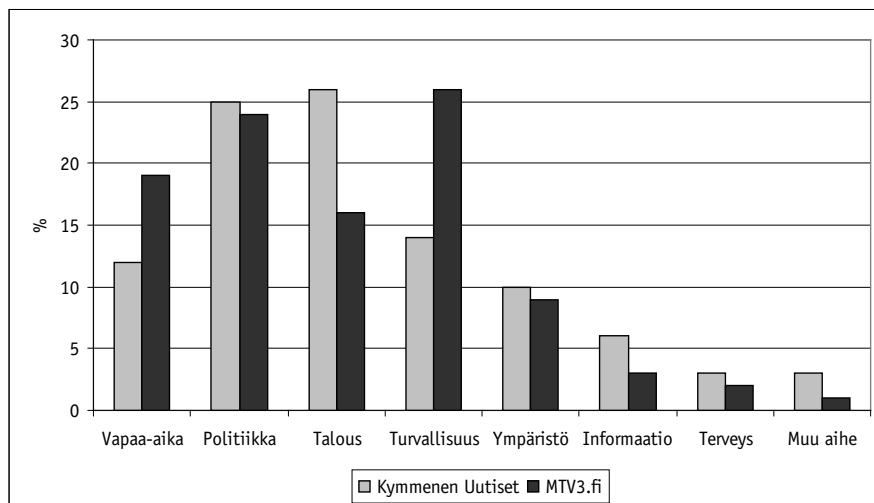
Ilta-Sanomien verkkosivuilla valtion edustajat sekä yksityishenkilöt olivat äänessä suhteessa hieman useammin kuin painetussa lehdessä. Valtion edustajien ja yksityishenkilöiden suurempi määrä selittyy osittain rikos- ja onnettomuus uutisten määrällä, joka oli verkkosivuilla suurempi. Jutuissa puhuvat tahot olivat tällöin poliiseja ja pelastushenkilökuntaa sekä rikosten ja onnettomuuksien uhreja, tekijöitä tai silminnäkijöitä.

MTV3:n Kymmenen uutiset ja MTV3.fi

MTV3:lta tallennettiin tutkimusaineistoksi Kymmenen uutisten lähetykset ja verkkosivuston uutisten etusivu. Kymmenen uutisista juttuja kertyi 160 ja verkkosivuilta 166. Verkkosivuilta poimittiin kaikki pääuutispalstan suuret vinkit eli pääuutiset sekä sen jälkeen järjestyksessä niin monta uutisotsikkoo, että juttuja tuli yhteensä 12 kpl. Jos pääuutispalstan yläreunan osiossa oli uutisiksi luokiteltavia juttuja, ne poimittiin ensimmäisinä. Pääuutispalstan suurten vinkkien jälkeen tulevat uutisotsikot olivat tuoreimpia uutisia, jotka päivittyivät sitä mukaa kun uusia julkaistiin. Pääuutiset eli suuret vinkit eivät yleensä vaihtuneet päivän aikana, mutta niitäkin saatettiin päivittää.

MTV3.fi:ssä pääuutispalstalla oli mukana kaikkien osastojen juttuja. Ne olivat yleensä keskipitkiä tai pitkiä ja sisälsivät aina valokuvan tai videokuvaa. Linkkejä muihin juttuihin ja videoihin käytettiin runsaasti ja niitä oli joko etusivulla juttuvinkin yhteydessä tai itse jutun lopussa. Jutun lopussa oli myös linkki keskusteluun, jossa sai kommentoida uutisia.

Kuvio 6.19:
Aihepiirit MTV3:n Kymmenen Uutisissa (n = 160) ja MTV3.fi:ssä (n = 166).

Kymmenen Uutisten ja MTV3.fi:n aihepiirien jakaumat erosivat toisistaan talouden, turvallisuuden ja vapaa-ajan aihepiirien osalta (kuviota 6.19). Lisää eroja oli nähtävissä aihepiirien sisällä aihealueissa (liitetaulukko 6). Kymmenen Uutisissa talous oli selvästi enemmän esillä kuin verkkosivuilla. Yritystalouden osuus oli yli kaksi kolmannesta talouden jutuista ja työmarkkinoiden hieman alle kolmannes.

Verkkosivuilla suhde oli päinvastainen: työmarkkinat olivat esillä lähes kahdessa kolmanneksessa talouden jutuista ja yritystaloudelle jäi noin kolmannes.

Politiikan aihepiirit olivat Kymmenen uutisissa ja MTV3:n verkkosivuilla suunnilleen yhtä suuret, eikä niiden sisäisissä aihealueissa ollut juuri eroja. Ulkomaiden asioita käsiteltiin eniten ja niiden jäljessä tulivat kansainvälinen ja kotimaan politiikka.

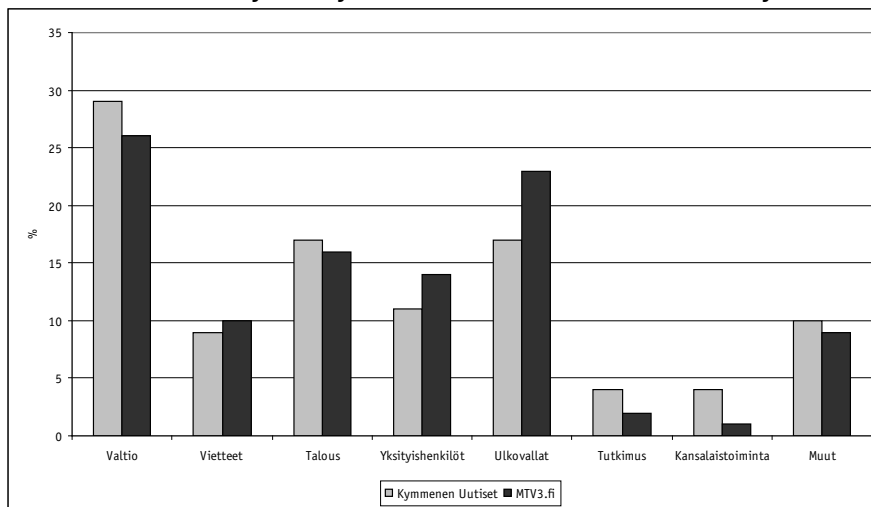
Turvallisuusasiat saivat MTV3:n verkkosivuilla selvästi enemmän tilaa kuin Kymmenen Uutisissa. Verkkosivuilla turvallisuus oli myös painottunut enemmän rikoksiin. Rikosten osuus oli MTV3.fi:ssä lähes kolme neljännestä turvallisuusaihepiiriin jutuista kun onnettomuuksille jäi noin nel-

jännes. Kymmenen Uutisissa rikokset olivat aiheena kolmessa viidestä ja onnettomuudet kahdessa viidestä turvallisuusaihepiirin jutusta.

Myös vapaa-aika oli MTV3:n verkkosivuilla suurempi aihepiiri kuin Kymmenen Uutisissa. Urheilu oli verkkosivujen vapaa-ajan suurin aihealue, ja sen osuus oli hieman alle puolet jutuista. Kulttuuri ja viihde oli aiheena kuitenkin melkein yhtä usein. Kymmenen Uutisissa vapaa-ajan aihepiiriä hallitsivat puolestaan kulttuuri ja viihde, joiden osuus oli yli puolet jutuista. Toisena tulivat harrasteet noin viidenneksen osuudella. Urheilun osuus oli marginaalinen, koska Kymmenen Uutisten jälkeen urheilu-uutiset kerrottiin erillisessä Tulosuudessa.

Kuvio 6.20:

Puhuvien tahojen osuudet viiteluokissa MTV3:n Kymmenen Uutisissa (164 havaintoa, 117 juttua) ja MTV3.fi:ssä (211 havaintoa, 144 juttua).

Kymmenen uutisissa ja MTV3.fi:ssä puhuvien tahojen osuuskien jakaumat muistuttivat toisiaan (kuviokuva 6.20). Ulkovaltojen edustajat ja yksityishenkilöt olivat jonkin verran enemmän esillä verkkosivuilla. Ulkovaltojen edustajien suurempaan osuuteen verkkosivuilla on kaksi selitystä: ensinnäkin heitä siteerattiin politiikan juttujen yhteydessä enemmän verkkosivuilla kuin Kymmenen uutisissa, ja toiseksi he puhuivat verkkosivuilla rikosten ja onnettomuuksien yhteydessä. Rikosten ja onnettomuuksien määrä oli verkkosivuilla suurempi kuin Kymmenen Uutisissa. Tämä selittää myös osaltaan yksityishenkilöiden suuremman määrän verkkosivuilla.

Ylen TV-uutiset ja Yle.fi

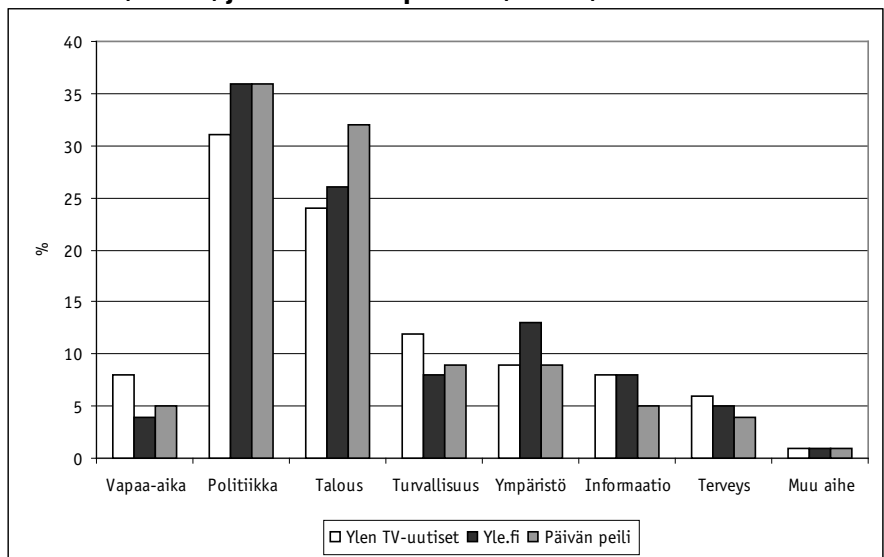
Ylen TV-uutisista tallennettiin tutkimusta varten TV1:n uutislähetys klo 20.30 sekä Yle.fi:n uutisten etusivu. TV-uutisista juttuja kertyi 156 ja verk-

kosivuulta 168. Yle.fi:n uutisten etusivulta poimittiin kaikki pääuutispalstan suuret vinkit eli pääuutiset sekä sen jälkeen järjestyksessä niin monta uutisotsikkoo, että juttuja tuli yhteensä 12 kpl.

Yle.fi:ssä pääuutispalstalla oli mukana yleensä enimmäkseen kotimaan, ulkomaan ja talouden osastojen juttuja. Kulttuuriuutisia oli joukossa silloin tällöin. Urheilu-uutisia ei yleensä nostettu pääuutispalstalle. Jutut olivat useimmiten suhteellisen lyhyitä mutta kuitenkin hieman sähköuutista pidempiä. Osa jutuista sisälsi valokuvan ja linkkejä muihin sivuston juttuihin tai TV-uutispätkiin. Jutun lopussa oli linkki, jonka kautta uutinen oli mahdollista lähettää edelleen MySpace tai Facebook -sivustoille. Tuoreimpien uutisten palsta löytyi pääuutispalstan vierestä ja sen uutiset päivittyivät jatkuvasti. Myös pääuutispalstaa päivitettiin päivän aikana. Pääuutiset eivät kuitenkaan yleensä vaihtuneet

Kuviossa 6.21 ovat mukana myös Ylen Päivän peilin luvut, jotta Ylen aineistosta saisi kokonaiskäsityksen. Päivän peilin jakauma ei kuitenkaan juuri eroa TV-uutisten ja verkkosivujen jakaumista.

Kuvio 6.21: Aihepiirit Ylen TV-uutisissa (n=156), Yle.fi:ssä (n=168) ja Ylen Päivän peilissä (n=165).

Aihepiirien osalta Ylen TV-uutisten, Ylen Päivän peilin ja Ylen verkkosivujen sisällöt olivat hyvin samankaltaiset. Eroja löytyi hiukan enemmän, kun tarkasteltiin aihealueiden jakaumaa aihepiirien sisällä (liitetaulukko 6).

Sekä verkkosivuilla, radiossa että TV-uutisissa politiikan aihepiirin sisällä käsiteltiin eniten ulkomaan asioita. Ympäristön aihepiirissä ympäristöpolitiikka ja ympäristöongelmat olivat eniten esillä, kun taas energia, liikenne

ja asuminen jäivät vähemmälle huomiolle. TV-uutisissa oli verkkosivuja ja radiota enemmän juttuja liikenteestä.

Taloussuutisia käsiteltiin eniten radiossa, jossa yritystalous ja työmarkkinat valtasivat lähes koko talouden uutistilan. TV-uutisten talousjutuissa yritystalous oli useammin ja työmarkkinat hieman harvemmin esillä, kun taas verkkosivuilla suhde oli toisin päin eli talousjutuissa useimmin esillä olivat työmarkkinoiden aiheet.

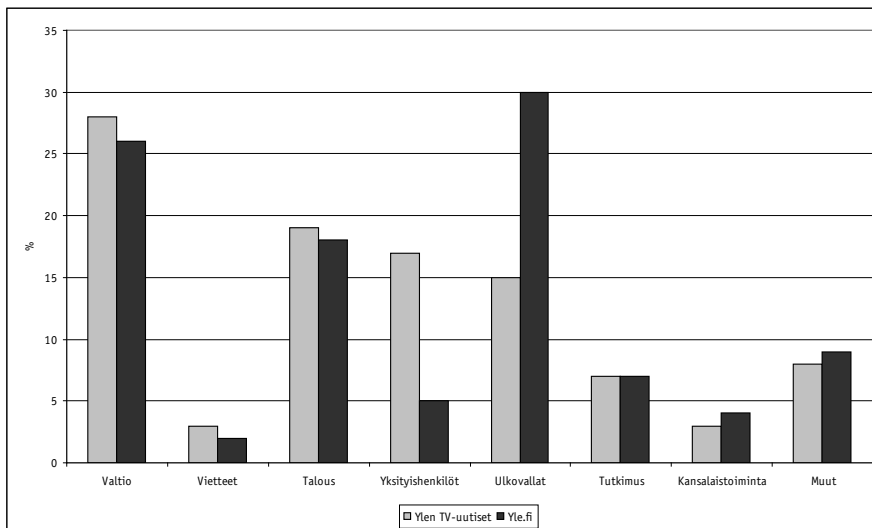
Huomionarvoista Ylen tapauksessa on se, että turvallisuusaihepiiri oli selvästi vähemmän esillä kuin muissa välineissä. Rikoksia käsiteltiin TV-uutisissa suhteessa hiukan enemmän kuin radiossa ja verkkosivuilla.

Yle.fi:n uutisten etusivun aineistossa urheilujuttuja ei ollut mukana lainkaan. Se on ilmeisesti enemmän priorisointi- kuin rakenteellinen kysymys, sillä Yle.fi:n uutisten etusivulta oli linkki urheiluosastoon samoin kuin muihinkin osastoihin, joilta pääuutispalstalle oli valikoitu juttuja. Koko Yle.fi -sivuston etusivulla puolestaan urheilulla oli oma erillinen osionsa, kun muut osastot oli niputettu uutisiosion alle.

Vapaa-ajan aihepiiri, johon myös urheilujutut kuuluvat, oli TV-uutisissa suurempi kuin Ylen verkkosivuilla ja radiossa. Tähän ei kuitenkaan vaikuttanut edellä mainittu urheilujuttujen puuttuminen verkkosivujen pääuutispalstalta, sillä myöskään TV- tai radiouutisissa ei ollut urheilujuttuja. Urheilu-uutiset kerrottiin TV1:ssä uutisten jälkeen lähetettävässä Urheiluruudussa. Ero johtui siitä, että TV:ssä kulttuuri- ja viihdejuttuja oli enemmän kuin verkkosivuilla ja radiossa.

84

Kuvio 6.22: Puhuvien tahojen osuudet viiteluokissa Ylen TV-uutisissa (192 havaintoa, 121 juttua) ja Yle.fi:ssä (192 havaintoa, 139 juttua).

Yksityishenkilöt pääsivät puhujiksi Ylen TV-uutisissa selvästi useammin kuin verkkosivuilla (kuviot 6.22). Tämä ero verkkosivujen ja perinteisen median välillä oli selvin juuri Ylen kohdalla. Syynä yksityishenkilöiden vähäiseen esillä oloon verkossa voi olla jo aikaisemmin mainittu verkkotoimittamisen nopea tahti, jolloin haastateltavien hakeminen ja kommenttien kerääminen jää vähemmälle. Toisaalta myös TV-uutisten aika on rajattu, mutta lyhytkin kommentti haastateltavalta tekee jutusta kiinnostavamman, kuin kokonaan toimittajan kertomana toteutettu juttu. Osaltaan yksityishenkilöiden vähäisempi määrä verkkosivuilla voi johtua rikos- ja onnettomuus uutisten pienemmästä määrästä.

Ulkovaltojen edustajat olivat äänessä Ylen verkkosivuilla huomattavasti useammin kuin TV-uutisissa. Poliitiikan juttujen määrä ei selitä tätä eroa vaan kysymys on yksinkertaisesti siitä, että verkkosivujen politiikan uutisissa ulkovaltojen edustajia referoitiin tai siteerattiin selvästi useammin kuin TV-uutisissa.

6.5. Yhteenvetoa Internet-luvun tuloksista ja pohdintaa verkkosivujen roolista

Tämän luvun välinekohtaisesta vertailusta on vaikea löytää säännöllisiä piirteitä, joiden perusteella voitaisiin puhua yleisellä tasolla verkkouutisten ja perinteisen median uutisoinnin eroista ja yhtäläisyyksistä. Joitakin huomioita voidaan kuitenkin tehdä.

Yleisesti ottaen varsin tyypillistä aihepiirien tarkastelussa oli, että turvallisuusaihepiiri ja siinä erityisesti onnettomuus- ja rikosaiheet olivat painokkaasti esillä verkossa etenkin iltapäivälehdissä ja MTV3:n verkkosivuilla. Rikoksissa ja onnettomuuksissa myös yksityishenkilöt pääsivät useammin uutisten puhujiksi. Talouden ja politiikan aiheiden ja puhujien kohdalla verkkouutisten painopisteet suhteessa perinteiseen mediaan vaihtelivat välineittäin (ks. välinekohtaiset taulukot edellä sekä liitetaulukot 7 ja 14).

Sytä onnettomuus- ja rikosuutisten suureen määrään verkkosivuilla voivat olla niiden nopeatuottoisuus ja lyhyys. Onnettomuus- ja rikosuutiset kerrottiin yleensä lyhyissä sähköisissä, ja ne syntyvät toimittajalta nopeammin kuin pitkät taustoitettut jutut. Pasi Kivioja (2008, 203) arvioi tuoreessa iltapäivälehtiä koskevassa tutkimuksessaan, että verkosta saattaa tulla iltapäivälehtien uusi rikosuutisten kotipesä, jos synkkiä rikosaiheita ei haluta ilmettään keventävien painettujen iltapäivälehtien sivuille.

Joillakin verkkosivuilla puhuvat tahot jäivät usein epämääräisiksi tai suuressa osassa jutuista ei siteerattu ketään (esimerkiksi Ilkka). Syitä tähän on vaikea arvioida, mutta tähänkin syynä voivat olla verkkotoimittamisen kii-

re sekä se, että verkkosivujen sähköuutismaisissa lyhyissä ja ytimekkäissä juutuissa haastateltavien kommentteille ei ole tilaa.

Toisia tiedotusvälineitä siteerattiin joillakin verkkosivuilla selvästi useammin kuin vastaavan yhtiön perinteisessä mediassa (esimerkiksi HS). Verkkoimitukset saavat uutisensa nykyisin monia eri reittejä pitkin: STT:n ja muiden uutistoimistojen lisäksi uutishankinnassa auttavat muun muassa lukijat, katselijat ja kuuntelijat. Uutisen ensimmäisenä julkaissutta mediaa siteerataan muissa tiedotusvälineissä. Kattavuudesta on tullut keskeinen kriteeri: vakavasti otettavilla verkkosivuilla on käsiteltävä kaikkia mahdollisia kiinnostavia ja ajankohtaisia uutisaiheita, jotka lainataan tarvittaessa vaikkapa kilpailijoilta.

Mediarytykset muuttavat etusivujensa rakenteita, ja internetsivuilla painopisteiden muutokset ovat olleet ja mitä todennäköisimmin tulevat olemaan vielä nopeampia kuin uutismedian perinteisissä välineissä. Siksi on syytä vielä kerran tähdentää, että tämän luvun kuvaus perustuu lokakuun 2007 ja maaliskuun 2008 välisen ajan mediasisältöihin. Toiseksi vertailussa on otettava huomioon verkkosivujen tallennushetki eli iltapäivä klo 15 jälkeen. Aamun tai myöhäisillan verkkosivujen sisältö oli todennäköisesti ainakin joissakin välineissä painottunut toisin.

86

Tuloksia tarkastellessa on syytä ottaa huomioon verkkosivujen erilainen rooli eri viestimille: Esimerkiksi Kainuun Sanomien ja Turun Sanomien painopiste on painetussa lehdessä, ja niiden internetsivut on siihen nähden toteutettu vähäisin resurssein. MTV3, Yle ja erityisesti molemmat iltapäivälehdet suuntaavat aivan eri tavalla voimavarojaan verkkouutisointiin. Monissa mediarytyksissä verkkosivusto on erityisesti uutisvälityksen ykkösmedia. Verkkosivut voivat olla myös perinteisen välineen (TV:n, radion tai lehdien) kanssa tasa-arvoisessa asemassa ja sulavassa yhteistyössä. Saman mediayhtiön eri viestintäkanavien sisältö on suunnattu osittain eri yleisöille, jolloin yhdessä ne tavoittavat suuremman määrän ihmisiä.

Tulokset antavat hyvän pohjan tulevien vuosien vertailuille. Kun uutismedian vuosiseuranta toteutetaan seuraavan kerran vuosina 2010 ja 2012, nimenomaan verkkosivuilla tapahtuneet muutokset ovat erityisen kiinnostavia. Jo lähitulevaisuudessa käynee niin, että verkkouutisia ei katsota ensisijaisesti pöydällä olevasta kiinteästä tietokoneesta, vaan matkapuhelimesta, kannettavasta tietokoneesta ja muista mukana kuljetettavista laitteista. Tämä vaikuttaa verkkouutisten esitystapoihin ja todennäköisesti myös niiden sisältöjen painotuksiin.

7. Yhteenvetoa

Uutisvälityksen vuosiseurannassa tutkittiin 19 uutisvälineen sisältöjä. Taavoitteena oli kartoittaa ennen muuta sitä, mistä kirjoitetaan tai puhutaan, ketkä julkisuudessa esiintyvät, mitkä ovat sukupuolten ja ikäryhmien määrälliset suhteet keskeisten toimijoiden joukossa ja mikä on väkivaltaa tai seksuaalisuutta koskevan aineiston osuus.

Seurattavina oli neljä aamulehteä, molemmat iltapäivälehdet, ilmaisjakelulehti Metro, kahden radiokanavan pääuutislähetykset, kahden televisiokanavan pääuutislähetykset sekä useimpien näiden välineiden internetsivustot. Aineistoa kerättiin kaikkiaan 14 otospäivältä vuoden 2007 lokakuun ensimmäisen ja vuoden 2008 maaliskuun ensimmäisen viikon väliseltä ajalta. Kaikkiaan aineistoon kuului 3008 juttua tai jutturyvystä.

Talous, vapaa-aika ja turvallisuusaiheet lisääntyivät. Vuosiseurannan aineistossa käsiteltiin eniten vapaa-aikaan ja perhe-elämään liittyviä aiheita (urheilua, viihdettä ja kulttuuria, ihmissuhteita ja harrasteita). Muita suuria aihepiirejä olivat politiikka, talous ja turvallisuus (ennen muuta rikos- ja onnettomuus uutiset). Kolme neljänestä aineistosta kuului näihin neljään aihepiiriin.

Vuoden 2008 ja vuoden 2006 aineistojen välillä suurimmat erot koskivat politiikan ja talouden muuttunutta suhdetta. Niiden osuuksien muuttuminen koski aihepiirejä, mutta se näkyi myös siinä, miten eri tahot olivat päässeet juttujen toimijoiksi.

Politiikan osuus vuonna 2008 oli kuusi prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2006. Kaikkein eniten väheni kansainvälistä politiikkaa koskeva uutisointi, jonka osuus putosi puoleen vuoden 2006 seurantakierrokseen verrattuna. Talouden osuus taas oli neljä prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2006. Syinä näihin lyhyessä ajassa tapahtuneisiin suurehkoihin heilahduksiin olivat muun muassa Stora Enson sekä muiden yritysten saneeraus päätökset, samoin Tehy:n ja eräiden muidenkin ammattiliittojen lakouhat. Mainitut suuret uutistapahtumat eivät tietenkään olleet puhtaasti taloudellisia, vaan hyvinkin poliittisia tapahtumia ja kehityskulkuja. Joka tapauksessa talouden toimijoilla oli tämän tutkimuksen aineiston perusteella hieman aiempaa lujempi ote yhteiskunnan asioiden hoitamisesta. Jää nähtäväksi palautuuko politiikan osuus aihepiireissä ja toimijaryhmissä ennalleen, vai muuttuivatko voimasuhteet pysyvästi. Toki politiikka oli edelleen taloutta suurempi aihepiiri.

Turvallisuus nousi tällä seurantakierroksella neljän suurimman aihepiiriin joukkoon. Kokonaiskasvu oli vain pari prosenttiyksikköä, mutta turvalli-

suuden (siis ennen muuta rikos- ja onnettomuusutisoinnin osuus) oli kasvanut aamulehdissä, radiossa ja televisiossa 3–4 prosenttiyksikköä. Tälle on vaikeaa keksiä yksinkertaista selitystä välineiden itsensä ulkopuolelta. Turvallisuus on myös se aihepiiri, jota internetsivustoilla oli huomattavasti enemmän kuin perinteisissä viestimissä (poikkeuksena tässä kohdin oli Ylen internetsivusto). Vastauksia on liian aikaista antaa mutta mieleen nousee kysymys, vaikuttaako internet koko viestinkenttään siten, että rikosuutisoinnin osuus lisääntyy.

Valtiolliset toimijat hallitsivat, yksityishenkilöiden rooli kasvoi. Toimijoista olivat aineistossa eniten esillä erilaiset valtiolliset toimijat. Myös vietteiden (erityisesti urheilun) ja talouden toimijoilla oli näkyvä asema. Nämä kolme toimijaryhmää myös puhuivat tai niitä siteerattiin aineistossa eniten. Suhteessa muihin valtiolliset toimijat pääsivät todennäköisimmin juttujen puhujiksi.

Hallitsevasta asemastaan huolimatta valtiollisten toimijoiden osuus oli laskenut 6 prosenttiyksikköä vuodesta 2006 vuoteen 2008. Vastaavasti talouden toimijoiden osuus oli samana aikana kasvanut tuon 6 prosenttiyksikköä. Ainakin yhtenä syynä olivat epäilemättä yritysten saneerauspäätökset sekä työmarkkinasyksyn sopimusneuvottelut, jotka liukuivat lakonuhan partaalle ja jossain tapauksessa työtaisteluksi asti.

88

Yksityishenkilöiden aseman korostuminen vuoden 2008 vertailuaineistossa vuoteen 2006 verrattuna oli kuitenkin seikka, jolle ei ole helppoa löytää selvää selitystä viestimien ulkopuolelta. Ilmiö liittyy rikos- ja onnettomuusutisoinnin kasvuun: yksityishenkilöt olivat esillä ennen muuta turvallisuusaiheissa.

Miehet ja työikäiset hallitsivat etusivuja. Aineisto oli murskaavan miesvoittoinen. Kaikista päätähon tai keskeisen puhujan muodossa yksilöidyistä toimijoista yli puolet (53 %) oli miehiä, alle viidennes (18 %) naisia. Kaikista puhuvista tai referoiduista toimijoista yli puolet (57 %) oli miehiä, viidennes (20 %) naisia.

Saadut luvut vastasivat vuoden 2006 tilannetta. Vertailuaineistojen aamulehdissä naisten osuudet olivat tosin kasvaneet hieman vuodesta 2006 vuoteen 2008.

Miesten ja naisten esiin pääsyn vertailu epäilemättä heijastaa yhteiskunnan päätöksentekijöiden miesvaltaisuutta. Samalla se herättää kaksi kysymystä: 1) vaikuttaako myös journalistinen kulttuuri asiaan ja 2) tulisiko journalismin itsensä aktiivisesti pyrkiä toimimaan korjauskertoimena?

Yli 90 % tutkittujen uutisten toimijoista ja puhujista oli työikäisiä. Niin

lapsia tai nuoria kuin eläkeläisiäkin oli aineistosta kirjatuista toimijoista pari prosenttia kumpiakin. Lisäksi noin yksi prosentti päätahojen ja puhuvien toimijoiden joukosta oli sellaisia, että lapsi, nuori tai eläkeläinen oli mukana päätahon tai keskeisen puhuvan toimijan osana. Puhuvien tai referoitujen toimijoiden joukosta runsaat pari prosenttia oli eläkeläisiä ja vajaat pari prosenttia lapsia.

Väkivaltaa koskevan tai sitä esittävän aineiston osuus oli kymmenkunta prosenttia. Välineryhmien välillä oli eroja. Väkivaltaa esittävää aineistoa oli ennen muuta rikosuutisissa, ja ne taas keskittyivät iltapäivälehtiin ja internetaineistoon. Aamulehdissä ja sähköisissä välineissä väkivaltaa koskeva aineisto oli enimmältään sodista ja konflikteista kertovaa, eikä tässä aineistossa kuvailtu väkivaltaa samassa määrin kuin rikosuutisissa.

Väkivallasta kertovan aineiston määrä oli samaa luokkaa kuin vuoden 2006 seurantakierroksella. Ainakin iltapäivälehdissä tällaisen aineiston osuus oli selvästi vähentynyt, joskin niissä väkivaltaa koskevaa aineistoa oli edelleen eniten (kaikkiaan 12 % kaikista tutkituista jutuista tai jutturyppäistä). Väkivallan vähentynyt osuus iltapäivälehdissä johtui osin mutta vain pieneltä osin myös siitä, että aineistoon oli valittu iltapäivälehdistä myös jonkin verran sisäsivujen juttuja, toisin kuin vuonna 2006.

Seksuaalisuutta koskevaa tai eroottiseksi miellettyä materiaalia sisältyi kaikkiaan kolmeen prosenttiin koko aineistosta. Se on puolet vuoden 2006 seurantakierroksen vastaavasta määrästä. Jutut löytyivät lähes poikkeuksetta iltapäivälehdistä (jossa tällaista aineistoa oli 10 %), niiden internetsivuilta sekä MTV3:n internetsivustolta. Erotiikkaa koskevissa tai esittävissä jutuissa naisten osuus oli selvästi suurempi kuin mitä oli naisten rooli päätahoina tai keskeisinä puhujina koko aineistossa.

Alueellisesti jutut painoutuivat Suomen rajojen sisäpuolelle. Runsas puolet jutuista oli näkökulmaltaan valtakunnallisia tai paikallisia. Näkökulmaltaan valtakunnallisesti painottuneita juttuja oli hieman enemmän kuin näkökulmaltaan paikallisesti painottuneita. Vajaa puolet jutuista kertoi joko jossain ulkomailla tapahtuneesta tai yhdisti Suomen ja ulkomaiden näkökulman, loppuja ei voinut alueellisesti määrittää.

Selkein muutos alueellisessa näkökulmassa oli valtakunnallisten juttujen osuuden kasvu (niiden määrä kasvoi kymmenkunta prosenttiyksikköä) ja määrittelemättömäksi jäävien juttujen osuuden pieneneminen (selvästi yli kymmenen prosenttiyksikköä) verrattuna vuoteen 2006. Muilta osin muutokset olivat vähäisiä. Yksi syy mainittuihin muutoksiin on saattanut olla työtaistelu-uhkien värittävä syksy. Työtaistelu-uhista tai lakoista kertovat jutut katsottiin lähes automaattisesti luonteeltaan valtakunnallisiksi.

* * *

Uutismedian sisältöjen kartoitus toteutettiin nyt toistamiseen, otoksen suuruus oli yli kaksinkertainen vuoteen 2006 verrattuna ja mukana oli ensimmäistä kertaa myös internetin uutisaineistoa. Siksi uutisten sisältöjen painotuksissa ja kerrontatavoissa tapahtuneista muutoksista ei vielä voi vetää kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Tulokset antavat kuitenkin viitteitä siitä, mihin seikkoihin tutkimuksen seuraavissa vaiheissa on syytä kiinnittää huomiota. Erityisen kiinnostavia seurannan kohteita ovat miesten ja naisten esille pääsy sekä joukkoviestimien internetsivujen uutisten sisältöjen ja ilmaisutapojen kehittyminen suhteessa painettujen lehtien ja television uutisiin.

Kirjallisuus

Kivioja, Pasi 2008. Iltapäivälehdet mediakentän ja yhteiskunnan muutoksessa. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen julkaisuja A 106/2008.

Pietilä, Kauko & Sondermann, Klaus (1994): Sanomalehden yhteiskunta. Tampere: Vastapaino.

Saloniemi, Aira & Suikkanen, Risto (2007): Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta. Pilottitutkimus 2006. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen julkaisuja B 46/2007.

Liitteet

Liite 1: Tutkimusaineisto

Liitetaulukko 1: Juttumäärät välineittäin, välineryhmittäin ja yhteensä vuoden 2008 aineistossa

Painettu lehti, radio- tai TV-uutiset					
	lkm	osuus %	Verkkosivut	lkm	osuus %
Helsingin Sanomat	236	8	HS.fi	144	5
Ilkka	176	6	Ilkka.fi	157	5
Kainuun Sanomat	185	6	Kainuunsa- nomat.fi	153	5
Turun Sanomat	175	6	Turunsano- mat.fi	142	5
Iltalehti	143	5	Iltalehti.fi	139	5
Iltta-Sanomat	137	5	Iltasano- mat.fi	168	6
MTV3:n Kymmenen uutiset	160	5	MTV3.fi	166	6
Ylen TV1:n puoli yhdeksän uutiset	156	5	Yle.fi	168	6
Ylen Päivän peili	165	6			
Radio Novan uutiset	135	5			
Ilmaislehti Metro	103	3			
Välineryhmittäin yhteensä					
				lkm	osuus %
Aamulehdet yhteensä				772	26
Aamulehtien verkkosivut yhteensä				596	20
Iltapäivälehdet yhteensä				280	9
Iltapäivälehtien verkkosivut yhteensä				307	10
Ilmaislehti Metro				103	3
TV-uutiset yhteensä				316	11
TV-yhtiöiden verkkosivut yhteensä				334	11
Radiouutiset yhteensä				300	10
Perinteiset mediat (painettu lehti, radio- ja TV-uutiset) yhteensä				1771	59
Verkkosivut yhteensä				1237	41
Koko aineisto yhteensä				3008	100

Uutismedian vuosiseurannan 2008 tutkimusaineistoksi valittiin yhteensä 7 sanomalehteä, kahden kanavan radio- ja tv-uutiset sekä kahdeksan internetsivustoa. Tutkimusaineisto on yli kaksi kertaa niin suuri kuin vuonna 2006.

Liitetaulukko 2: Juttujen lukumäärät välineittäin vuosien 2006 ja 2008 vertailuaineistossa

Vuoden 2006 aineisto (koottu 2.10.2006 – 7.11.2007)	Juttujen lukumäärä	Vuoden 2008 aineisto (koottu 5.10.2007 – 4.3.2008)	Juttujen lukumäärä
Helsingin Sanomat	144	Helsingin Sanomat	236
Ilkka	93	Ilkka	176
Turun Sanomat	82	Turun Sanomat	175
Iltalehti	39	Iltalehti	143
Ilta-Sanomat	37	Ilta-Sanomat	137
Ilmaislehti Metro	50	Ilmaislehti Metro	103
Ylen Päivän peili	84	Ylen Päivän peili	165
Radio Novan uutiset	29	Radio Novan uutiset	135
Ylen TV-uutiset	81	Ylen TV-uutiset	156
MTV3:n uutiset	87	MTV3:n uutiset	160
Yhteensä	726	Yhteensä	1586

Vertailtaessa keskenään vuoden 2006 ja 2008 aineistoja ja niiden osia, aineistoja on yhtenäistetty. Vuonna 2006 ei ollut käytössä internetaineistoja kuten vuonna 2008. Vuonna 2006 otokseen kuuluivat Aamulehti, Kaleva ja Savon Sanomat, joita ei kuulu vuoden 2008 aineistoon. Toista vuonna 2006 mukana ollutta ilmaislehteä (Uutislehti 100) ei vuoden 2008 otokseen myöskään sisälly. Internet-sivut ja edellä mainitut painetut lehdet on siis jätetty pois ajallisesta vertailusta.

Vuonna 2006 kustakin jutusta oli mahdollista määritellä kaksi juttuaihetta toisin kuin vuonna 2008. Näiden kahden vuoden aineiston aiheita vertailtaessa käytetään vuodelta 2006 juttuaihetta 1.

Vuonna 2008 ei koodattu mielipidejuttujen aiheita toisin kuin vuonna 2006. Siksi mielipidejutut on jätetty vertailussa pois vuoden 2006 aineistosta

Liitetaulukko 3: Otospäivät 2008

Syksy 2007							
Internet, radio ja televisio	pe 5.10.	ma 15.10.	to 25.10.	su 4.11.	ke 14.11.	la 24.11.	ti 4.12.
Sanomalehdet	la 6.10.	ti 16.10.	pe 26.10.	ma 5.11.	to 15.11.	su 25.11.	ke 5.12.
Kevät 2008							
Internet, radio ja televisio	to 3.1.	su 13.1.	ke 23.1.	la 2.2.	ti 12.2.	pe 22.2.	ma 3.3.
Sanomalehdet	pe 4.1.	ma 14.1.	to 24.1.	su 3.2.	ke 13.2.	la 23.2.	ti 4.3.

Tutkimusaineisto kerättiin seitsemältä päivältä sekä syksyn 2007 että kevään 2008 aikana. Otospäivät valittiin kymmenen päivän välein. Siten mukaan saatiin syksyltä ja keväältä yksi kutakin viikonpäivää. Kunakin otoskerta-

na aineistoa kerättiin peräkkäisinä päivinä: Ensimmäisenä päivänä kerättiin radio- ja tv-uutiset sekä internetsivujen aineisto. Sanomalehdet kerättiin tätä seuraavalta päivältä. Näin kaikki tallennetut uutislähetykset sekä sanomalehdet sisälsivät ikään kuin saman uutispäivän uutisia (vaikka internetissä uutispäivästä ei tässä tapauksessa voida puhua samassa mielessä kuin muissa viestimissä).

Internetsivut tutkimusaineistona

Tutkimusaineistoa kerättiin kaiken kaikkiaan kahdeksalta Internet-sivustolta: HS.fi, Ilkka.fi, Iltalehti.fi, Iltasanomat.fi, Kainuusanomat.fi, MTV3.fi, Turunsanommat.fi ja YLE.fi. Juttuja kertyi yhteensä 1237 kappaletta eli 41 prosenttia koko vuoden 2008 aineistosta.

Internetsivuista tallennettiin joko koko kyseisen sivuston etusivu (Ilkka.fi, Iltasanomat.fi, Kainuusanomat.fi ja Turunsanommat.fi) tai uutissivujen etusivu (HS.fi, Iltalehti.fi, MTV3.fi ja YLE.fi).

Koska verkkosivut olivat hyvin erilaisia rakenteeltaan, ”etusivun” määrittely oli ongelmallista, ja ratkaisut tehtiin kunkin välineen osalta hiukan eri tavoin. Periaatteena oli pyrkiä ratkaisuun, joka parhaiten vastaisi perinteistä etusivua, ja jossa juttujen määrä kultakin verkkoetusivulta olisi noin 12.

Liitetaulukko 4: Internetaineiston keruuajat

Otopäivä	HS.fi	Ilkka.fi	Kainuusanomat.fi	Turunsanommat.fi	Iltalehti.fi	Iltasanomat.fi	Yle.fi	MTV3.fi
pe 5.10.	16.24	16.33	16.16	15.33	16.07	15.01	15.37	15.57
ma 15.10.	16.36	15.02	15.17	15.11	16.27	15.27	15.47	16.16
to 25.10.	16.35	16.48	16.27	16.23	15.34	15.51	15.05	15.24
su 4.11.	17.24	17.35	17.18	17.14	16.40	16.50	16.11	16.24
ke 14.11.	17.30	17.41	17.19	17.12	16.37	16.49	16.07	16.26
la 24.11.	17.04	16.35	17.18	17.26	16.43	17.30	16.19	16.09
ti 4.12.	17.34	17.45	17.27	17.22	16.39	16.50	16.01	16.27
to 3.1.	16.20	16.11	16.38	17.02	17.56	17.13	18.31	18.20
su 13.1.	17.43	17.55	17.34	17.04	17.24	16.18	18.02	18.25
ke 23.1.	16.13	16.03	16.23	16.37	17.28	16.54	18.27	17.56
la 2.2.	16.58	17.11	16.49	17.19	16.40	17.28	16.17	16.28
ti 12.2.	16.04	16.18	17.17	17.02	17.23	16.45	17.39	17.31
pe 22.2.	15.16	16.14	16.27	16.33	16.17	16.43	17.10	16.58
ma 3.3.	15.03	15.03	15.04	14.51	15.57	15.27	14.56	16.25

Tallennusajat ja juttujen päivittyminen. Internet-aineisto kerättiin ilta-päivisin klo 15 ja 18.30 välisenä aikana. Poimintajärjestystä pyrittiin vaihtelemaan siten, että saman välineen sivut tallentuisivat eri otospäivinä eri aikoihin. Sivujen tallennus siirtyi joinakin otospäivinä myöhempään ilta-päivään teknisten ongelmien vuoksi. Tämä ei kuitenkaan vaikuta merkittävästi tutkimustuloksiin.

Internetin erityisominaisuus, reaaliaikaisuus, konkretisoitui tutkimusmateriaalia tallennettaessa, sillä suurimmassa osassa internetsivuista osaa jutuista päivitetään jatkuvasti päivän aikana. Juttuja ehdittiin päivittää siis myös tallennuksen aikana. Tavallisesti jutun näkökulma ei kuitenkaan päivitettyssä versiossa ollut muuttunut. Jos juttua päivitettiin tallennusaikana, tarkasteluun valittiin laajempi eli päivitetty versio jutusta. Käytännössä valtaosa internetsivujen pääuutispalstojen uutisista pysyi samoina ja sisällöltään lähes muokkaamattomina koko päivän.

Syksyllä 2007 jokaisesta välineestä tallennettiin internetsivut iltapäivän lisäksi myös aamulla klo 9.00 ja 11.30 välisenä aikana. Tätä materiaalia ei aineiston laajuuden vuoksi otettu mukaan kokonaistarkasteluun. Kaksi kertaa päivässä toteutetun tallennuksen aikana saatiin kuitenkin havainnollista tietoa siitä, minkälainen internetsivujen luonne on eri välineissä ja kuinka sivut muuttuvat päivän aikana.

Yleisin päivitystapaus tuntui olevan seuraavanlainen: Tiedotusväline julkaisee tietystä tapahtumasta lyhyen uutisen verkkosivullaan. Päivän aikana toimittaja ehtii hankkia juttua varten lisää tietoa. Mahdollisesti haastateltavia (eli siis tutkimuksen kannalta katsoen puhuvia toimijoita) tulee juttuun lisää. Juttu julkaistaan uudelleen myöhemmin päivän aikana laajempana versiona, mutta jutun alkua, otsikkoa, niin kutsuttua päätahoa eli jutussa eniten esillä olevaa tahoja ja paria ensimmäistä lausetta, ei muuteta. Mikäli siis juttu tallennettiin lyhyenä versiona, puhuvia toimijoita tuli tutkimukseen mukaan vähemmän kuin silloin, jos juttu olisi tallennettu vasta sen ilmestyessä laajempana versiona. Mikäli siis internetsivut tallennettaisiin useamman kerran päivässä, saataisiin hiukan erilainen kuva julkisuustilan täyttymisestä kuin uutisvirran hetkiä tallentamalla. Tämän tutkimuksen tulosten kannalta tällä ei kuitenkaan ole suurta tilastollista merkitystä, sillä suurin osa tutkimusaineiston jutuista oli tallennusvaiheessa päätahojen ja puhuvien toimijoiden osalta valmiita tai lähes valmiita.

Päivityksen aikana jonkin tietyn jutun tilalle saatettiin etusivulla vaihtaa myös kokonaan toinen juttu. Tällöin tutkimukseen valittiin ensimmäisellä tallennushetkellä etusivulla ollut juttu, eli etusivun päivitettyä versiota ei tallennettu uudelleen ja uusi juttu ei tullut mukaan tutkimukseen.

Yksittäiset jutut tallennettiin tietokoneelle pdf-versioina. Tällöin joissakin tapauksissa jutun pdf-tallenteesta saattoi jäädä pois valokuva tai video- tai audiolinkki, joka oli ollut mukana jutun html-versiossa.

Internetsivujen rakenne. Kaikilla tutkimuksessa mukana olleilla tiedotusvälineillä internetsivut ovat paitsi rakenteeltaan, myös sisällöltään keskenään erilaiset. Tämä johtuu osittain siitä, että toiset sivustot muistuttavat pikemminkin painetun lehden jatketta kuin itsenäistä tiedotusvälinettä. Toiset taas ovat pikemminkin omia tuotteitaan kuin lehden, TV- tai radiokanavan jatkeita. Internetsivut ovat viestimenä kehitysvaiheessa ja niiden rooli eri mediayhtiöillä on vasta muotoutumassa. Internetsivujen kehitysvaiheesta kertoo myös se, että kaksi aineistomme lehteä – Ilkka ja Kainuun Sanomat – uudisti nettisivustonsa vuoden 2008 alkupuolella.

Vaikka kaikki internetsivut sisältävät etusivut ja lehden osastojaon sekä pääuutispalstan, sivut ovat erikokoisia (eri viestimillä resurssit ja tavoitteet ovat hiukan erilaiset) ja juttutyypit- ja juttuaihevalinnat esimerkiksi pääuutispalstalle vaihtelevat välinekohtaisesti. Erityisesti sivut eroavat video- ja valokuvamateriaalin sekä vuorovaikutteisen sisältönsä puolesta. Lisäksi eri välineissä on eri määrä mainoksia ja palveluita. Välinekohtaisia eroja on myös siinä, mihin aikaan vuorokaudesta pääosa uutisista syötetään sivuille ja kuinka usein niitä päivitetään.

96

Internet-sivuston etusivun (tai uutisten etusivun) sisällön voisi karkeasti jakaa osiin esimerkiksi seuraavasti: 1) pääuutispalsta, 2) lehden osastot, 3) muu uutisaineisto (teemakohtaiset ja taustajuttukokonaisuudet, tuoreimmat tai online-uutiset, videot, audiot, toimittajien ja lukijoiden ottamat kuvat, kuvakoosteet, näköislehdet), 4) vuorovaikutteiset osiot (keskustelut, äänestykset, päivän kysymys, blogit, aktiivisivustot kuten esimerkiksi HS.fi:ssä Oma kaupunki), 5) mainokset ja linkit lehden muihin omiin tuotteisiin, 6) palvelut (lehden tilaus, osoitteenmuutokset jne.).

Pääuutispalsta eli levein tekstialue on yleensä internetsivun keskellä tai sen vasemmassa laidassa. Palstan sisältö ja laajuus vaihtelevat suuresti kun verrataan eri välineiden verkkosivuja toisiinsa. Lähes kaikilla internetsivuilla pääuutispalsta kattaa suurimman osan tähän tutkimukseen poimituista jutuista. Kuinka lehden eri osastot ja niiden aihepiirit pääsevät etusivuilla esiin, selviää tarkemmin luvuista 2 ja 6. Suurimmilta sivustoilta löytyvät yleensä linkit koko sivuston eri osioihin, joista Uutiset-osio on yksi. Koko sivuston etusivulla voi olla uutisia ja sisältöelementtejä kaikista internetsivuston osista. Uutiset-osio puolestaan, jos sellainen on, on usein jaettu osastoihin, jotka vastaavat sanomalehden osastoja. Uutisten etusivulle on yleensä valittu yksi tai kaksi juttua kultakin osastolta tai toisin sanoen ykkösuutiset lehden uutiskriteerien mukaan.

Pääuutispalsta koostuu useimmissa välineissä suurikokoisista vinkeistä, joiden yhteydessä on hieman tekstiä ja yleensä kuva ja mahdollisesti juttu-, video- tai audiolinkkejä. Itse juttuihin päästään juttuvinkkiä klikkaamalla ja juttujen pituus voi vaihdella paljonkin. Lisäksi pääuutispalstalla voi olla lyhyitä vinkkiuutisia, esimerkiksi Tuoreimmat uutiset kuten MTV3.fi:ssä tai eri osastojen lyhyet uutisvinkit kuten HS.fi:ssä. Pääuutispalstalla on usein myös mainoksia juttujen välissä ja joissakin välineissä muiden viestinten tuottamia kokonaisuuksia, esimerkiksi Taloussanomien OMX-Helsinki -taulukko HS.fi:ssä, Iltalehti.fi:ssä linkki Aamulehden Internet-sivustolle tai Iltasanomat.fi:ssä linkit Utislehti Vartin, Taloussanomien ja HS.fi:n Internet-sivustoille.

Tuoreimpien uutisten palsta voi olla myös erillään pääuutispalstasta. Se on yleensä lista yhden lauseen tai muutaman sanan uutisvinkeistä, joita klikkaamalla pääsee juttuun. Palstaa päivitetään jatkuvasti. Uusin uutinen on ylimpänä. Tuoreimpien uutisten palstan uutisilla on laajennettu tutkimukseen poimittujen juttujen määrää, jos pääuutispalsta on ollut lyhyt.

Muu internetsivujen uutisaineisto sisältää juttukokonaisuuksia eri teemojen mukaan, taustajuttukokoomia, kolumni- ja pakinapalstoja, uutisvideoita, lukijoiden ja toimituksen ottamia kuvia, kuvakoosteita, audioita (esimerkiksi radiouutisia tai toimittajien nauhoitettuja kommentteja), netti-tv:n juttuja, linkkejä internetissä katsottaviin ja kuunneltaviin tv- tai radio-uutisiin, juttukoosteita eri aiheiden ympäriltä (esimerkiksi Tuusulan koulusurmat Iltalehti.fi:ssä), painettujen lehtien näköispainoksia (esimerkiksi Ilkka.fi:ssä ja Kainuunsanomat.fi:ssä) sekä muita uutisia sisältäviä osioita, kuten lehtien juttuarkistot. Muuhun uutisaineistoon voidaan laskea myös linkit lehden tai konsernin muiden tuotteiden sivustoille, kuten esimerkiksi HS.fi:ssä NYT-lehden sivuille (NYT.fi), Mobiiliuutisiin (wap-puhelimeen tilattavat uutiset) tai ladattaviin uutisotsikoihin (RSS-syötteiden avulla ladattavat uutisotsikot).

Vuorovaikutteiset osiot, palvelut ja mainokset. Internetin erottaa niin sanotuista vanhoista medioista sen vuorovaikutteisuuden monipuolisuus sekä vuorovaikutuksen määrä ja nopeus. Vuorovaikutteisuus näkyy esimerkiksi uutisjutuissa siten, että jutun yhteydessä on linkki keskusteluun, jossa voi kommentoida kulloistakin uutista muille lukijoille ja antaa palautetta toimitukselle. Myös lukijoiden lähettämät uutiskuvat ja -videot ilmentävät vuorovaikutteisuutta.

Vuorovaikutteista sisältöä ovat lisäksi muihin kuin päivän uutisaiheisiin liittyvät keskustelupalstat, äänestykset, kilpailut, päivän kysymykset, blogit ja aktiivisivustot. Aktiivisivustoilla tarkoitetaan tässä sellaisia sivustoja, joissa kuka tahansa voi paitsi saada äänensä kuuluviin kommentoimalla,

myös käyttää erilaisia palveluja ja luoda sivustolle sisältöä, joka ei ole pelkkää toisten luoman sisällön kommentointia. Esimerkiksi HS.fi:ssä vuorovaikuttavia aktiivisivustoja ovat Oma kaupunki ja Oma elämä -osiot. Iltasanomien Pelikone.fi:ssä lukijat voivat tehdä omia pelejään ja lähettää niitä muiden pelattavaksi.

Koska vuorovaikuttavat osiot eivät varsinaisesti kuulu tämän tutkimuksen piiriin, niitä ei käsitellä välinekohtaisessa tarkastelussa.

Mainokset näkyvät useilla verkkosivuilla pääuutispalstan juttujen välissä, reunapalstoista erityisesti oikealla sekä joissakin tapauksissa myös sivun yläreunassa. Ne ovat sekä lehden omien että ulkopuolisten tuotteiden mainoksia. Luonnollisesti mainostettavina ovat myös konsernin sisäiset tuotteet. Esimerkiksi HS.fi:n uutisosio Iltasanomat.fi:n pääuutispalstalla on samaan aikaan sekä uutisaineistoa, että konsernin toisen tuotteen mainos.

Asiakaspalvelu löytyy kaikilta Internet-sivuilta ja siellä voi hoitaa lehden tilaukseen liittyvät asiat, jättää ilmoituksen, tehdä osoitteenmuutoksen ja valittaa jakeluhäiriöistä. Asiakaspalvelu on myös voitu jakaa erillisiksi linkeiksi yhteystietoihin, palautteeseen ja uutisvihjeisiin.

Liite 2: Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmetodina on ollut määrällinen sisällönanalyysi. Kunkin viestimen etusivu tai uutislähetys on jaettu uutisryppäisiin. Lehdissä ja internet-sivustoilla rypäs on muodostunut etusivun jutusta tai juttuvinkistä ja niihin sisäisivuilla liittyvistä jutuista. Sähköisissä välineissä rypään ovat muodostaneet uutisankkurin alussa esittämät pääaiheiden juonnot ja niihin myöhemmin lähetyksessä liittyvät varsinaiset uutisjutut. Ne uutislähetyksen jutut, joita ei alussa ole mainittu, on sisällytetty aineistoon yksittäisenä juttuna. Tällaisessa tapauksessa yksittäinen juttu ja jutturypäs ovat siis olleet yksi ja sama asia.

Siis lehtien ja internetsivustojen osalta aineiston on määrittänyt etusivu. Sähköisten välineiden uutislähetykset on sitä vastoin tutkittu kokonaisuudessaan.

Kunkin edellä kuvatun jutturyvoksen sisältöä on eritelty liitteenä 3 olevan koodausrunгон ilmaisemalla tavalla. Erittely on tapahtunut koodaamalla sisältö tilasto-ohjelmaan (SPSS) koodausrunгон mukaisiksi numeerisiksi arvoiksi. Paikoin numeerista koodausta on voinut täydentää verbaalisella kuvailulla tai jutusta poimituilla esimerkeillä.

Koodausrunгон ensimmäinen sisällöllinen kohta koskee jutturyppään **aihetta**. Mahdolliset juttuaiheet on jaettu kolmeenkymmeneen yhteen **aiheluokkaan** alaluokkineen. Kukin jutturypäs on sijoitettu yhteen tällaiseen luokkaan. Kokonaisuuden hallitsemista varten aihealuekat on vielä yhdistetty kahdeksaksi laajemmaksi **aihepiiriksi**. Aiheiden koodaus poikkeaa edellisellä kerralla (vuoden 2006 tutkimuksessa) käytetystä. Edellisellä kierroksella kukin juttu oli mahdollista koodata kahteen aihealuekaan, tällä kertaa vain yhteen. Niin aihepiirien kuin kaikkien muidenkin tutkittujen seikkojen yksityiskohtainen jaottelu selviää liitteenä olevasta koodausrungosta.

Julkisuudessa esiintyviä **intressitahojen esille pääsyä**⁸ tai esillä oloa tutkitiin kirjaamalla kustakin jutusta eniten esillä olevan tahon (ns. päätahon) sekä eniten puhuvan tai referoidun toimijan (ns. keskeisen puhujan) viiteryhmä. Keskeisenä tahona pidettiin jutussa eniten esillä olevaa tahoa, riippumatta siitä, puhuiko tämä vai ei. Keskeisenä puhujana pidettiin jutussa eniten esillä olevaa puhujaa. Puhuviksi toimijoiksi katsottiin ne, joita viestimissä referoitiin jollain tyypillisille referointirakenteella ku-

8 Aihepiirien ja viiteluokkien suhde on jossain määrin päällekkäinen ja saattaa tuottaa sekaannuksia. Taloutta koskevan aineiston toimijat ovat yleensä talouden toimijoita jne. Siksi on perusteltua kysyä, tarvitaanko näitä molempia ulottuvuuksia. Periaatteessa kyse on kuitenkin eri asioista: tietyistä aiheista *voisivat* puhua useiden viiteryhmien edustajat (esimerkiksi urheilusta voivat puhua urheilijoiden lisäksi politiikan tai talouden toimijat). Siksi näitä ulottuvuuksia käsitellään erikseen.

ten suoralla tai epäsuoralla esityksellä tai mukaan-rakenteella. Usein pääta-
ho ja keskeinen puhuja olivat yksi ja sama toimija, ei kuitenkaan aina. *Vii-
teryhmiä* on kaikkiaan 19 ja ne on tulosten kuvauksen yhteydessä tiivistet-
ty kahdeksaksi keskeiseksi *viiteluokaksi*.

Sukupuolten esille pääsyä tutkittiin kirjaamalla edellä mainittujen kes-
keisten tahojen (päätahton ja keskeisen puhujan) sukupuoli. Näiden teks-
tistä identifioitujen tahojen lisäksi kirjattiin keskeisen puhujan sukupuol-
len ohella kaikkien muiden puhujien sukupuoli siltä kannalta, kuuluiko
joukkoon vain naisia, vain miehiä vai molempia. Myös valokuvia tutkit-
tiin siltä kannalta, lukeutuiko niiden keskeisiin henkilöihin miehiä, naisia
vai molempia.

Sukupuolten esille pääsyn lisäksi selvitettiin **sukupuolista puhumisen sisäl-
öllisiä piirteitä**. Tässä tarkoituksessa kiinnitettiin huomiota siihen, maini-
taanko päätahoista puhuttaessa heidän ikänsä tai siviilisäätynsä, tuodaanko
esiin heidän henkilöönsä liittyviä seikkoja (kuten ulkonäkö tai luonne), kä-
sitelläänkö uran ja perhe-elämän yhdistämistä sekä sitä, miten heidän pu-
he- tai ilmaisutapaansa luonnehdintaan.

Ikäryhmien esille pääsyä selvitettiin samalla tavoin kuin sukupuoltenkin.
Kunkin jutun tai jutturyppään päätahton ja keskeisen puhujan ikäryhmä
kirjattiin erikseen. Muiden esillä olleiden puhujien ikäryhmä kirjattiin sil-
tä kannalta, kuuluiko joukkoon vain lapsia tai nuoria, vain työikäisiä, vain
eläkeläisiä tai koostuiko muiden puhuvien toimijoiden joukko jostain näi-
den vaihtoehtojen yhdistelmästä. Myös valokuvissa esillä olevien ikäryhmät
kirjattiin samalla tavoin.

Väkivaltaa koskeva aineisto jaettiin kolmeen osaan: a) aineistoon, joka ra-
portoi väkivallasta (esimerkiksi väkivaltarikosten määrästä) mutta ei sisäl-
tänyt väkivaltaisen toiminnan kuvausta, b) aineistoon, johon sisältyi vähäi-
sessä määrin väkivaltaisen toiminnan kuvausta ja c) aineistoon, jossa väki-
vallon kuvaamisella oli olennainen osa jutun sisällössä.

Erotiikkaa ja seksuaalisuutta koskeva aineisto jaettiin niin ikään kolmeen
osaan: a) asiajuttuihin, joiden sisältöä ei pidetty missään mielessä eroottis-
ena (juttujen kuvitus huomioon) b) juttuihin, joissa katsottiin olevan jon-
kinlaisia eroottisia viitteitä ja c) juttuihin, joissa erotiikalla katsottiin ole-
van sisällöllisesti olennainen osuus.

Aineiston **alueellista kirjoa** tarkasteltiin jaottelemalla aineisto jatkumol-
le paikallisista jutuista näkökulmaltaan maailmanlaajuisiin sekä joihinkin
mahdollisiin näkökulmien yhdistelmiin.

Valokuvat on otettu huomioon edellä kuvatulla tavalla sekä sukupuolten

että ikäryhmien esille pääsyn yhteydessä. Myös valokuvien määrä kussakin jutturyppäässä on laskettu, mutta valokuvien sisällön tarkempaan analysointiin tässä tutkimuksessa ei ollut mahdollisuuksia. Internet-sivustojen jutturyypäitä on myös tarkasteltu siltä kannalta, sisältävätkö ne liikkuvaa kuvaa vai eivät.

2006 ja 2008 analyysimenetelmä. Suurimmat erot nyt tehdyn ja vuonna 2006 suoritettun seurantakierroksen menetelmien välillä koskevat aiheiden ja viiteryhmien kirjaamista sekä tapaa, jolla selvitettiin väkivaltaa sekä erotiikkaa koskevan aineiston osuutta. Vuonna 2006 kukin jutturyypäs oli mahdollista koodata kahteen aihealuokkaan, nyt vain yhteen. Lisäksi asuamista koskevat jutut kirjattiin tuolloin aihepiiriin ”muut”. Nyt ne on liitetty osaksi ympäristöä, energiaa ja liikennettä koskevaa aihepiiriä.

Vuoden 2006 seurantakierroksella viiteryhmiä tarkasteltiin kirjaamalla vain kunkin jutun keskeisen tahon viiteryhmä. Tällä kertaa kirjattiin siis sekä keskeisen tahon että keskeisen puhujan viiteryhmä. Myös toimija tai taho on tällä kertaa mielletty eri tavoin kuin vuonna 2006. Tuolloin jutun tai jutturyypään keskeisenä tahona saattoi olla myös jokin ei-inhimillinen tekijä (kuten eläin, artefakti tai luonnonilmiö), ellei jutussa ollut inhimillisiä toimijoita. Tällä erää vain inhimillisten toimijat tai sellaisten koosteet katsottiin tahoiksi tai toimijoiksi.

Kolmas suurehko ero nyt tehdyn ja edellisen seurantakierroksen välillä liittyy tapaan, jolla väkivallan ja sukupuolielämän osuutta aineistossa tarkasteltiin. Edellisellä kerralla kumpaakin tarkasteltiin siten, että ne kirjattiin erilaisten aiheiden ja ilmiöpiirien kautta. Niinpä esimerkiksi väkivallan esiintymistä tarkasteltiin siten, että väkivalta eriteltiin ja kirjattiin sen mukaan oliko kyse rikosväkivallasta, sotiin liittyvästä väkivallasta jne. Tällä kertaa aineisto pyrittiin jaottelemaan kolmeen osaan: yhtäältä juttuihin, joissa aiheet käsiteltiin ilman sen kuvaamista ja toisaalta juttuihin, joiden sisällössä väkivallan tai erotiikan kuvailulla oli joko pienehkö tai olennainen osa.

Eräitä edellisellä kierroksella käytettyjä muuttujia ei selvityksessä nyt käytetty. Tällaisia muuttujia ovat dramatisoivia esitystapoja koskenut muuttuja, käytettyjen lähteiden lukumäärää koskenut muuttuja, sekä juttujen kuluskeskeisyyttä koskenut muuttuja. Näiden sijaan tällä kierroksella erityistä huomiota kohdistettiin ikäryhmien esille pääsyyn, mitä vuonna 2006 ei lainkaan selvitetty.

Liite 3: Koodausrunko ja siihen liittyvät ohjeet

Koodattavan aineisto koostuu ensimmäisessä muuttujassa mainituista sanomalehdistä, radio- ja televisiolähetyksistä sekä Internet-sivustoista. Sanomalehdissä aineiston muodostavat ne jutut ja jutturyppäät, joihin kunkin lehden etusivu viittaa. Lisäksi iltapäivälehdistä valitaan kustakin osastosta kaksi pääjuttua koodattavaksi. Ellei erikseen merkittyä ulkomaanosastoa ole, valitaan kaksi ensimmäistä ulkomaan ja kaksi ensimmäistä kotimaan uutista.

Radio- ja televisiolähetykset koodataan kokonaisuudessaan (MTV3:n osalta tämä tarkoittaa Kymmenen uutisia, Radio Novan osalta pääuutislähetksenä pidetään klo 18:n lähetystä, jota täydennetään kahden edeltävän lähetksen uutisilla).

Internet-sivustojen osalta koodattava aineisto valitaan Kainuun Sanomien, Ilkan, Turun Sanomien ja Ilta-Sanomien yleisetusivulta. Muilta Internet-sivustoilta aineisto poimitaan uutisetusivulta. Internetsivustoilta koodataan kultakin (enintään) 12 juttua. Pääsääntöisesti nämä jutut ovat pääuutispalstan juttuja. Tätä pääsääntöä täydennetään kuitenkin seuraavasti:

– Verkko-Ilkasta otetaan ne pääuutispalstan jutut, joita ei ole merkitty julkaistuiksi jo Ilkan lehtiversiossa ja täydennetään ”tuoreimmat”-palstan uutisilla.

– Iltalehdestä otetaan pääuutispalstan jutut aina säätiedotukseen saakka (se pois lukien) sekä näiden lisäksi kunkin osaston ensimmäinen juttu (vasemmalta palstalta).

– Kainuun Sanomista otetaan pääuutinen sekä sen lisäksi kaksi kunkin osaston ensimmäistä juttua.

Aineistosta ei koodata mainoksia tai ilmoituksia, säätiedotuksia eikä koko lehteä koskevia sisällysluetteloita. Pääsääntö on, että Internet-sivustoilta koodataan vain tekstiperustaiset jutut (ei liikkuvaa kuvaa). Myöskään toisaalla julkaistuksi ilmoitettuja jutturyppäitä tai niihin viittaavia vinkkejä ei koodata (esimerkiksi viittauksia Internet-sisältöön sanomalehden etusivuilla tai Internet-sivuilla julkaistuja tv- tai radiouutisia). Mielipidejutuita koodataan vain viisi ensimmäistä muuttujaa.

1. Tiedotusväline

Helsingin Sanomat
Ilkka

Kainuun Sanomat
Turun Sanomat
Iltalehti
Ilta-Sanomat
Metro
Yle/Päivän peili
Radio Nova
Ylen TV-uutiset
MTV:n uutiset
Helsingin Sanomien Internet-sivusto
Ilkan Internet-sivusto
Kainuun Sanomien Internet-sivusto
Turun Sanomien Internet-sivusto
Iltalehden Internet-sivusto
Ilta-Sanomien Internet-sivusto
Yle:n Internet-sivusto
MTV3:n Internet-sivusto

2. Jutun numero

Mahdollinen sisäsivun juttu tai jutut luetaan samaan kokonaisuuteen kuuluviksi kuin etusivun juttu, vinkkijuttu tai –otsikko (numero viittaa koko jutturyppääseen). Numerointi aloitetaan aina alusta eli kunkin lehden, lähetysten jne. ensimmäinen juttu saa arvon 1.

103

3. Päivämäärä

Merkitään kuusinumeroisena lukuna, esim. 151007.

4. Jutun asema

1. Etusivun pääjuttu (näyttävin otsikko ratkaisee). Radiossa ja televisiossa pääjuttu on ensimmäinen otsikkojuttu. Internet-sivustoilla pääjuttu on pääuutispalstan ylin juttu tai ensimmäinen suureen kokoon taitettu juttu niissä tapauksissa, joissa pääuutispalsta alkaa pelkillä vinkeillä.

2. Muu etusivun juttu. Sanomalehdissä vinkkiotsikkoa tai -juttua laajempi juttu. Sähköisissä välineissä tällä tarkoitetaan juttua, johon viitataan alussa vinkillä mutta joka ei ole ensimmäinen juttu. Internet-sivustoilla tämä tarkoittaa muuta isoon kokoon aseteltua pääuutispalstan juttua.

3. Vinkkilaatikon tai -palstan juttu (esim. otsikko ja kaksi riviä laatikossa). Radiossa ja tv:ssä muu juttu, johon liittyy sekä uutisankkurin että toimittajan osuus, mutta johon ei viitata uutisten alussa. Internet-sivustoilla pääuutispalstan vinkkiotsikko.

4. Pelkkä vinkkiotsikko tai muu sisältöelementti. Sähköisissä välineissä pelkkä sähköuutinen (sisältää esim. Metron viihdeinfon). Internet-sivustoilla muu kuin pääuutispalstan juttu.

5. Jutturyppäeseen sisältyvien juttujen luonne

Jutturyppäällä tarkoitetaan kaikkia niitä juttuja, jotka liittyvät etusivulla olevaan juttuun tai juttuvinkkiin

- 1 vain uutisia (sisältää myös haastattelut ja taustajutut)
- 2 vain mielipidejuttuja (sisältää myös blogit)
- 3 molempia

6. Jutun aihe

Koodataan ensisijaisesti etusivulla olevan jutun tai vinkkijutun tai vinkin avulla.

Mikäli aihe hajoaa usean alaluokan piiriin, käytetään aina alaluokkaa: ”muu”.

1. Puolue- ja valtakunnanpolitiikka

- 11 Presidentin toiminta
- 12 Hallituksen, valtioneuvoston tai eduskunnan päätökset ja niiden käymät keskustelut (koskee etupäässä hallituksen, valtioneuvoston tai eduskunnan tekemiä päätöksiä, mutta näissä valtioelimissä käydyt keskustelut koodataan ensisijaisesti keskustelunaiheen mukaiseen luokkaan)
- 13 Puolueet: poliittiset kannanotot, puoluekokoukset, skandaalit, vaalit ja muu puoluetoiminta
- 19 Muu

2. Suomen ulkopolitiikka

- 21 Suomi EU:ssa, Suomen oma näkökulma ja asema korostuu
- 22 Suomen ja Venäjän suhteet
- 23 Suomen ja Pohjoismaiden suhteet
- 29 Muu

3. Kansainvälinen politiikka ja diplomatia

Jutut joissa Suomen asema ei korostu! Vieraiden valtioiden keskinäiset suhteet.

31 Euroopan integraatio / EU

32 USA:n ulkopoliittikka (mm. Irakia koskevista jutuista ne, joissa USA:n ulkopoliittikka on etusijalla)

33 Venäjän ulkopoliittikka

34 Muu kansainvälinen politiikka ja diplomatia (mm. YK:n toiminta ja rauhanturvatoiminta)

35 Sodat konfliktit ja niiden uhka (valtioiden väliset)

39 Muu (mm. kansainvälinen rauhanliike, Nobelin rauhanpalkinto, ihmisoikeuspalkinnot)

4. Ulkomaisten sisäiset asiat

Koskee ennen muuta yksittäisten vieraiden valtioiden sisäpolitiikkaa tai tapahtumia tai kehityskulkuja vieraassa valtiossa. Kun ulkomaanjutussa on poliittinen näkökulma tai se esittää tapahtumia vieraassa valtiossa tavalla tai toisella jonkin poliittisen kehyksen kautta, se koodataan 41:ksi tai 49:ksi. Jos näkökulmaa ei löydy, juttu koodataan aiheen mukaan muihin luokkiin.

41 Sisäiset väkivaltaiset konfliktit ja niiden uhka (mm. Tsetsenia, Irakin sisäiset konfliktit)

49 Muu

105

5. Suomen kansalliset ja kulttuuriset vähemmistöt

51 Suomessa työskentelevät ulkomaalaiset ja työperäinen maahanmuutto

52 Etnisperusteiset konfliktit

59 Muu

6. Suomen ulkoinen turvallisuus ja maanpuolustus

61 Sotilaallinen maanpuolustus, puolustuspolitiikka, puolustusvoimien toiminta

62 Sotilaallinen liittoutuminen, rauhankumppanuus, joukot jne.

63 Kotimainen rauhanliike

69 Muu

7. Rikos ja rangaistus

71 Poliisitoimi organisaationa muuten kuin rikosten yhteydessä

72 Rikokset (sisältää myös esimerkiksi nettiväärinkäytökset)

73 Oikeustapaukset (syytteet, oikeudenkäyntiselostukset, oikeuden päätökset)

74 Oikeuslaitos, vankilat ja vankeinhoito

79 Muu

8. Onnettomuudet ja pelastustoimi

81 Palo- ja pelastustoimi, tulipalot, räjähdykset ja muut onnettomuudet

82 Liikenneonnettomuudet (autot, lentokoneet jne.)

89 Muu (muun muassa katoamisilmoitukset ja itsemurhat)

9. Talouspolitiikka (finanssi-, raha- ja elinkeinopolitiikka)

91 Ylikansallinen, maailmantalouden perspektiivi (myös EU, WTO, IMF, FED)

92 Suomen talous (mm. verotus, myös ajoneuvoverotus)

99 Muu

10. Yritystalous ja rahoitusmarkkinat, liiketoiminta

101 Yritystaloutta ja yksittäisiä yrityksiä koskevat jutut (Stora Enson irtisanomisia koskevat jutut pääsääntöisesti tähän)

102 Arvopaperi- raha- ja rahoitusmarkkinat ja suhdanteet (kysyntä, tarjonta, hinnat)

109 Muu

11. Maa- ja metsätalous

111 Maatalouspolitiikka, maatalouden harjoittaminen, maatalouden tuet ja toimeentulo

112 Metsäpolitiikka

119 Muu (muun muassa kalatalous)

12. Työmarkkinat, työelämä

121 Työllisyys, työttömyys, työvoimapolitiikka

122 Työtaistelut

123 Työntekijäjärjestöt, työnantajajärjestöt, tulopolitiikka ja työehtosopimukset

124 Sukupuolisyrjintä

125 Muu syrjintä (esim. ikä tai muut syyt)

129 Muu

13. Energia

131 Energia

14. Ympäristökysymykset

141 Ympäristöpolitiikka (Suomen, EU:n jne.)

142 Ympäristöongelmat, uhkat, tuhot ja luonnonkatastrofit

143 Alueiden käyttö ja kaavoitus

149 Muu

15. Liikenne

151 Liikennepolitiikka (valtion ja kuntien)

159 Muu (mm. ”liikkujan” näkökulma)

16. Asuminen

161 Asuntopolitiikka, julkisen vallan näkökulma

162 Asuminen, asukkaan näkökulma (muun muassa asumisterveys)

169 Muu tai useampi edellä mainituista

17. Koulutus

171 Koulutuspolitiikka

172 Kansakoulu/keskikoulu/peruskoulu (ensimmäisen asteen koulutus)

173 Ammattikoulutus, lukio (toisen asteen koulutus)

174 Korkeakoulut ja yliopistot (korkea-asteen koulutus)

179 Muu (muun muassa opintotuki ja ammattikurssit, täydennyskoulutus ja aikuiskoulutus silloin kun ne eivät selvästi liity edellisiin)

18. Terveys ja sairaus

181 Terveys ja sairaus, julkishallinnon näkökulma

182 Terveys ja sairaus, yksilön näkökulma

189 Muu

19. Sosiaaliturva

191 Sosiaalipolitiikka

192 Erilaiset etuudet: lapsilisät, sairausvakuutuksen korvaukset, kansaneläkkeet, toimeentulotuki, työttömyysturva

193 Vanhainkodit, vanhusten ja eläkeläisten asema

194 Päivähoito, lasten asema, lastensuojelu

199 Muu

20. Kunnallispolitiikka ja aluehallinto

201 Kunnallis- ja maakuntapolitiikka, kuntien yhdistäminen (ei liikennepolitiikka)

202 Kuntien ja kuntainliittojen talous (muun muassa kunnallisverotus)

209 Muu

21. Joukkoviestintä

211 Viestintäpolitiikka (myös sananvapaus, mainonnan säätely)

212 Internet (ei sisällä nettiväärinkäytöksiä)

213 Muut tiedotusvälineet (mediakonserneja koskevat jutut, mediayritysten talous)

219 Muu

22. Taide ja kulttuuri (myös joukkoviestinten sisällä)
221 Kulttuuripolitiikka
222 Taide- ja kulttuuriesitykset, korkeakulttuuri
223 Taide- ja kulttuuriesitykset, populaarikulttuuri, myös TV-viihde
229 Muu

23. Urheilu

- 231 Urheilupolitiikka tai julkinen tuki urheilulle, urheilujärjestöjen toiminta
232 Urheilukilpailut ja niiden tulokset, henkilöjutut
239 Muu (esim. dopingtapaukset)

24. Perhe ja parisuhde

- 241 Perhepolitiikka, parisuhdeasiat sekä seksuaalipolitiikka (yhteiskunnan näkökulma)
242 Parisuhdeongelmat, lastenkasvatus, suku, sukulaiset (yksilön/ perheen näkökulma)
249 Muu

25. Harrasteet ja vapaa-aika

- 251 Liikunta ja kuntourheilu
259 Muu (mm. metsästys ja virkistyskalastus)

26. Kotitalous, ruoka ja kuluttaminen

- 261 Kuluttajapolitiikka ja kuluttajien oikeuksia koskeva säännöstö, tuote- ja hintavalistus
262 Ruoka, pukeutuminen, matkailu, sisustaminen, autot (yksilön/ perheen/ kuluttajan näkökulma)
269 Muu

27. Alkoholi ja huumeet

- 271 Alkoholi- ja päihdepolitiikka, alkoholivero, alkoholin käytön säätely, raittiusliike, alkoholi- ja päihdevalistus
272 Alkoholin ja huumeiden aiheuttamat ongelmat, käyttäjän näkökulma
279 Muu

28. Historia

- 281 Suomen historia (myös paikallis- ja maakuntahistoria)
282 Maailmanhistoria
289 Muu

29. Tiede, tutkimus ja tekniikka

- 291 Tiede- ja teknologiapolitiikka, tutkimuksen rahoitus ja säätiöt
- 292 Biotieteet, ympäristötutkimus ja luonnontiede
- 293 Kulttuuri, yhteiskunta ja talous
- 294 Tekniikan tutkimus
- 295 Terveyden tutkimus ja lääketiede
- 299 Muu

30. Uskonto ja elämäkatsomus

- 301 Valtion kirkkolainsäädäntö ja kirkkopoliitiikka, kirkot, seurakunnat ja erilaiset uskonnolliset yhteisöt ja niiden toiminta (institutionaalinen näkökulma)
- 302 Uskonto, uskoa tai elämäkatsomusta käsittelevät jutut (yksilön näkökulma)
- 309 Muu

31. Muu aihe

- 319 Kaikki muu!

7. Päätahon tai -henkilön viiteryhmä

Päätaho tarkoittaa jutussa eniten esillä olevaa tahoja (henkilöä tai henkilöitä, organisaatiota tai mitä tahansa ihmisten konstellatiota mutta ei olioita, esi-neitä tai mitään, mikä ei koostu ihmisistä) puhuja- asemasta riippumatta.

Päätaho pyritään koodaamaan otsikon ja ingressin avulla sekä mahdollinen etusivulla oleva kuva huomioon ottaen, tarvittaessa myös sisäsivuilta. Epäselvissä tapauksissa päätaho on ensimmäinen jutussa mainittu taho. Päätahon asema hierarkiassa, sukupuoli ja ikä koodataan päätahoa edustavien henkilötoimijoiden perusteella, mikäli sellaisia jutussa on.

Muuttujan arvot 2–6 tarkoittavat Suomen hallinnonhaaroja ja instituutioita. Arvot 7–19 koskevat niin suomalaisia kuin ulkomaisiakin tahoja.

0 Päätahoa ei ole

1 Vierias valtio, sen valtiokoneiston (julkishallinto, armeija, pankkilaitos) tai poliittisen järjestelmän vakiintunut osa tai ylikansallinen poliittinen, taloudellinen tai sotilaallinen yhteenliittymä.

2 Suomen valtiojohto (presidentti, valtioneuvosto tai sen jäsenet, eduskunta) tai suomalainen poliittinen ryhmittymä

3 Julkishallinto tai julkinen palvelutuotanto. Valtio, maakuntaliitot, kunnat, kuntainliitot. Yleishallinto sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja sivistyspalvelut eli koulut ja kirjastot.

- 4 Poliisihallinto ja rajavartiosto
- 5 Oikeusistuinlaitos (syyttäjät, tuomarit, oikeusistuinasiakirjat)
- 6 Puolustushallinto
- 7 Tieteen- ja tutkimuksen harjoittajat, ”vapaat” asiantuntijat.
- 8 Elinkeinoelämän järjestö tai yritys. Työnantajaliitot, toimialaliitot ja yksittäiset yritykset, myös yksittäistä yritystä edustavat henkilöt.
- 9 Ammattiyhdistysliike.
- 10 Kirkollinen tai uskonnollinen yhteisö.
- 11 Maa- ja metsätalous, maanviljelijät, maatalouden etujärjestöt.
- 12 Urheilu, urheilujärjestöt
- 13 Muut kansalaisjärjestöt
- 14 Taide, kulttuuri, niiden laitokset ja järjestöt
- 15 Viihde- ja muotiteollisuus, populaarikulttuuri
- 16 Tiedotusväline tai sitä edustava henkilö, esimerkiksi toimittaja (ei koske kulloinkin koodattavana olevan välineen toimittajia tai muuta henkilöstöä).
- 17 Yksityishenkilö – ei mainita mitään erityistä taustatahoa tai ei edusta mitään tahoja.
- 18 Lehti tai viestin itse
- 19 Muu taho tai epäselvä.

110 8. Päätahon asema instituution hierarkiassa

Koskee päätahon asemaa omassa viiteryhmässään. Ei koske yksityishenkilöitä (17) eikä viiteryhmää ”muut tahot” (19). Koskee henkilöitä, ei kollektiivisubjekteja.

- 0 Päätahoa ei ole
- 1 Päätaho toimii suorittavissa tehtävissä
- 2 Päätaho toimii johto-, hallinto- tai asiantuntijatehtävissä
- 9 Asemaa ei ole mahdollista tai mielekästä määrittää

9. Päähenkilön tai -tahon sukupuoli

- 0 Päätahoa ei ole
- 1 Nainen
- 2 Mies
- 3 Päätaho koostuu molemmista (herrasväki Virtanen)
- 9 Ei määritettävissä

10. Päähenkilön tai –tahon ikäryhmä

- 0 Päätahoa ei ole
- 1 Lapsi tai nuori (0 -18)
- 2 Työikäistä aikuisväestöstä (19 – 64)
- 3 Eläkeläinen (65 – n)
- 4 Lapsia ja työikäisiä
- 5 Lapsia ja eläkeläisiä
- 6 Työikäisiä ja eläkeläisiä
- 7 Kaikki mainitut ikäryhmät kuuluvat päätahoon
- 9 Ei arvioitavissa

11. Päätahton ja keskeisen puhuvan toimijan suhde

- 0 Jutussa ei ole lainkaan puhuvia toimijoita
- 1 Päätaho ei ole puhuva toimija
- 2 Päätaho on puhuva toimija mutta eri kuin keskeinen puhuva toimija
- 3 Päätaho on sama kuin keskeinen puhuva toimija
- 9 Suhdetta ei voi määrittää

12. Keskeisen puhuvan toimijan viiteryhmä

(Keskeisellä puhuvalla toimijalla – joka voi olla myös kirjallinen lähde – tarkoitetaan eniten esillä olevaa puhujaa. Epäselvissä tapauksissa se on ensimmäinen puhuva toimija). Ensisijaisesti puhuvat toimijat ovat ihmisiä, mutta ne voivat olla myös esimerkiksi organisaatioita, instituutioita tai mitä tahansa ihmisten konstellaatioita.

Puheteoiksi katsotaan myös esimerkiksi sellaiset muotoilut kuin ”oikeus tuomitsi”, ”oikeus on tuominnut” tai ”A tuomittiin” (eli niin sanotut institutionaaliset performatiivit niiden pääluokasta, aktiivista tai passiivista, riippumatta). Samoin puheteoiksi katsotaan sellaiset jutun fokusta edeltävään aikaan viittaavat muotoilut kuten esimerkiksi ”on vaatinut” tai ”on päättänyt”.

Muuttujan arvot 2–6 tarkoittavat Suomen hallinnonhaaroja ja instituutioita. Arvot 7–19 koskevat niin suomalaisia kuin ulkomaisiakin tahoja.

- 0 Puhuvaa toimijaa ei ole
- 1 Vierias valtio, sen valtiokoneiston (julkishallinto, armeija, pankkilaitos) tai poliittisen järjestelmän vakiintunut osa tai ylikansallinen poliittinen, taloudellinen tai sotilaallinen yhteenliittymä.
- 2 Suomen valtiojohto (presidentti, valtioneuvosto tai sen jäsenet, eduskunta)

tai suomalainen poliittinen ryhmittymä

- 3 Julkishallinto tai julkinen palvelutuotanto. Valtio, maakuntaliitot, kunnat, kuntainliitot. Yleishallinto sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja sivistyspalvelut eli koulut ja kirjastot.
- 4 Poliisihallinto ja rajavartiosto
- 5 Oikeusistuinalaitos (syyttäjät, tuomarit, oikeusistuinasiakirjat)
- 6 Puolustushallinto
- 7 Tieteen- ja tutkimuksen harjoittajat, ”vapaat” asiantuntijat.
- 8 Elinkeinoelämän järjestö tai yritys. Työnantajaliitot, toimialaliitot ja yksityiset yritykset, myös yksittäisiä yrityksiä edustavat henkilöt.
- 9 Ammattiyhdistysliike.
- 10 Kirkollinen tai uskonnollinen yhteisö.
- 11 Maa- ja metsätalous, maanviljelijät, maatalouden etujärjestöt.
- 12 Urheilu, urheilujärjestöt
- 13 Muut kansalaisjärjestöt
- 14 Taide, kulttuuri, niiden laitokset ja järjestöt
- 15 Viihde- ja muotiteollisuus, populaarikulttuuri
- 16 Tiedotusväline tai sitä edustava henkilö, esimerkiksi toimittaja (ei koske kulloinkin koodattavana olevan välineen toimittajia tai muuta henkilöstöä).
- 17 Yksityishenkilö – ei mainita mitään erityistä taustatahoa tai ei edusta mitään tahoa.
- 18 Lehti tai viestin itse
- 19 Muu taho tai epäselvä.

112

13. Keskeisen puhuvan toimijan asema instituution hierarkiassa

Koskee päätahon asemaa omassa viiteryhmässään. Ei koske yksityishenkilöitä (17) eikä viiteryhmää ”muut tahot” (19). Koskee henkilöitä, ei kollektiivisubjekteja.

- 0 Puhuvia toimijoita ei ole
- 1 Toimii suorittavissa tehtävissä
- 2 Toimii johto-, hallinto- tai asiantuntijatehtävissä
- 9 Asemaa ei ole mahdollista tai mielekäästä määrittää

14. Keskeisen puhuvan toimijan sukupuoli

- 0 Keskeistä puhuvaa toimijaa ei ole
- 1 Nainen
- 2 Mies
- 3 Keskeinen puhuva toimija koostuu molemmista (herrasväki Virtanen)
- 9 Ei määritettävissä

15. Keskeisen puhuvan toimijan ikäryhmä

- 0 Keskeistä puhuvaa toimijaa ei ole
- 1 Lapsi tai nuori (0 -18)
- 2 Työikäistä aikuisväestöä (19 – 64)
- 3 Eläkeläinen (65 – n)
- 4 Lapsia ja työikäisiä
- 5 Lapsia ja eläkeläisiä
- 6 Työikäisiä ja eläkeläisiä
- 7 Keskeinen puhuva toimija sisältää kaikki mainitut ikäryhmät
- 9 Ei arvioitavissa

16. Muiden puhuvien toimijoiden sukupuoli

Puhuvia toimijoita ovat niin haastatellut kuin referoidut tahot. Sähköisissä välineissä tämä merkitsee sitä, että puhuviksi toimijoiksi lasketaan myös toimittajien pelkästään referoimat (ei haastattelemat) tahot.

- 0 Jutussa ei ole muita puhuvia toimijoita
- 1 Nainen
- 2 Mies
- 3 Muissa puhuvissa toimijoissa esiintyy sekä miehiä että naisia
- 9 Ei määritettävissä

113

17. Muiden puhuvien toimijoiden ikäryhmä

Puhuvia toimijoita ovat niin haastatellut kuin referoidut tahot. Sähköisissä välineissä tämä merkitsee sitä, että puhuviksi toimijoiksi lasketaan myös toimittajien pelkästään referoimat (ei haastattelemat) tahot.

- 0 Jutussa ei ole muita puhuvia toimijoita
- 1 Lapsi tai nuori (0 -18)
- 2 Työikäistä aikuisväestöä (19 – 64)
- 3 Eläkeläinen (65 – n)
- 4 Lapsia ja työikäisiä
- 5 Lapsia ja eläkeläisiä
- 6 Työikäisiä ja eläkeläisiä
- 7 Jutun muut puhuvat toimijat ovat kaikista mainituista ikäryhmistä
- 9 Ei arvioitavissa

18. Päähenkilön tai -tahon sukupuolen esittämisen tavat (monimuuttuja)

Tarkoittaa stereotyyppistä ulkonäön kommentointia tai ylipäänsä huomion kiinnittämistä tai viittauksia henkilön sukupuoleen liittyviin ominaisuuksiin, vaikka henkilö olisi esillä muiden seikkojen vuoksi (esimerkiksi poliitikko asiansa vuoksi, toimitusjohtaja firmansa tuloksen vuoksi, muusikko tai urheilija saavutuksensa vuoksi). Muuttujan arvo ”puhetta luonnehditaan emotionaalisesti värittyneellä tavalla” tarkoittaa kaikkia johtoilmauksia, jotka poikkevat pelkästä sanomisesta tai toteamisesta. Esimerkkejä tällaisista verbeistä ovat nauraa, naurahtaa, tyrmätä, ihmetellä, valitella, hymähtää, huoata, iloita, hymyillä, raivostua, pillastua. Esimerkit eivät ole eikä mikään esimerkkien lista voi olla tyhjentävä. Tullakseen koodatuksi ei kyseisen kohdan tarvitse välttämättä viitata johtolauseen verbiin vaan myös muu kuvailu otetaan huomioon.

Neutraalista poikkeaviksi verbeiksi ei katsota esimerkiksi seuraavia: uskoa, kommentoida, huomauttaa, katsoa, luonnehtia, arvioida, varoittaa, kiteyttää, povata, vakuuttaa, vaatia, toistella.

Jutussa mainitaan tai kosketellaan tai kommentoidaan seuraavia asioita

- 0 Ei esiinny
- 1 Päätoimijan ikä (tarkoittaa myös syntymävuoden mainitsemista)
- 2 Päätoimijan sukupuoli
- 3 Päätoimijan siviilisääty
- 4 Päätoimijan uran ja perheen yhdistäminen
- 5 Päätoimijan ulkoinen olemus (pukeutuminen, asusteet, kampaus, meikki jne.)
- 6 Päätoimijan luonteenpiirteet
- 7 Päätoimijan puhetta luonnehditaan emotionaalisesti värittyneellä tavalla tai hänen esitystään kuvaillaan muuten tavalla, joka ei ole neutraali

19. Erotiikka, seksuaalisuus ja sukupuolielämä (myös kuvien sisältö otetaan huomioon)

- 0 Erotiikalla tai seksuaalisuudella ei ole jutussa merkittävää osuutta
- 1 Jutussa on eroottinen tai seksuaalinen vivahde
- 2 Erotiikka tai seksuaalisuus värittää juttua olennaiselta osin
- 3 Sukupuolisuutta ja seksuaalielämää käsittelevä vakava uutinen tai muu asiajuttu (sisältää esimerkiksi seksuaalivähemmistöt sekä lasten hyväksikäytön)

20. Väkiältä

Sisältää myös uhan kokemisen, kuvien sisältö otetaan huomioon.

Väkiällällä tarkoitetaan tässä ihmiseen, ei omaisuuteen kohdistuvaa väkiältä.

- 0 Juttu ei kosketele eikä siihen sisälly väkiältä
- 1 Juttu koskee tai siihen sisältyy vähäistä väkiällan kuvausta (esimerkiksi maininta)
- 2 Väkiällan kuvaamisella on jutussa olennainen osuus
- 3 Koskee tai käsittelee väkiältä sitä kuvaamatta
- 4 HIV:n tartuttamista koskevat jutut

21. Jutun maantieteellinen alue

Tarkoittaa ennen kaikkea jutun näkökulmaa, mutta sitä ei voi erottaa maantieteellisestä paikasta.

- 1 Paikallinen tai alueellinen (esimerkiksi onnettomuus uutiset)
- 2 Valtakunnallinen (esimerkiksi uutiset lainsäädäntökeskustelusta eduskunnassa)
- 3 EU-tasoinen
- 4 Jossain ulkomailla tai maailmanlaajuinen (sisältää yksittäiset EU-valtiot)
- 5 Juttu yhdistää Suomen ja ulkomaan tai Suomen ja EU:n näkökulman
- 9 Ei määritettävissä (kaikenlaiset paikkaan sitomattomat jutut kuten esimerkiksi artikkelit terveydestä, vuorokausirytmistä tai tekniikan kehitymisestä)

22. Juttuun liittyvien valokuvien määrä

23. Kuvien henkilöiden sukupuoli

- 0 Ei kuvaa lainkaan tai ei ihmisiä kuvassa
- 1 Nainen
- 2 Mies
- 3 Keskeisissä henkilöissä on sekä naisia että miehiä
- 9 Keskeiset henkilöt eivät ole määritettävissä (esimerkiksi ihmisjoukko) (Kuvien keskeiset henkilöt ovat yleensä etualalla olevia tai kuvaa muuten hallitsevia henkilöitä)

24. Kuvien keskeisten henkilöiden ikäryhmä

- 0 Ei kuvaa lainkaan tai ei ihmisiä kuvassa
- 1 Lapsi tai nuori (0 -18)
- 2 Työikäistä aikuisväestöä (19 – 64)
- 3 Eläkeläinen (65 – n)
- 4 Lapsia ja työikäisiä
- 5 Lapsia ja eläkeläisiä
- 6 Työikäisiä ja eläkeläisiä
- 7 Kuvaan sisältyvät kaikki mainitut ikäryhmät
- 9 Ei määritettävissä

25. Juttu sisältää toimittajan kuvan

- 0 Ei sisällä
- 1 Kuvassa on nainen
- 2 Kuvassa on mies
- 3 Juttuun on liitetty sekä mies- että naistoimittajien kuvia

26. Juttu sisältää liikkuvaa kuvaa (koskee internet-aineistoja)

- 0 Ei sisällä
- 1 Sisältää

Liite 4: Taulukoita lukuihin 2–4

Liitetaulukko 5: Koko aineiston jakautuminen aihepiireihin (vasen sarake) sekä aihealuokkiin ja aihealaluokkiin. Aihepiirien, aihealuokkien ja aihealaluokkien osuudet on laskettu prosentteina koko aineistosta, N = 3008.

Aihepiiri	Aiheluokka (harmaa tekstipohja) ja sen aihealaluokat (numeroidut)	Lkm	%
Vapaa-aika		699	23
	Viihde, kulttuuri	247	8
	221 Kulttuuripolitiikka	27	1
	222 Korkeakultt, taide- ja kulttuuriesitykset	62	2
	223 Populaarikultt, taide- ja kulttuuriesitykset	105	3
	229 Muu kulttuuriaihe	53	2
	Urheilu	292	10
	231 Urheilupolitiikka, urheilujärjestöjen toiminta	20	1
	232 Urheilukilpailut, urheilijat	226	8
	239 Muu urheiluaihe	46	2
	Perhe, suhteet	59	2
	241 Perhepolitiikka, parisuhteet, seksuaalipolitiikka	4	0
	242 Parisuhdeongelmat, lastenkasvatus, suku	36	1
	249 Muu perhe- tai parisuhdeaihe	19	1
	Vapaa-aika	39	1
	251 Liikunta ja kuntourheilu	12	0
	259 Muut harrasteet ja vapaa-aika	24	1
	Koti, kuluttaminen	62	2
	261 Kuluttajapolitiikka, kuluttajan oikeudet	12	0
	262 Ruoka, pukeutuminen, sisustaminen	40	1
	269 Muu kotitalous- tai kulutusaihe	10	0
Politiikka		565	19
	Sisäpolitiikka	124	4
	11 Presidentin toiminta	7	0
	12 Hallituksen, valtioneuvoston ja eduskunnan keskustelut ja päätökset	40	1
	13 Puolueet: kannanotot, puoluekokoukset, skandaalit, vaalit ja toiminta	59	2
	19 Muu puoluetoiminta	18	1
	Ulkopolitiikka	31	1
	21 Suomi EU:ssa	15	0
	22 Suomen ja Venäjän suhteet	6	0
	23 Suomen ja Pohjoismaiden suhteet	1	0
	29 Muu Suomen ulkopolitiikka	9	0
	Kansainvälinen politiikka	131	4
	31 Euroopan integraatio, Euroopan Unioni	20	1
	32 USA:n ulkopolitiikka	12	0
	33 Venäjän ulkopolitiikka	25	1

34 Muu kansainvälinen politiikka ja diplomatia	35	1
35 Valtioiden väliset sodat, konfliktit ja niiden uhka	28	1
39 Muu kansainvälinen poliittinen toiminta	11	0
Ulkomaat	233	8
41 Valtioiden sisäiset väkivaltaiset konfliktit ja niiden uhka	82	3
49 Muu ulkomaanaihe	151	5
Kunnallispolitiikka	46	2
201 Kunnallis- ja maakuntapolitiikka	15	0
202 Kuntien ja kuntainliittojen talous	16	1
209 Muu kunnallispolitiikka	15	0
Talous	533	18
Talouspolitiikka	33	1
91 Maailmantalous	10	0
92 Suomen talous	21	1
99 Muu talouspolitiikkaa koskeva aihe	2	0
Yritystalous	273	9
101 Yritystalous	223	7
102 Arvopaperi-, raha- ja rahoitusmarkkinat	33	1
109 Muu liiketalous	17	1
Työmarkkinat	191	6
121 Työllisyys, työttömyys	17	1
122 Työtaistelut	127	4
123 Työmarkkinajärjestöt, työehtosopimukset	24	1
124 Sukupuolisyrijntä työmarkkinoilla	4	0
125 Muu syrjintä	1	0
129 Muu työmarkkina-aihe	18	1
Maatalous	36	1
111 Maatalouspolitiikka	24	1
112 Metsäpolitiikka	2	0
119 Muu maa- ja metsätalousaihe	10	0
Turvallisuus	473	16
Maanpuolustus	26	1
61 Suomen maanpuolustus, puolustuspolitiikka, puolustusvoimien toiminta	18	1
62 Suomen sotilaallinen liittoutuminen, rauhankumppanuus, joukot	3	0
69 Muu Suomen ulkoista turvallisuutta koskeva aihe	5	0
Rikokset	296	10
71 Poliisitoimi	4	0
72 Rikokset	173	6
73 Oikeustapaukset	79	3
74 Oikeuslaitos, vankilat ja vankeinhoito	8	0
79 Muu sisäistä turvallisuutta koskeva aihe	33	1
Onnettomuudet	151	5
81 Palo- ja pelastustoimi	25	1
82 Liikenneonnettomuudet	60	2
89 Muu onnettomuusaihe	66	2

Ympäristö	260	9
Energia	32	1
131 Energia	32	1
Ympäristö	126	4
141 Ympäristöpolitiikka	38	1
142 Ympäristöongelmat ja -uhat, luonnonkatastrofit	33	1
143 Alueiden käyttö ja kaavoitus	15	0
149 Muu ympäristöaihe	40	1
Liikenne	78	3
151 Valtion ja kuntien liikennepolitiikka	12	0
159 Muu liikenneaihe	65	2
Asuminen	24	1
161 Asuntopolitiikka	2	0
162 Asuminen asukkaan näkökulmasta	12	0
169 Muu asumista koskeva aihe	10	0
Informaation tuotanto ja kierto	191	6
Historia	28	1
281 Suomen historia	20	1
282 Maailmanhistoria	6	0
289 Muu historia	2	0
Tutkimus	56	2
292 Biotieteet, ympäristötutkimus, luonnontieteet	9	0
293 Kulttuuri, yhteiskunta ja talous	31	1
294 Tekniikan tutkimus	6	0
295 Terveyden tutkimus ja lääketiede	2	0
299 Muu tiede tai tutkimus	8	0
Uskonto, elämäkatsomus	15	1
301 Uskonto ja elämäkatsomus: institutionaalinen näkökulma	8	0
302 Uskonto ja elämäkatsomus: yksilön näkökulma	2	0
309 Muu uskontoa tai elämäkatsomusta koskeva aihe	5	0
Joukkoviestintä	66	2
211 Viestintäpolitiikka	24	1
212 Internet	17	1
213 Muut tiedotusvälineet	14	0
219 Muu joukkoviestintä	11	0
Koulutus	26	1
171 Koulutuspolitiikka	1	0
172 Ensimmäisen asteen koulutus	8	0
173 Toisen asteen koulutus	6	0
174 Korkea-asteen koulutus	2	0
179 Muu koulutusaihe	9	0
Terveys	165	6
Terveys	121	4
181 Terveys ja sairaus julkishallinnon näkökulmasta	60	2
182 Terveys ja sairaus yksilön näkökulmasta	30	1
189 Muu terveysaihe	31	1

Sosiaaliturva	25	1
191 Sosiaalipolitiikka	1	0
192 Etuudet	6	0
193 Vanhusten ja eläkeläisten asema	5	0
194 Päivähoito, lastensuojelu	5	0
199 Muu sosiaalipoliittinen tai sosiaaliturva-aihe	8	0
Alkoholi	19	1
271 Alkoholi- ja päihdepolitiikka	5	0
272 Alkoholi ja huumeet: ongelmat	5	0
279 Alkoholi ja huumeet: muu	9	0
Muu aihe	122	4
Muu aihe	118	4
319 Muu aihe	118	4
Vähemmistöt	4	0
51 Suomessa työskentelevät ulkomaalaiset ja työperäinen maahanmuutto	2	0
59 Muu etnisperusteinen aihe	2	0

Liitetaulukko 6:

Juttujen jakautuminen aihealuokkiin 2008 viestimittäin viestimittäin (% , N=3008)

Aihealuokka	HS	Ilkka	KS	TS	IL	IS	Metro	YlePP	Nova	TV1	MTV3	HS.fi	Ilkka.fi	KS.fi	TS.fi	IL.fi	IS.fi	Yle.fi	MTV3.fi	YHT.
Alkoholi, huumeet	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	3	1	1	1
Asuminen	3	0	1	3	0	2	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1
Energia	1	2	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	2	1	3	1	0	1	2	1
Harrasteet	0	1	4	3	1	1	2	1	0	0	3	1	1	1	1	1	2	0	1	1
Historia	1	1	3	2	2	1	0	1	0	0	1	1	0	1	1	2	1	1	0	1
Joukko- viestintä	1	3	1	1	1	3	2	2	1	3	1	5	4	1	1	5	1	4	1	2
Kansain- välinen politiikka	4	2	1	3	1	0	2	8	7	8	6	5	1	5	5	4	2	10	7	4
Sisäpoli- tiikka	2	5	2	2	3	3	0	8	12	6	6	5	3	3	2	4	1	7	4	4
Kotitalous, kuluttami- nen	4	3	3	2	2	3	5	0	1	1	1	1	1	1	2	7	1	1	1	2
Koulutus	0	3	2	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1
Kulttuuri, viihde	10	10	14	11	10	10	26	3	1	5	7	3	11	1	12	1	14	2	7	8
Kunnallispo- liitiikka	2	7	3	3	0	0	0	1	0	1	1	1	3	3	0	0	1	1	0	2
Liikenne	3	3	4	3	1	3	2	2	3	3	1	5	3	2	2	3	2	2	3	3
Maa- ja metsätalous	2	2	3	1	0	0	0	1	1	0	2	0	0	2	3	0	0	3	1	1
Muu aihe	3	6	3	3	11	9	6	1	2	1	3	5	4	3	2	3	8	1	1	4
Onnetto- muudet	3	3	2	1	8	7	4	2	4	3	6	4	10	5	5	12	10	3	7	5
Perhe, suhteet	0	1	0	1	13	10	1	1	2	1	1	1	1	0	0	4	4	0	1	2
Rikos, ran- gaistus	7	5	4	3	16	14	6	5	11	7	8	15	6	8	8	24	23	4	18	10
Sosiaali- turva	2	1	2	2	0	0	0	0	2	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1
Suomen ulkopol.	0	2	2	0	0	1	0	3	3	1	1	1	1	1	0	1	0	2	1	1
Suomen vähemmistöt	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
Talous- politiikka	2	1	0	2	1	1	0	2	1	4	1	0	0	1	2	1	0	1	1	1
Terveys, sairaus	7	6	5	2	6	4	5	4	5	6	3	3	5	4	3	2	1	4	1	4
Tutkimus, tiede, tek- niikka	3	0	0	2	0	1	2	1	7	3	3	2	2	1	5	1	1	3	1	2
Työmark- kinat	4	7	4	6	3	5	3	15	9	10	7	8	3	4	2	4	3	13	10	6
Maanpuo- lustus	1	1	2	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	0	0	0	1	1	1
Ulkomaat	10	3	4	9	1	2	3	13	7	11	10	10	2	11	9	4	4	17	11	8
Urheilu	8	11	12	10	17	18	24	0	2	0	1	9	19	18	15	0	16	0	8	10
Uskonto, elämän- katsomus	0	2	1	1	0	0	0	0	0	2	1	0	2	1	0	0	0	0	0	0
Ympäristö- kysymykset	5	3	5	7	1	1	1	6	1	6	8	3	5	5	4	1	1	10	4	4
Yritystalous	9	4	12	14	2	1	5	16	10	14	18	6	8	13	9	9	3	11	5	9
Yht.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N	236	176	185	175	143	137	103	165	135	156	160	144	157	153	142	139	168	168	166	3008

HS = Helsingin Sanomat, KS = Kainuun Sanomat, TS = Turun Sanomat, IL = Iltalehti, IS = Iltta-Sanomat, YlePP = Ylen Päivän peili, Nova = Radio Novan uutiset, TV1 = Ylen TV-uutiset klo 20.30, MTV3 = Kymmenen uutiset

Liitetaulukko 7: Aihepiirit viestimittäin 2008, N= 3008

Viestin	Vapaa- aika	Poli- tiikka	Talous	Turval- lisuus	Ympä- ristö	Infor- maatio	Ter- veys	Muu aihe	Yht.
Helsingin Sanomat	23	21	15	11	11	6	9	4	100
Ilkka	26	21	14	9	9	9	7	6	100
Kainuun Sanomat	33	13	19	9	10	5	8	3	100
Turun Sano- mat	27	18	22	4	14	6	5	3	100
Iltalehti	43	6	6	24	1	4	6	11	100
Iltta-Sano- mat	42	7	7	20	6	4	5	9	100
Metro	58	5	8	10	3	5	6	6	100
Ylen Päivän peili	5	36	32	9	9	5	4	1	100
Radio Nova	6	30	21	17	7	9	8	2	100
Ylen TV- uutiset	8	31	24	12	9	8	6	1	100
MTV3:n uutiset	12	25	26	14	10	6	3	3	100
HS.fi	15	22	13	20	11	9	5	5	100
Ilkka.fi	33	10	11	17	12	9	5	5	100
Kainuunsa- nomat.fi	21	24	19	15	8	5	5	4	100
Turunsano- mat.fi	30	18	14	13	9	9	5	2	100
Iltalehti.fi	13	15	13	37	7	9	4	3	100
Iltasano- mat.fi	36	8	6	33	2	3	4	8	100
Yle.fi	4	36	26	8	13	8	5	1	100
MTV3.fi	19	24	16	26	9	3	2	1	100
N	699	565	533	473	260	191	165	122	3008
% aihepii- reistä	23	19	18	16	9	6	6	4	100

Liitetaulukko 8: Uutisaineiston maantieteellinen näkökulma vuoden 2008 aineistossa viestinyhmittäin

	Paikallinen tai alueellinen	Valtakunnallinen	EU-tasoinen	Jossain ulkomailla	Yhdistää Suomen ja ulkomaan	Ei määriteltävissä	Yht.
N	712	923	16	690	571	96	3008
Aamulehdet	34	27	1	15	20	4	100
Aamul.internet	31	27	1	21	19	1	100
Iltapäivälehdet	21	29	0	13	25	11	100
Iltap.internet	26	23	1	33	14	4	100
Ilmaislehti	15	22	1	37	21	4	100
Radio	10	50	2	22	16	0	100
Televisio	14	39	0	28	19	1	100
Ylen internet	5	38	1	39	17	1	100
MTV3:n internet	20	27	0	33	19	2	100
Yht.	24	31	1	23	19	3	100

Liitetaulukko 9: Viiteluokat ja -ryhmät välineryhmittäin vuoden 2006 vertailuaineistossa (N = 726)

%	Aamul. N = 319	Iltap.l. N = 76	Ilmaisl. N = 60	Radio N = 113	Tv N = 168	Yht%	N N = 726
Valtio	30	10	12	37	35	29	210
Valtiojohto, puoluelaitos	10	8	2	20	18	13	92
Julkishallinto	17	1	8	11	10	12	89
Poliisi- ja puolustush.	3	1	2	6	7	4	29
Vietteet	17	43	40	3	5	16	118
Urheilu	9	17	14	2	0	7	50
Kulttuuri	7	4	6	1	4	5	36
Viihde	1	22	20	0	1	4	32
Talous	15	9	6	11	14	13	92
Elinkeinoelämä	13	5	4	7	13	11	78
Ay-liike	2	0	2	4	1	2	11
Maatalous	0	4	0	0	0	0	3
Yksityishenkilöt	7	21	14	4	5	8	57
Ulkovallat	9	1	0	25	21	13	93
Tutkimus	5	1	2	7	4	5	33
Kansalaistoiminta	1	0	0	3	2	2	10
Muu	17	12	26	12	14	16	113
Muu tiedotusväline	3	1	0	1	1	2	13
Uskonnollinen yhteisö	1	1	0	1	0	1	5
Viestin itse	1	1	0	0	0	1	5
Muu	12	9	26	10	13	12	90
Yht. %	100	100	100	100	100	100	726

**Liitetaulukko 10: Viiteluokat ja -ryhmät välineryhmittäin
vuoden 2008 vertailuaineistossa (N = 1562)**

%	Aamul. 580	Iltap.l. 278	Ilmaisl. 95	Radio 296	Tv 313	Yht%	N 1562
Valtio	23	12	6	28	24	22	334
Valtiojohto, puoluelaitos	8	11	1	17	14	11	171
Julkishallinto	13	1	2	7	6	8	121
Poliisihallinto, rajav.	2	0	3	2	3	2	28
Oikeusistuinlaitos	1	0	0	0	0	0	5
Puolustushallinto	0	0	0	1	1	1	9
Vietteet	19	42	61	4	7	20	318
Urheilu	10	20	24	1	1	9	141
Kulttuuri	7	3	11	2	4	5	78
Viihde	2	19	26	1	2	6	99
Talous	19	9	8	26	25	19	298
Elinkeinoelämä	15	6	5	17	19	14	14
Ay-liike	3	1	3	9	6	5	5
Maatalous	1	1	0	0	0	1	1
Yksityishenkilöt	14	23	8	8	13	14	220
Ulkovallat	12	4	7	19	17	12	192
Tutkimus	4	1	4	4	2	3	47
Kansalaistoiminta	3	1	1	4	3	3	40
Muu	6	7	3	7	10	7	113
Muu tiedotusväline	0	1	0	2	3	1	16
Uskonnollinen yhteisö	1	0	0	0	2	1	9
Viestin itse	0	0	0	0	0	0	3
Muu	5	6	3	6	5	5	85
Yht.	100	100	100	100	100	100	1562

Liitetaulukko 11: Viiteluokat ja -ryhmät koko aineistossa, N = 4061

%	Aamul. N =1060	Iltap.l. N =394	Ilmaisl. N =119	Radio N =403	Tv N =431	Al/ Int. N =759	Iltap./ Int N = 444	Yle/ Int N = 219	MTV3/ Int N = 232	Yht %	N = 4061
Valtio	25	16	11	30	27	26	21	24	26	24	971
Valtio- johto, puo- luelaitos	7	9	1	17	14	8	7	12	10	9	368
Julkishal- linto	13	3	3	7	8	10	2	8	6	8	334
Poliisi- hallinto, rajav.	3	4	5	3	3	5	10	2	6	4	171
Oikeusis- tuinlaitos	1	1	2	2	1	2	3	1	2	2	66
Puolustus- hallinto	1	0	0	1	1	1	0	1	2	1	32
Vietteet	18	36	55	3	6	21	18	1	11	17	696
Urheilu	10	19	25	1	0	15	8	0	7	9	376
Kulttuuri	6	3	8	1	4	3	3	1	3	4	161
Viihde	2	15	21	0	1	2	7	0	1	4	161
Talous	18	10	10	22	22	15	12	19	16	17	671
Elinkeino- elämä	15	8	6	14	17	11	10	13	7	12	507
Ay-liike	2	1	4	8	5	4	2	5	8	3	142
Maatalous	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	22
Yksityis- henkilöt	12	22	8	7	13	9	25	5	14	13	535
Ulkovallat	9	4	8	18	15	12	9	29	22	12	507
Tutkimus	8	3	3	6	5	5	5	7	3	6	241
Kansalais- toiminta	3	1	1	4	3	3	2	4	2	3	108
Muu	7	7	4	9	10	10	8	10	7	8	332
Muu tiedo- tusväline	1	2	1	3	3	4	3	5	2	2	100
Uskon- nollinen yhteisö	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	21
Viestin itse	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	14
Muu	5	5	3	5	4	5	5	4	5	5	197
Yht.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	4061

Liitetaulukko 12:

Viiteluokat ja -ryhmät ulkokentällä välineryhmittäin N = 1078

%	Aamul. N = 137	Iltap.l. N = 89	Ilmaisl. N = 40	Radio N = 122	Tv N = 128	Al/ Int. N = 268	Iltap./ Int N = 152	Yle/ Int N = 66	MTV3/ Int N = 76	Yht %	N 1078
Valtio	17	8	8	17	21	16	12	20	12	15	165
Valtiojohto, puoluelaitos	7	8	3	8	9	4	8	8	7	7	73
Julkishal- linto	4	0	0	5	8	8	0	9	1	5	51
Poliisihal- linto, rajav.	2	0	5	2	4	4	4	3	1	3	32
Oikeusis- tuinlaitos	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Puolustus- hallinto	2	0	0	2	0	0	0	0	2	1	8
Vietteet	19	37	58	6	7	30	21	3	16	21	224
Urheilu	9	25	20	2	1	21	9	0	9	12	124
Kulttuuri	7	1	10	2	5	5	3	3	5	4	47
Viihde	3	11	28	2	1	4	9	0	1	5	53
Talous	8	4	8	21	28	10	9	21	5	13	138
Elinkeino- elämä	5	3	5	14	23	9	9	12	4	10	107
Ay-liike	2	1	3	7	5	1	0	6	1	3	28
Maatalous	1	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3
Yksityis- henkilöt	23	35	13	16	12	19	38	12	34	23	245
Ulkovallat	10	4	5	22	16	8	11	21	14	12	131
Tutkimus	4	0	3	1	3	1	1	3	3	2	21
Kansalais- toiminta	1	0	0	3	1	1	0	0	3	1	11
Muu	18	11	8	14	12	12	9	20	13	13	143
Muu tiedo- tusväline	0	0	0	2	2	2	0	6	0	0	16
Uskonnolli- nen yhteisö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Viestin itse	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	2
Muu	18	11	8	12	9	10	9	12	13	13	125
Yht.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1078

**Liitetaulukko 13:
Ulkokentän juttujen prosenttiosuus kaikista jutuista välineittäin**

Väline	Juttuja yhteensä	Niiden juttujen %-osuus, joissa ketään ei referoida, siteerata tai haastatella
Ilkka.fi	157	42
Ilmaislehti Metro	103	29
Kymmenen uutiset	160	27
Kainuunsanomat.fi	153	25
Ylen TV-uutiset	156	22
Turunsanomat.fi	142	20
Ylen Päivän peili	165	19
Radio Nova	135	18
Iltasanomat.fi	168	18
Yle.fi	168	17
HS.fi	144	13
MTV3.fi	160	13
Iltalehti.fi	139	10
Kainuun Sanomat	185	7
Helsingin Sanomat	236	6
Iltalehti	143	4
Ilkka	176	3
Ilta-Sanomat	137	3
Turun Sanomat	142	2

Liitetaulukko 14:

Viiteluokat ja -ryhmät sisäkentällä välineryhmittäin, N = 2983

%	Aamul. N = 923	Iltap.l. N = 305	Ilmaisl. N = 79	Radio N = 281	Tv N = 303	Al/ Int. N = 491	Iltap./ Int N = 292	Yle/ Int. N = 153	MTV3/ Int. N = 156	Yht %	N
Valtio	26	18	13	35	29	28	26	26	32	27	806
Valtiojohto, puoluelaitos	7	10	0	20	16	8	6	14	12	10	295
Julkishal- linto	15	3	5	8	8	11	3	7	8	9	283
Poliisihal- linto, rajav.	3	5	5	3	2	5	13	2	8	5	139
Oikeusistu- laitos	1	1	2	3	2	3	4	2	3	2	65
Puolustus- hallinto	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	24
Vietteet	18	38	53	2	4	14	17	1	10	16	472
Urheilu	10	17	28	1	0	8	8	0	6	8	252
Kulttuuri	6	3	8	1	3	3	3	1	3	4	114
Viihde	2	18	18	0	1	6	6	0	1	4	106
Talous	19	11	11	23	20	18	12	18	20	18	533
Elinkeino- elämä	16	8	6	14	15	13	10	13	13	13	400
Ay-liike	2	1	5	9	5	4	2	5	8	4	114
Maatalous	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	19
Yksityishen- kilöt	11	18	6	4	14	4	18	3	4	10	290
Ulkovallat	9	4	9	16	14	16	8	32	25	13	376
Tutkimus	9	4	4	9	6	8	8	9	3	7	220
Kansalais- toiminta	3	1	1	5	4	4	3	5	1	3	97
Muu	6	6	2	6	9	8	8	6	6	6	189
Muu tiedo- tusväline	1	2	1	4	4	4	4	5	3	3	84
Uskonnolli- nen yhteisö	1	0	0	0	2	1	1	0	1	1	21
Viestin itse	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	12
Muu	3	4	1	2	2	2	3	1	1	2	72
Yht.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	2983

Liitetaulukko 15: Sukupuolijakauma ulko- ja sisäkentällä (N = 4061)

Väli- neryhmä	Sukupuoli	Sisäkenttä	Ulkokenttä	Total %	N
Aamulehdet	1 Nainen	24	7	22	229
	2 Mies	65	40	62	654
	3 Molemmat	5	6	5	51
	9 Ei määriteltävissä	7	47	12	126
Iltapäivä- lehdet	1 Nainen	30	25	28	112
	2 Mies	61	54	59	234
	3 Molemmat	6	7	6	23
	9 Ei määriteltävissä	4	15	6	25
Ilmaislehti Metro	1 Nainen	14	23	17	20
	2 Mies	70	40	60	71
	3 Molemmat	3	5	3	4
	9 Ei määriteltävissä	14	33	20	24
Radio	1 Nainen	17	7	14	55
	2 Mies	43	25	38	152
	3 Molemmat	2	2	2	8
	9 Ei määriteltävissä	38	67	47	188
Tv	1 Nainen	21	5	16	70
	2 Mies	55	23	46	197
	3 Molemmat	10	11	10	44
	9 Ei määriteltävissä	14	60	28	120
Internet	1 Nainen	16	9	14	225
	2 Mies	52	44	50	822
	3 Molemmat	1	6	3	50
	9 Ei määriteltävissä	30	41	34	557
N		2983	1078	-	4061

Liitetaulukko 16: Päätahon sukupuoli eri viestimissä 2008

	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määritelt.	Ei pää-tahoa	Yht
	N = 1561	N = 531	N = 146	N = 731	N = 39	N = 3008
1 Helsingin Sanomat	61	17	9	11	2	100
2 Ilkka	61	25	3	10	1	100
3 Kainuun Sanomat	58	21	4	16	1	100
4 Turun Sanomat	58	22	3	15	1	100
5 Iltalehti	57	29	9	4	1	100
6 Ilta-Sanomat	60	29	4	6	1	100
7 Metro	56	18	4	15	8	100
8 Ylen Päivän peili	43	12	2	41	2	100
9 Radio Nova	30	13	1	55	1	100
10 Ylen TV-uutiset	45	14	15	25	2	100
11 MTV3:n uutiset	43	12	6	39	1	100
12 Helsingin Sanomien internet	51	17	2	29	0	100
13 Ilkan internetsivusto	42	9	4	43	3	100
14 Kainuun Sanomien internet	47	12	4	36	1	100
15 Turun Sanomien internet	58	17	4	20	1	100
16 Iltalehden internetsivusto	59	19	4	19	0	100
17 Ilta-Sanomien internet	51	24	7	17	1	100
18 Ylen internetsivusto	44	13	3	39	1	100
19 MTV3:n internetsivusto	56	13	2	28	1	100
Yht. %	52	18	5	24	1	100

Liitetaulukko 17: Jutun keskeisen puhujan sukupuoli eri viestimissä 2008

	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määritelt.	Ei kesk. puh.	Yht.
	N = 1449	N = 514	N = 81	N = 509	N = 455	N = 3008
1 Helsingin Sanomat	66	17	5	7	6	100
2 Ilkka	64	27	3	3	3	100
3 Kainuun Sanomat	57	24	4	9	7	100
4 Turun Sanomat	67	23	4	4	2	100
5 Iltalehti	57	29	6	3	4	100
6 Ilta-Sanomat	56	32	4	5	3	100
7 Metro	50	10	2	10	29	100
8 Ylen Päivän peili	44	12	2	24	19	100
9 Radio Nova	24	14	2	42	18	100
10 Ylen TV-uutiset	44	19	8	8	22	100
11 MTV3:n uutiset	39	14	4	15	27	100
12 Helsingin Sanomien internet	38	17	0	32	13	100
13 Ilkan internetsivusto	29	5	1	23	42	100
14 Kainuun Sanomien internet	42	8	1	25	25	100
15 Turun Sanomien internet	46	17	1	16	20	100
16 Iltalehden internetsivusto	49	15	1	25	10	100
17 Ilta-Sanomien internetsivusto	44	14	2	22	18	100
18 Ylen internetsivusto	41	13	1	29	17	100
19 MTV3:n internetsivusto	44	13	0	30	13	100
Yht.	48	17	3	17	15	100

Liitetaulukko 18: Vuosivertailu sukupuolten esiintymisestä juttujen päätahoina (N 2006 = 726, N 2008 = 1586)

%	Mies		Nainen		Molem- mat	Ei määriteltävissä		Ei pää- tahoia
	2006	2008	2006	2008		2006	2008	
	N=394	N=825	N=124	N=302	N=6	N=208	N=341	N=25
Helsingin Sanomat	60	61	15	17	9	25	11	2
Ilkka	71	61	16	25	3	13	10	1
Turun Sanomat	56	58	21	22	3	23	15	1
Iltalehti	49	57	41	29	9	10	4	1
Iltta-Sanomat	59	60	32	29	4	8	6	1
Metro-lehti	52	56	18	18	4	30	15	8
Päivän Peili	57	43	8	12	2	35	41	2
Radio Nova	28	30	14	13	1	59	55	1
Yle TV	44	45	14	14	15	42	25	2
MTV	43	43	13	12	6	45	39	1
Yht.	54	52	17	19	93	29	22	2

Utismedian vuosiseuranta on toisen kerran toteutettu systemaattinen erittely suomalaisten sanomalehtien etusivujen sekä TV:n ja radion pääuutisten sisällöistä. Tutkimuksen kohteena oli 19 uutisvälinettä, joista 8 oli joukkoviestimien internetsivustoja.

Tavoitteena oli kartoittaa ennen muuta sitä, mistä kirjoitetaan tai puhutaan, ketkä julkisuudessa esiintyvät, mitkä ovat sukupuolten ja ikäryhmien määrälliset suhteet keskeisten toimijoiden joukossa ja mikä on väkivaltaa tai seksuaalisuutta koskevan aineiston osuus.

Tulosten perusteella talouteen liittyvien asioiden käsittely on lisääntynyt politiikan kustannuksella, lapsilla ja eläkeikäisillä ei juuri ole asiaa pääuutisiin, ja miehet pääsevät niihin lähes kolme kertaa niin usein kuin naiset. Vuoden 2006 aineistoon verrattuna onnettomuus- ja rikosuutisten määrä on kasvanut, ja niitä oli erityisen runsaasti tutkituilla internetsivuilla.

Tiedotusopin laitos, Tampereen yliopisto. Julkaisu B 51/2008

ISBN 978-951-44-7550-4 (PDF)

Kansi: Teemu Helenius